

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolvas szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A nyomorultak.

Budapest, január 20.

(K.) A honvédelmi miniszter a képviselőház mai ülésében megemlékezett valami állítólagos zszurnaliszta revolvereskedéséről. Az illető briganti száz forintot akart zsarolni egy katonai szállítótól, aki azonban kidobta és megtette ellene a bünyfenyítő följelentést. Ezzel az esettel mi nem foglalkoznánk tovább, csak foglalkozzék vele a bünyfenyítő törvényeskedés. Inkább is való oda. Legfőleg azzal a forró ohajtással emlékeznék meg a dolgról, hogy bár minden megszarolásra kismemelt uriember követné a katonai szállító példáját és bár valamennyi revolver-zszurnalisztát odavinnék a törvény elé. Ha egyenesen a pokol mélyseges fenekére vinnék, az volna csak az igaz gyönyörűség. Ahányan vannak, vessé fel őket a tűz. Ámen!

De a parlamentben az eset bejelentése furcsán hatott. Rakovszky István urnak alkalmat adott egy kis parázs általánosításra, amire egészen szimplán azt jegyezzük meg, hogy a sajtó nem vár Rakovszky urtól babért, viszont a sártól se fél, melylyel Rakovszky ur megdobálja. Nem ér az fel hozzá. Mások viszont úgy kezelték az esetet, mintha nagyon kényes volna. Még megharagszik érte a sajtó. Hát minket ez az utóbbi eljárás jobban bánt, mint a Rakovszky ur általánosítása. Ne tessék ezt a dolgot kényes kérdésnek tekinteni és ne tessék azt hinni, hogy a sajtónak rosszul esik a revolver-zszurnaliszták emlegetése. A sajtó úgy van vele, mint Horatius Cocles volt azokkal, akik sajnálkozva vagy gunyolódva emlegették az ő sántaságát. Horatius Cocles, aki egymaga tartóztatta fel a Tiberis hidján Porsenna király seregét, s mikor Róma mentve volt, végül leugrott a hídról, amibe megsántult, azt felelte a száznakóknak és gunyolódóknak: „Ti azt hiszitek, hogy szántok vagy gunyol-

tok, pedig dicsőségemre emlékeztettek!” A sajtó szive sem sajdul bele, ha a revolver-zszurnalisztákat emlegetik. Ez az emlegetés inkább dicsőségére emlékezteti, arra az elszántságra, melylyel híret védelmezni, az egész újságírást megüzítani iparkodott és iparkodik most is. Mert ha van a magyar közéletnek olyan faktora, mely sohasem keresett mentiséget a háza tájékán tapasztalható visszaélésekre: a sajtó az. Nem hivatkozott arra, hogy a királyok közt is akadtak kivételök, a püspökök közt is voltak paráznák, a mágnások közt is kerültek férgesek, tehát mért volna hibától mentes a sajtó! Semmire sem hivatkozott a sajtó, hanem piacra vitte, amit a rövidlátók a sajtó szennyeseinek néztek: piacra vitte a revolver-zszurnaliszták dolgát és ütötte, verte, irtotta őket, ahol csak érte. Az újságírást nem titokban tisztálkodott, hanem nyíltan, a nagy közvélemény előtt állította pelengérré mindazokat, akik a sajtó mögé bujva, az újságíró kosztümjében akartak a közönséget megtévesztetni, a könnyű prédákat bezsebelni. Olyan esetet a sajtó legádázabb ellensége sem tudna felhozni, mikor a sajtó védelmébe fogott volna egy revolver-zszurnalisztát. Ellenkezőleg. A sajtó mindig követelte, hogy szolgáltassák ki neki vagy a törvényeseknek a nyomorultakat, akik a tollat összetévesztik a revolverrel. Örök dicsősége a sajtónak, hogy e tekintetben kíméletet nem ismert s híre kényesebb volt, mint akármelyik uri dáma.

A sajtó tehát nem tekinti kényes témának ezt a kérdést. Tessék róla beszélni és mentül nyíltabban beszélni. A sajtót az sérti meg, aki diplomáciából csak hallgat és kíméletes akar lenni. Ki a zsarolókkal! Lássuk őket, akik az újságíró szent hivatásával élni nem tudnak, csak visszaélni! Amilyen nagyszívű máskülönbben a sajtó, az ilyen brigantikkal szemben szive nincs, kíméletet nem ismer. A sajtó nem is bünyös benne, hogy

vannak revolver-zszurnaliszták. A pálya se csábíthatta őket, mert gazdag újságíró a világ még nem látott, Magyarország még éppen nem. Az újságíró pályája ugyan még egyetlen magyar urat se csábított el a maga biztosabb és könnyebb útjáról. Rajongó koldusok vagyunk, ahányan vagyunk, ha nem is cserélünk akármilyen ural. De hogy a pálya jóvédelmezősége vonzott volna valaha valakit az újságírást mesterségéhez, azt ugyan nehéz volna állítani, vagy pláne bizonyítani. Ha tehát mégis vannak a sajtónak parazitái és szélhámosai, azt nem a sajtó kincses hire és nem a sajtó munkásainak irigylésre méltó helyzete okozta. De okozta igenis az a föfedezés, hogy rossz izlésű és rossz lelkiismeretű emberek nem akarnak és nem tudnak distingválni sajtó és sajtó között s a rossz izlésű embereknek mindegy, akárhol dicsérik őket nyomtatásban, a rossz lelkiismeretűeknek pedig mindegy, akárhol kezdik ki őket nyomtatásban. A gazembereknek mindig jó szemük van. Amint észrevettük, hogy sokan még pénzen is vásárolnának egy kis dicséretet, egy hizelgő sorok kíséretében kiadott arcképért meg éppen nem sajnálnak a monétákat: már meg kellett születniök az ártatlanabb revolver-zszurnalisztáknak. Szükségük volt egymásra: a rossz izlésűeknek és az őket kihasználó nyomorultaknak. Azt pedig éppen nem lehet csodálni, hogy amikor sokan vannak a társadalomban, akik még a levél zörgésétől is megijednek, támadniök kellett önkényeseknek, akik abból akarnak megélni, hogy a levelet zörgetik. Így keltette életre a rosszizlésűek és a rosszlelkiismeretűek tábora a revolvereszek két fajtáját: azt, amelyik hazugságok megírásából él és azt, amelyik igazságok elhallgatásából él.

De nekik a sajtóhoz s a sajtónak hozzájuk sohasem volt köze. Arra talán volt, sőt bizonyosan volt példa, hogy nagy urak kezét fogták az ilyen nyomorultakkal, de arra soha,

T Á R C A.

Szonettek.

I.

Különös álmom volt az éjszaka.
Egy férfi — szöke volt, a szeme kék;
Említői hallom gyakran a nevét,
De őt magát nem láttam még soha —

Előttem állt s rám villámlott szeme
Bosszúval és haraggal. A kezét
Fejemre tette és valamit beszélt —
Szava bús volt, mint halotti zene.

„Miért haragszik rám?” kérdeztem őt.
„Vártam sokáig és hűségesen.
Mért jött ily későn? Mért nem jött előbb?”

Tavaszi vihar izzó, vad szele
Végigsöpört virágos kertemen.
S a legszebb hajtás elpusztult bele“...

II.

És levette fejemről a kezét,
És megvonaglott bús, szótalan ajka,
Elfojtott, néma sóhaj lengett rajta,
Szinte éreztem titkos melegét.

„Éj, hát csak veszszén ingatag szírom.
Széltől remegő, erőtlen levélke;
Virág, amelynek percig tart csak élte
S a másik percben sápadt, szürke rom!

A cedrus állja a vihart! Az ég
Villáma sújtsa bár tüzet reája:
Ingatlanul áll büszke koronája.

Simulj csak hozzám! Tudsz szeretni még!
Szigorú szavam vissza ne riaszszon!
Hozom a nyarat, számodra, te esszony“...

III.

Álom volt-e? Csak álom, nem egyéb?
Nem látomás? Nem titkos jóslat-e?
Szöke apostol, feltalállak-e?
Eljössz-e ébren is, te jó, te szép?

Óh légyen áldott a te glóriád,
Mely beragyogta felhős éjjelem!
Ha valóságban majdan megjelen
Képed: a fényről ismerek reád.

Beh különös lesz, édes istenem!
Azon tündööm: mit mondasz nekem?
Hogy esendül meg az ige ajkadon?

Óh én fehérkezü apostolom!
A te igéd, midőn lelkebe hat:
Kettőnk közül melyik lesz boldogabb?...

IV.

Láztól gyötörve vergődöm az ágyon.
Rám nehezül a nagy, rideg magány.
Hová tűnt az az égi látomány?
Hova szállt az a csillagtényes álom?

A szívem úgy ver! Égő homlokomra
Ha rátenné valaki a kezét:

Megesőkölnám. Az éjszaka sötét
S én úgy vágyom az édes nyugalomra.

Jöjj vissza álomkép! Te fényes isten!
Fehér palástod, óh borítsd reám!
Simítsd meg arcom. Elnyugszom talán!

És erősíts meg szenvedéseimben!
Mondd, hogy türjek még, türjek egy kicsit.
Amits el, csalj meg, igéj valamit!...

Erdős Renée.

A gavallér.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Prém József.

I.

Akkor történt ez a dolog, a mikor még nem
hozták be a polgári házasságot és a vallások kü-
lönbsége nagy akadály volt.

Báró Ocskay Ince egy verőfényes délelőttön
ott ült a galambosvári kaszinó erkélyén, ahol
máskor az utcai szép asszonyokat és lányokat
szokta nézegetni.

Most azonban sokkal fontosabb dolgok iz-
gatták.

Magába merülten bámult maga elé. Alig le-
hetett ráismereni a máskor oly vidám, könnyelmű
fiura. Finom arca ma sápadt volt. És a kis báró
az alsó ajkát harapdálta, ami éppenséggel nem
jól illett neki. Ha látta volna valamelyik galam-
bosvári szépség ezeket az arcintézeteket! De tör-
ődött is most Ince báró azzal, hogy van-e, aki
megfigyeli! Ó maga annál élesebben figyelt a

hogy újságíró, a legkisebb is, csak a tintás ujját nyújtotta volna nekik. Nem is igen jutnak ők az újságírók közelébe. Kerülik, mint tolvaj a felsőbbeséget. Mit is keresnének azok társaságában, ahol semmit sem várhatnak, legföllebb csufos leleplezést, föltétlenül megvetést! Van a nyomorultaknak magukhoz való észük. Ők a férgeseket keresik. Akiknek az esze vagy a becsülete fogyatékos. Azoktól remélhetnek valamit, ha ész hazudnak az ostobáknak és tisztességet a becstelenseknek. De jórávaló emberhez nem közelednek. S ha közelednek, az úgy tesz vagy legalább úgy kellene tennie, mint a honvédelmi miniszter által felhozott esetben a szállító. Kidobja őket. És megteszi ellenük a bünyevitő följelentést. S azért szinte kívánni illenék, hogy a sajtó rablólovagjai téveszsenek mentül többször ajtót és az okosaknál, a becsületeseknél próbáljanak szerencsét. Az ilyenek legalább végeznek velük...

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 20.

Mind a két ujoncjavaslattal végzett ma a képviselőház. Az ujoncjutalek megállapításáról szóló javaslatot Pichler Győző szövege ma elsőnek, élesen polemizálva az előadónál és a miniszterrel, az utóbbinak különösen a sajtóra tett megjegyzéseit bírálva. Münnich Aurél előadó replikája után még Tóth János és Madarász József szólaltak fel a szélsőbalról, azután báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter felelt meg az ellenzéki szónokoknak az ő józú, esipkedő modorában.

A Ház ezután elfogadta a javaslat részleteit is és áttért az ujoncjutalek megállapításáról szóló javaslatra, amelyet Münnich Aurél előadó rövid beszéddel ajánlott elfogadásra. Annál hosszabban támadott Pichler Győző, aki ennél a javaslatnál a Kossuth-párt vezérszónoka volt. Sok temperamentummal keverte össze a régi szélsőbal gravemeneit az újabb aktualitásokkal. Utána Nessi Pál, a Kossuth-párt új tagja mondotta el a szűz beszédjét. Szép sikere volt, mert pártja sűrűn helyeselt és a jobboldal is figyelemmel hallgatta. Ráthay László lendületes, tüzes beszédje után még Madarász József fejezte ki azon való meglepődését, hogy multikori szemrehányása fogott az ellenzéken — igaz, hogy csak a Kossuth-párton, mert a többi felekezet hallgatott ma is — azután befejeződött a vita és báró Fejérváry Géza tette meg a huszárós hatvágrást, támadva, védekezve szokása szerint. A szabadelvűpárt különös melegséggel éljenett akkor, mikor e hazafülsz vadját utasította vissza az őz katonaminiszter, aki különben ma előzékenységet is tanusított az ellenfél irányában, elfogadva Nessi

Pálnak az öngyilkos katonákra vonatkozó határozati javaslatát. Elfogadta a Ház is a törvényjavaslattal együtt.

A képviselőház ülése január 20-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: báró Fejérváry Géza, Pósz Sándor, Cseh Ervin.

Elnök bemutatja a földművelésügyi miniszter jelentését és gróf Teleki Gyula képviselő bejelentését, amelyben a magyar királyi kincstár és gróf Teleki Gyula közt kötött birtokcsere-ügyletet az 1901. évi XXIV. törvények 9. §-a értelmében bejelentik.

(Az 1902. évi költségvetés.)

Neményi Ambrus előadó betérjesztli a pénzügyi bizottság jelentését az 1902-ik évről szóló állami költségvetés tárgyában.

A véderő-provizórium.

Pichler Győző az 1. §-nál reflektál a honvédelmi miniszter és Münnich Aurél beszédeire. Nem ad igazat a miniszternek, aki szerint mi nem volnánk hivatalos bíráló az osztrák alkotmányossági viszonyokat. Igenis, jogunk van hozzá. A szélsőbal erős vitát lojlytat évente a katonai javaslatok ellen. S bár a honvédelmi miniszter ismert közjogi elvtelensége meddővé igyekszik tenni a vitát, még sem céltalan ez. Hasztalan szítja Fejérváry a magyar sajtót. Több hasznát tett ez az országnak, mint valamennyi honvédelmi miniszter vagy tábornagy. S különben sem elegendő egyszerűen kijelenteni, hogy: „A sajtó írhalhat, amit akar”. Tessék bizonyítékokkal előrukkolni. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) Napok óta kompromittáló dolgokat hoznak a honvédelmi miniszterium ellen. Azt állítja egy újság, hogy a szállítások körül nagy panamak történtek. Szólok nem hiszi ezeket, de mégis okmányokkal való előadatot kér.

Végül az előadó beszédeire teszi meg észrevételeit. Münnich oly buzgalommal védi meg a felsőbb és az osztrák érdekeiket, mintha egész jövője ezentől függne. Erre val a 14. §-ra vonatkozó feljegyzés is. A szakaszt nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.)

Münnich Aurél előadó: Pichler azt mondta, hogy felélek bizonyos ambíciói vannak. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Igaza volt!) Arra okot sohasem szolgáltatott, hogy ilyenformán aposztrofálják. Hogy milyen ambíciója van felfelé, egyenesen uton, vagy lefelé. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Egyenesen uton nem mondott!) azt maga itéli meg. 18 év óta, amióta a törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja, sohasem tett mást mint teljesítette kötelességét. (Ugy van! a jobboldalon.)

Ez az egyik. A másik pedig az, hogy Pichler azoknak, amiket a 14. szakaszról szombati beszédeiben mondottam, nincsen megelégedve. En a magam részéről koncedálom, hogy a miniszterelnök ur mindenesetre igenis határozottan kompetens arra, hogy a 14. §-t és más egyéb közjogi kérdéseket magyarázza, mint én. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Miért?)

Barta Ödön: Ez nagy devoció!

Münnich Aurél: Ez az én egyéni nézetem!

Barta Ödön: De a képviselőléle nézete nem lehet!

(Ugy van! a jobboldalon.)

Münnich Aurél előadó: De amellet nekem is van határozott álláspontom és nézetem. (Egy hang a

szélső baloldalon: És nem meri nyilvánítani!) De nyilvánított, nem szoktam zsákban macskákat árulni.

Es ebben az esetben hivatkozom arra, hogy ezen véderőmeghosszabbítási törvény évek óta került a Ház asztalára és itten tárgyalott; volt is rá eset, hogy Ausztriában a 14. § alapján fogadtatt el.

Barta Ödön: Törvénytelen volt!

Münnich Aurél: Ha törvénytelen állapot létezik, akkor a t. ellenzéknek legelső kötelessége, hogy ez elen felszólaljon. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Mindig tettük!) Soha. Mert az a törvény szentesítést nyert, létebe lépett és az ellenzék soha egy szóval sem támadta meg. (Elnök elmentmondás a szélső baloldalon.) Ergo, csakis nekem van igazam, midőn azt mondom, hogy ez a törvény teljesen alkotmányon uton jött létre. (Helyeslés a jobboldalon.)

Tóth János kijelenti, hogy pártja nevében minden évben felszólalt a javaslat ellen.

Münnich Aurél koncedálja ezt. Csak azt óhajtja kifejezni, hogy a párt nem tiltakozott eléggé a törvény ellen. (Zaj a szélső baloldalon.) Nem romosították a szentesített törvény ellen.

Madarász József: Az a tan, amit Münnich előbb hirdetett, az a forradalom tana. A szélsőbal küzd a 61-es alap ellen, de szentesített törvények ellen nem. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Kifogásolja a t. képviselő ur azt, hogy én itt nem közjoggal hanem katonai kérdéseket foglalkozom. Hát igaz, ezt teszem, mert ez az én feladatom. Az én feladatom nem az, hogy prelekiókat tartsak a közjogból, hanem hogy a katonai kérdéseket előterjeszsem, a katonai kérdéseket védjem. (Helyeslés a jobboldalon.) Felkiáltások a baloldalon: Isten ments, hogy közjogról tartson prelekiókat! Legalább egy nézetem van gyunk.

Késervesen panaszkodott a t. képviselő ur azért, hogy én a sajtót nem veszem semmibe. Hát bocsanást kérek, a helyesen, igazságosan és józanul bírált sajtót, még ha szigorúan bírált is, én igen nagyra becsülöm, azonban a sajtónak egy nemét s a sajtónak azt a részét, amely mindenáron rendetlenséget és zavart akar csinálni, amely minden katonai kérdésben, minden áron a szenvedélyeket akarja felkorbácsolni, én nem veszem semmibe. Azt méltóztatott mondani, hogy én nem indokoltam meg semmit az állítást, hogy a Budapesti Hírlapnak nevezett cikke alappal nem bír. Mit indokoltak? Nem történt semmi a világon. Azt kívánják-e a t. képviselő urak, hogy én általános vádra részletesen indokoljam azt, hogy az nem igaz? Kétség a mesterséghez nem értek. (Derültség.) Ha a t. képviselő ur ért hozzá, meghajlom előtte.

Bákosai Viktor: Tessék sajtóport indítani a lap ellen!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: No már engedelmel kérek, azt én nem teszem soha: beszélhet akármit a sajtó!

Rakovszky István: Helyes! Nagyon jól beszél! Nagyon jól teszi ezt ezzel a sajtóval!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Méltóztatott felhozni a visszaéléseket a szállításoknál. Miután itt konkrét vád van, a konkrét vádra már igen válaszolhatok részletesen. Tudvaló — azt hiszem ezzel semmi titkot sem árulok el — hogy a t. szállítók nincsenek egymással mindig a legjobb harmóniában és némelykor a gyanúsítás és rágalmasz fegyverével élnek ott, ahol ez bizony nem is indokolt. Itt ebben a speciális esetben, ami az Alkotmányban megjelent híreket illeti, más felvilágosítással is szolgálhatok. Tudniillik jelentésem van arról, hogy egy zsurnaliszta — nem tudom ugyan,

messzesébe; zöldes szeme, akár a sólyomé, folyvást a főtér nagy sárga házán függött.

— Meg kell kapnom Ceecil! — fakadt ki minduntalan türelmetlenül.

Cecil bálványá volt Birnbaum Simonnak. Egyetlen leánya a duszgadz embernek. Már suttogták a városban, hogy ma-holnap báróné lesz a szép, mivel és előkelő modoru zsidókisasszony.

Ince báró éppen odáig jutott, hogy már csak efféle gazdag házasság révén menekülhet ki a hinárból, melybe adósságai taszították. A rokonsága szörnyűkódott:

— De Ince, hisz akkor rokonságba keveredél a Mózsival is!

Ez a Mózsi egy szegény, toprongyos házál volt Galambosvárott. Ismerte mindenki, kivált a vásott utcai gyerekek, akik csufolták és nevelték. És mindenki tudta, hogy a Mózsi is Birnbaum, valóságos vérbeli közel rokona a nábob Birnbaum Simonnak.

— Mit bánom én! — válaszolta bosszusan Ince báró. — Hát a mi familiánkban nincsen szült? Hány koldus barát ismerék!

A lányom már tisztában volt. S hogy a kisseb nehézt természetü apát is megpuhítsa, nem kisebb férfit küldött el „kérő”-nek, mint a megye főispánját.

Epp most van ott a büszke mágnás a Birnbaum házában. Nehezen vállalkozott a szerepre, de Ince kedvéért, akit ő is ki akar rántani a bajból, mégis ráadta a fejét.

— Biztos siker, tudom előre! — mondogatta magában a kis báró ott az erkélyen. — Azonnal mind a két újsághoz sietek, hogy holnap bennök legyen az eljegyzési hír. Csak ezt olvassák a hiteltelzőim! Eppen ma kaptam két árverési hirdetést. Meg leszek mentve...

Am azért kirázta a hideg, majd meg forróság bántotta.

E perében egy hajdu lépett be a kaszinó kapuján.

Ince báróban hirtelen az a sejtélem támadt, hogy terve dugába dől, hisz különben maga jött volna a főispán. Mohón kapta ki a hajdu kezéből a levelet és olvasta.

Alig bírt hinni a szemekinek.

Edes öcsém!

Birnbaum Simon sajnálja, hogy nem engedhet az elveiből, melyek megtiltják, hogy családjának bármely tagja megváltoztassa a hitét. Birnbaum Cecil zsidó leány és nem veszi föl a keresztiséget. Kérdés már most, hogy Ocskay Ince báró óhajt-e áttérni a menyasszony vallására. Addig is üdvözöl öreg barátod, akit kár volt kérőnek felszólítani.

II.

A levél kihullott Ince báró kezéből. Dühében párbajra akarta hívni Birnbaum papát; majd a főispánt, aki sértegette és az egész világot, amely ellene esküdött.

Végre mégis jobbnak látta, hogy elutazzék Galambosvárról, a szegény színhelyéről.

No, ilyen végbucsut annak rendje és módja szerint meg is kell ülni. Este már ott volt az egész galambosvári aranyifjúság, osztozkodva a kis báró szívbéli gyászán.

El kell temetnie a gyalázatot, amelynek sötétebb már nem várhat rá. Ó vele mertek így packázni, akinek ősei a keresztesháboruban vettek részt, s nem egy elődje véret és életét áldozta! Egy Ocskaytól merik, ha mindjárt gunyos tréfából is, követelni, hogy hagyja el az ősei hitét! Hah! Hát ennyire sülyedt már? Ennyire? Ne tudja meg senki: miért mulat, de mulatni fog, úgy, hogy tán maga is megemeleti. S rászólt a cigányra:

— Azért is huzzad Kavics Ferkó! Csak mindig egy nótát, ezt e:

„Zsidó, zsidó, rongyos zsidó!
Van-e nálad pirosító!”

Egyik-másik pajtás, aki be volt avatva, nagyot rikkantott jókedvében. Ince báró pedig hahotázott tovább:

— Csak ezt a nótát szakadatlanul, de cifrán ám, aki siralmas négy hurja van a hegedűnek!... Nosza pajtások, rajta, koccsintunk, igyunk!... Usy vigadjatok, hogy másnap is megemelegesse egész Galambosvár... De mi az? Hé!... Ott ni!... Ki jön?... Az öreg Mózsi? Hujahaj! Eppen jókor!...

— A Mózsi! A Mózsi! — hangzott az egész hosszú asztalon végig.

Ince báró felugrott a székeéről:

— A Birnbaum Mózsi? Hahó! A Birnbaum... a Birnbaum... Errébb! Közélebb, öreg!... No, Mózsi, hát iszol-e? Táncolsz-e?

Odapöndörödik hajlongva, vigyorogva egy alacsony, köpös emberke, tuskés, szürke szakállal, kiálló kék szemekkel, kopasz fejjel, duzzadt, vörös ábrázattal. Egyik kezében rongyos sapkáját, másikkal a nyakába akasztott ládikát fogja. És örül és alázatoskodik, fölemeli a ládika fedelét, hogy mutassa az áruit: a keszket, tárcákat, inggombokat, harisnyakötőket, de jóféle fotográfia is, és egyre ajánlgatja az egyet-mását. Olyan száznál is szegény ördög, hogy akárki szíve megeshetik rajta. Hülyén néz, ide-oda figyel, valahányszor több tárgy kerül kézzel-kézre. Már csak annyit esze van szegénynek, hogy óvatosnak kell lennie, ha van veszőly, ha nincs.

No, az ilyen előkelő, finom uraknál nincs is, de hát már megszokta szeme a gyanakodó járást. Egyre vigyorog most, mutogatva, hogy bizalma van. S amig foly az üzlet és más-más árat mond: hadarva emlegeti a feleségét, aki beteg s az őt gyerekeit, akik télen fázna, nyáron éheznek, míg ő maga télen is, nyáron is örökké szomjazik. Mohón nézi, melyik vendég tölt neki a borából. Tudja mindenki, hogy módfelett szeret mindent, ami csak inni való. Ha aztán paprikát tesznek a poharába, az sem akasztja meg; ha

hogyan vajon a zsurnaliszták az ilyen urakat zsurnalisztáknak elismerik-e vagy sem? — megjelent egy szálitónál és megmutatván neki azt a cikket azt mondta, hogy fesszen neki száz forintot, különben a cikket kiadja; (Mozgás jobboldali.) mire a szálító ezt az urat kidobta; (Helyeslés és felkiáltások jobboldali: Jól tette!) nemcsak, de büntényítő jelölést is tett ellene.

Rákosi Viktor: Aki ezt megtette, az nem zsurnaliszta, hanem csirkefogó!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Én éppen azért mondtam, hogy kétem, hogy a zsurnaliszták az ilyen embert egyáltalában zsurnalisztának elismernék. Ez revolvereskedés és semmi egyéb. Ebből tehát, méltóztam látni, hogy az egész dolog teljesen alaptalan. (Felkiáltások a néppártion: Ebből nem látunk semmit! Zaj.) Mit méltóztattak mondani?

Zboray Miklós: Azt, hogy ebből csak az látjuk, hogy az illető zsurnaliszta csirkefogó, de azt nem, hogy a felhozott tények meglelnek-e a valóságnak?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Említem, hogy büntényítő eljárás indítottak az illető ellen. Majd elvállik, hogy mi lesz eredménye. Én azt most még nem tudom. Ha pedig az urak azt akarják, hogy én már most ítéletet mondjak, megvaltoztam, hogy erre képes nem vagyok. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ami Tóth János képviselő ur felszólalását illeti, amelyre Madarász József t. képviselő ur természetesen ráduzzított, sőt azt még túl is liciálta, (Derütség a szélsőbaloldalon) arra az a nézetem, hogy akár tiltakoznak az urak évről-évre azon eljárás ellen, amely Ausztriában folyik, akár nem, ez azt hiszem, a dolgok egyáltalán nem változtatt semmit. (Derütség a jobboldalon.) Mert méltóztassék csak venni, első sorban arról van szó, hogy Ausztriában ezt az eljárást törvényesen tartják-e vagy sem? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az előadó ur nem ezt mondta!)

Műnch Aurél: De azt mondta, csak hogy önk nem értették meg. (Derütség.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Ausztriában oly felszólalás sohasem történt, hogy az az eljárás nem törvényes. Ennélgyva bocsánatot kérek, de akármit beszélnek itt az urak e részben, annak vajmi kevés értéke van.

Kérem a t. Házat, hogy az első szakaszt változtatlanul méltóztassék elfogadni. (Helyeslés a jobboldalon.)

A szakaszt elfogadták, valamint a 2-ik és a 3-ik szakaszt is.

Az ujonofutalék.

Műnch Aurél előadó elölgadásra ajánlja a törvényjavaslatot s tudomásul venni kéri az egyéves önkéntesek tiszti vizsgá eredményéről, az öngyilkosságokról, valamint a közös tiszteket a honvédséghez történt áthelyezéséről szóló miniszteri jelentéseket.

Pichler Győző megjegyzi a honvédelmi miniszternek, hogy téved, ha azt hiszi, hogy csak katonai kérdésekhez kell értenie. Ez a téves felölgás abból az összeférhetetlen helyzetből ered, hogy szabadságot állományú tábornagyot vezényelnek honvédelmi miniszternek. A honvédelmi miniszter előtt fontosabb az az eskü, amit a Kaisernek tett, mint a miniszteri eskü, amelyet a magyar király kezébe tett le.

A függetlenségi párt nem szavazza meg a törvényjavaslatot, mert tiltakozik a kölcsönös védelem elvnek félremagyarázása ellen. A szélsőbal-

sohasem fogadta el a közös védelmet, a közös hadsereget. Ez a moloch megész mindezt lehetetlenné teszi az ország fejlődését. S mindent miért? A nagyhatalmi hőbort kedveért? Azért is, de főleg azért, mert a dinasztia csak azáltal véli fenntartani magát. Más országokban a hadsereg egytűt ér az nemzeti. Nálunk nem. Idegen szellemet képviselnek s nem tudnak a nemzet lelkületéhez lérközi. Más hadseregek fejlesztik a hazai ipart. A közös hadsereg ezt sem teszi. Csak az osztrák ipart istápolja. Legutóbb is három páncélost építettek osztrák hajógyárban. Hol maradt itt a magyar ipart megillető rész?

Ez az eset is bizonyítja, hogy a közös hadsereg nemcsak közgyi felölgásunkat, hanem anyagi érdekeinket is sérti.

Ezután a katonai beszületőbizóság intézményét bírálja. Nagyon kényes dolog ez. S nem is vinné rá a honvédelmi minisztert e térre, ha a honvédelmi miniszter hányavetését nem onnan magyarázná, hogy a beszületőbizóságtól fél.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Igazán? (Derütség.)

Pichler Győző: Miért? Talán mint szabadságot állományú tábornagy nem tartozik a közös hadgyimnuszter legyelmé alá?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem! **Pichler Győző:** Akkor miért fosztották meg Kober tábornagyot állásától, rangjától? Nem azért, mert egy nyugdíjazott tisztviselői gyűlésen a hadgyimnuszter ellen beszélt? Itt van a Keglevich-Mattachich-est. Korunk szegénye az az ítélet, amelyet ellene hoztak. Már a második bíróság enyhített a vádon, de a büntetésen nem.

Ezután a jelentésekre tér át. A közös hadsereg vitéz tetteiről nem tud a világ, de az öngyilkosok nagy számáról igen. Athelyezik a közös hadsereg tisztjeit a honvédségre, s ezzel megakadályozzák a magyarok előmenetelét. Nem fogadja el a törvényjavaslatot. (Zajos éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Nessi Pál: A magyar törvényhozás mindig úgy fogta fel az ujoncmegeánlás jogát, mint egy alkotmánygyi garanciát. S tényleg ez mindig egy igyever volt a hatalom ellen. Ennek a hadseregnek, amely nem is közös hanem német, amely államot alkot az államban, amely negációját képezi alkotmányos jogainknak, amely a germanizációnak egyik legnagyobb fészke egy ujoncot sem szavaz meg. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kérdi, hogy e közös hadseregnek csufolt hadseregnek vitézeit oda lehet-e állítani ifjúságunk elé példaképpen, vagy nemzeti hősk gyanánt? Nem! Mert a hadseregben az ellenkezőjét tanítják, mint iskoláinkban. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Nem tudja átérzeni ezt a honvédelmi miniszter, mert ő egy órást sem hallgatott magyar iskolában s előtte idegenek a nemzeti szent érzelmek. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Még mindig élénk emlékeztünkben van a nagy véderő-vita. Mindenki tudja, mily nagy sérelem esett akkor közgyunkon. Ki volt a sérelem kövöcsa? A honvédelmi miniszter. (Helyeslések a szélsőbaloldalon.)

Papp Zoltán: Meg is dobálták érte. (Derütség.)

Nessi Pál: Ezután a katonai büntető igazságszolgálatáról beszélek. 1869-ben Horváth Boldizsár igazságyimnuszter ünnepélyesen megígérte, hogy azt revideálni fogja. Azóta 33 év telt el s nem történt semmi.

Hát egyszerre csak mi történik Mózsival? Bizony megokkant. Forog egyet, aztán végigvágódik a padlón. A fiatalág fölkeag, szinte harag. Még a cigányok sem állhatják már. A klarinétos nem is fújhatja, akkora a nevetésnékje, s a háttérben ott röhög a pincérhad. Nézi, várja valamennyi, hogy talpra álljon a táncos, de csak nem akar mozdulni.

— No, Mózsí, hát mi lesz?

Odaállanak köréje a gavallérok. Egy-egy lakkos cipő orra meg is tapogatja a hátát, a oldalát; lehajolnak hozzá, szólítják, rázzák, de csak meg sem moccan.

— Hé! Alszol, Mózsí? . . . Talpra kell állítani! — kiált Ince báró.

És mindegyik vár, hogy a másik fogja meg. Ki is nyulna hozzá keztyűtlen kézzel? Es húzódik valamennyi . . .

Nagy sokára előjön maga a „Vörös ökr”-fogadás. Nevet ő is, mint annyiszor nevetett az eféle dridők udvari bolondján. De most rögtön abahagyta szolgálatkész vihogását, amint a csaposlegény mozdít egyet a kis házalón. Két nyitott, megüvegesedett szem mered a társaságra, mintha most is a pénz hullását lesné. Es egy eltorzult areba néz mindenki, egy ijesztő areba, mely fehérés-piszkos, mint az étterem fala . . .

— Fogjátok, vigyék! — adja ki rögtön a parancsot az ijedt gazda.

Es rámondul a cimbalmosra, ki már közelebb húzódott a pénzzel behintett sapkához; aztán hátra üti a brácsást, aki, ehol! most hajlik a sok holmival teli, nyitott ládika fölé.

Alfréd, a hajnal felé is még gondosan fésült főpincér, azonnal átvesz mindent. Most a házi-szolgátra rivall a gazda:

— Vigyék haza! . . . Fogd a fejét, te!

Foghatták már a fejét, vihették már szegény Mózsit . . . akkor hajnalban a lakására, beteg feleségéhez, őt éhező gyermekéhez; aztán

Krasznay Ferenc: Meghat az előadó! **Nessi Pál:** Tavaly egy tábornokot küldöttek fel Bécsbe a honvédelmi miniszterümből az ügy tanulmányozására nézve. Senki sem tudja, mi történt vele.

Pichler Győző: Talán az is meghalt! (Derütség.)

Nessi Pál: A katonai öngyilkosságok tulnagy számáról beszél, majd a közös hadseregből a honvédséghez történt áthelyezést. Sajnos dolog hogy ezek legnagyobb része a törzsiszték karából kerül ki. Nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem a következő határozati javaslatot nyújtja be:

A honvédelmi miniszter utasítatik, hogy egy a közös hadsereg magyarországi csapataiban, valamint a honvédségnél előforduló öngyilkossági esetekről az ujoncászti törvényjavaslati egységejűleg évenként beérjesztendő jelentése kapcsán oly kimutatást is terjeszsen elő, mely az öngyilkossági esetek számát ezredenként mutatja ki s egyuttal azok okait is, ha az ki van derítve, kiüntéti, valamint annak megjegyését is, hogy a szolgálati idő mely évében történt.

Rátkey László ielhoza hogy Madarász szemrehányással illette a szélsőbal, mert nem vett részt elég erélyvel a javaslat tárgyalásánál. Megengedi, hogy Madarász szebb időket látott 50 évvel ezelőtt. De vegye figyelembe, hogy akkor férfiak voltak a hatalmon is. De most kétély fogja el az embert, hogy felszólaljon-e amikor legjobb esetben egy jó viccet kap leletül a honvédelmi minisztertől. A Budapesti Hírnap súlyos vádat emelt a zágrábi kerület tisztikára ellen. Hazaárulással vádozta azt. Minden országban tisztaban vannak azzal, hogy mi az a hazaárulás, csak nálunk nem. Hát az ország a haza nyelvéit kigyonyolni, nem hazaárulás? Nem ezt teszik lépten-nyomon a miniszterek?

Pichler Győző: Széll Kálmán most árulta el a haza nyelvéit Fiumében!

Rátkey László: Csalás és hazugság az, hogy a magyar nemzetet ilyen törvényjavaslatot megszavaztának. Eppen olyan az is, hogy ezt azzal indokolják, hogy ezzel a 67. XII törvényeket védelmezik. 67. XII törvényekik nincs többé. Terjeszsenek be törvényjavaslatot Magyarország függetlenségéről és az önálló hadseregről. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Madarász József kijelenti, hogy nem tett szemrehányást a függetlenségi pártnak, nem is bántotta őket.

Pichler Győző: Nem kell tanítani bennünket!

Madarász József: Itéjenek meg, ahogy akarnak, kötelességemet teljesítem. Örömmel látom, hogy felszólalásomnak ma már fogantója volt. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Rátkey László személyes kérdésben kijelenti, hogy Madarász figyelemzetéseit örömmel fogadja, sőt őszintén szeretné, ha Madarászszal együtt szavazhatná meg az önálló magyar hadsereget.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: T. Ház! Hogyha az ellenzék t. szónokai egyszerűen elvi álláspontjukat hozták volna fel, az ellen abszolúte nem lehetett volna senkinek észrevétele, mert kiki elfogadja azt az elvi álláspontot, amelyet jónak lát. De olyan dolgok is hoztak fel, amelyekre kötelességemnek tartom, hogy felelek. (Halljuk! Halljuk!) Első sorban Pichler Győző igen t. képviselő ur, az ő kétségben kívül érdekes quodlibetszerű előadásában arra a nagyszerű felteedésre jutott, hogy az én állásom a honvédelmi miniszteri székből inkompatibilis. Miután 18 esztendője van szerencsém itt ümi (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Elég kár!) gratulálók a t. képviselő urnak ezen felteedéséért.

sört, palínakít, bort kevernek együvé a nagyon elémés és nagyon jószívú vendégek: azt is fől-hajta Mózsí. Sok koresmát jár sorra egész nap. Ha nem csurran, hát eszeppen; de bizony sok fél-meszelykét önt le örökké szomjas torkán. Ma már jó késő van, végigjárta összes stációit, hej, de jó kedve van neki is . . .

Eppen ide való, mulató urfiak közé. Sokszor megnevetette őket a táncával, meg a bolondságaival. Hamarosan le is kerül a nyakáról a széles szíjú ládika. A sapka is ott hever már a fal mellett a padlón s a vigyorgó kis ember főlhajt néhány pohárkával a jófajta somlyaiából, de még a fekete szegzárdiból is s már járja veszettül a táncot. Többet jövedelmez ez ilyenkor, mint az üzlet . . .

A cigány nevetve húzza . . . Ince báró kurjongat . . . az aranyifjúság bele-belerögtet; a Mózsí pedig járja, mint a pörgettyű, nekipirulva, lihegve. Az aprópenz, de meg az ezüstforintok is gyűlnek szépen; odahull mind a sapkába s egymélyik félre is gurul, sebjai! S ahány nota, annyi hatos vagy forint, ahány pénzdarab, annyi főlphár bor.

Ince báró egyre nevet, ujjong. Megtáncoltatja most a Mózsit gavallérosan . . . Hiszen atyjafia valakinek . . . annak a gögös, fukar apának ott a főpácson, abban a diszes házban . . . Hej, ha másképp sült volna el ez a dolog! Ha szerencsésen járt volna közbe a főispán! . . . Másutt mulatna ő ez este, tán éppen a gyürüváltáson . . . Es milyen szép szemekbe nézne; mert nincs több olyan szem, mint az, az a fekete, azokkal a hosszú pillákkal. Mindegy. Vége már!

— Hahó! Mózsí! Kurjants egyet . . . no meg egyet! Vésd le a zubbonyt, ugy is rongyos, meg a mellényt, ugy is piszkos! Így ni!

Es a kis idétlen házaló forog, ugrik, hajlong, fől-főlgyorog, amint látja, hallja a pénzek hullását. A mulatózók nevetik, biztatják torkuk-szakadtából.

a kórházba, ott is egyenesen a halottas kamrába . . . a boncoló asztalra . . .

III.

Másnap délben is még az igazak álmát aludta Ince báró. Kikoszarzatásza óta négy vonat is indult Galambosvárról s az egyikkel sem utazott el . . . Este végre föltápázkodott.

Az első gondolat, mint villámütés érte.

— Agyonittattuk a Mózsit! Szegény ember, kitáncolta a lelkét. Most már el sem megyek.

Onmagát vádolva járt föl s alá a szobájában. Miféle skandalum lesz a városban! Mindenki tudja, hogy kudarcot vallott Birnbaum Cecilnél s most azt fogják mondani, hogy a szegény rokonon, a zsidó-házalón bosszulta meg magát.

Es elképegyte, mint sirt-rít és törte kezeit a hirtelen özevgyelt lelt Mózsíné, meg az öt gyermeke, mikor a halottat hozták. Az utóán végig jajveszkeltek és átkozták a báró urat, meg a pajtasait.

Ince báró végimsimított a forró homlokán: — Mindig gavallér voltam. — most is az leszek! És sietett, hogy helytálljon, a hogy mindegy helyt szokott állani.

Szegény Mózsí meg sem álmodta volna, hogy valamikor annyit omlegessék, újságba ki nyomassák a nevé, orvosok tudományá állapítsa meg, hogy az isteni jó bor olte meg őt.

Hát azt merete-e hinni, hogy az uri kaszinóban, hol Ocskay Ince báró hordta körül az aláíró-ívet: százakat gyűjtessenek a fényes temetésre, meg a hátramaradt család javára. Maga Birnbaum Simon háromszáz forintot írtal, hogy enyhítse azt, amit „majdnem veje” elkövetett. Es irgalmatlan gunnyal tette hozzá:

— Ha még soká folytatjuk az aláírásokat, a szegény Mózsíné a legirigyeltebb özevgy lesz, s az őt lánya mindmegannyi kapos párti! Még Ocskay Ince báróné is lehet valamelyik!

Pichler Győző: Ezt már Ugron is megtette. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mások is felhóztak már!)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem említem az összehárítási törvényt, nem említek semmi egyebet, csak konstátálom egyszerűen, hogy a t. képviselő ur ezzel a jelledezéssel kissé elkésett. (Zaj a szélső baloldalon.)

Azt mondja t. képviselő ur, valamint több oldalról is hallottam azt, hogy a közjogot nem veszem semmibe, azt félretolom, a kardot veszem a kezembe és ezzel védem előterjesztéseimet. Azt hiszem azonban, hogy már magukból az előterjesztésekből látható, hogy a közjogot mennyiben veszem tekintetbe, mennyiben nem? Azért, hogy a közjogról nem szoktam hosszú előadásokat tartani, még nem következhetett az, hogy előterjesztéseimben nem veszem tekintetbe a közjogot. Hiszen ez első kötelezőségem. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: De nem tessz!)

Azt mondja a t. képviselő ur, csak azért van a hadsereg, hogy a dinasztikus hatalom fenntartásáért és azért tartjuk a hadsereget, hogy nagyhatalmi állásunknak minden alkalommal kifejezést adjunk. Engedelmet kérek, azt hiszem, hogy a Ház minden oldala egyetért velem, ha azt mondom, hogy a dinasztikus hatalom fenntartására nézve, hála Istennek, manapság minálunk hadsereg egyáltalán nem kell. (Ugy van! jobbjelöl!) mert ő feisége általában és oly nagy tisztelben áll annyira szeretik minden oldalon és kivétel nélkül. (Élénk helyeslés és tetszés a jobb- és baloldalon.) hogy itt a dinasztikus hatalom fenntartására hadsereg nem kell. (Élénk tetszés a jobb- és baloldalon.)

Váraday Károly: Ne udvaroljon annyira! (Mozgás.) **Báró Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Ami pedig azt illeti, hogy Pichler Győző képviselő ur semmiben nem látja kifejezésre jutni nagyhatalmi állásunkat, méltóztassék csak megkérdezni a külföldet, méltóztassék csak kissé a külföldön tájékozódni, ma d meglátja, hogy van-e nyomatéka nagyhatalmi állásunknak, vagy sem? (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Bülow német kancellár beszédét méltóztatott említeni, elmondva, hogy a németek a lengyeleket elnyomják. Azt hiszem azonban, hogy ily megjegyzést tenni egy felül szoros, egy felül barátságos viszonyban álló állam államférfiára (Derűtlenség a szélsőbaloldalon.) nem illik. (Helyeslés jobbjelöl.) Méltóztassanak a németek azt tenni, ami nekik jónak látszik; mi pedig azt tesszük, ami nekünk jónak látszik. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) Felülbírálásra nem vagyunk hivatva. (Ugy van! jobbjelöl.)

Pichler Győző: Nem is bírálom, de a hadsereget ott nemzeti célokra használják! Erre hoztam fel!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Ebben igaz van!

Papp Zoltán: Nálunk a hadsereg nemzetellenes. (Zaj.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Arra is rá fogok térni, ami a nemzetellenességét illeti. Minden nagy államban, amely egységes nemzetből áll, sokkal könnyebbek a viszonyok, mint nálunk, ahol a monarchia konglomerátuma a nemzeteknek és nemzetiségeknek. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Madarász József: Magyarországra ez nem áll, mert az csak egy nemzetből áll.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: A politikai magyar nemzet, természetes. De utóvégre, hogy nemzetiségek nálunk léteznek, csak nem tagadja a t. képviselő ur?

Madarász József: Magyarország nem konglomerátum. (Zaj.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Azt mondja a képviselő ur, hogy a hadsereg minden, csak nem magyar. Méltóztassék azonban ezt a magyar bakának és a magyar huszárnak mondani, meghallja, hogy micsoda választ kap a képviselő ur! (Nagy derűtlenség.) Ez vér, a mi vérünkön, hus, a mi husunkból, abban semmi idegenféle nincs. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: A tisztjeitől beszélünk!) Nagyon kérem, méltóztassanak összeszedni a megjegyzéseket és egy szónok legyen aztán kegyes velem közölni. (Derűtlenség.)

Azt méltóztatott mondani, hogy az osztrákok kriszkindit kaptak, amennyiben a Marinescchio szerződött bajépítésekre. Ezen szerződések a delegáció határozatán alapulnak, ott szavaztattak meg a szükséges összegek és hogy mennyiben részesíthető a magyar ipar ezen szállásokban, mennyiben nem, azt én most hamarjában nem tudom, de tény az és ezt határozottan állítom, a nélkül, hogy a részletekbe bevolnék avatva, hogy amennyiben a magyar ipar egyik vagy másik ágazatában képes szállítani, legalább is a kvótásterü arányban részesedik. Mellőzésről tehát ott, ahol a magyar ipar szállítóképes és olyan tárgyakban, amelyek egyáltalában Magyarországon kaphatók, szó nem lehet, hiszen a delegáció tagjai meggyőződhetnek és meg is győződtek a tárgyalások folyamán a szállításiokról és konstátálták, hogy ez ellen kifogás nem tehető.

Méltóztatott kérdezni, vajjon Hanskarl tábornok ur, aki tavaly Bécsbe utazott, vissza tért-e már? Igenis mondhatom, hogy azóta már párszor volt Budapesten, tölem megfelelő utastást kapott és azután megfelelő időben megint jömeint tovább folytatni a tárgyalásokat. Nagyon könnyű előelodni azon, hogy ez a törvény harmac évig készül és még sem kész. Méltóztassék megnézni a mi igazságszolgáltatásunkat. A mi törvényeink is legnagyobb részben nem régen keletkeztek, pedig a viszonyok nem voltak olyan roppant nehezék, mint a katonaságnál, ahol nemcsak a magyar törvényekkel és katonai viszonyokkal, de még az osztrák törvényekkel is számolni kell. Ez roppant nehezék dolog, amely komplikálja ezen törvény létrehozását, amelyet pedig nemcsak önk, de a katonaság is nagyon kíván, mert ő feiségtől kezdve, aki már a trómbeszében kétszer is felemlítette ezt, az utolsó altisztig, hogy

így mondjam, mindenki érzi annak a szükségét. Olyanok a viszonyok, hogy itt deklamációkkal nem működhetünk, itt alaposan kell dolgozni és ha a végén meglesz, az urak hozzászólhatnak. Reményem, nem fogják a benyújtandó javaslatot visszautasítani úgy, mint boldogult Horvát Boldizsár törvényjavaslatát. Aki itt volt a Házban, az emlékezhetik rá, hogy Horvát Boldizsár akkori igazságügyminiszter előterjesztett egy törvényjavaslatot, de ez abszolúte nem került tárgyalás alá.

Madarász József: Mert rosszat nyújtott be! (Zaj.) **Báró Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Ilyen javaslatot hamarjában előterjeszteni lehet, de jót nem!

Nessi Pál: Mikorra igéri a miniszter ur? (Zaj.) **Báró Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Amit én ígérhetek, azt ígértem. Napközben nem köthetem magamat, de két-három hónap múlva, március, vagy április végén, a törvényjavaslat valószínűleg már az igazságügyminiszter uraknál lesz, vagy a magyar mint az osztrák igazságügyminiszternél. (Általános helyeslés.) Mi többet nem tehetünk, mint dolgozunk, hogy ha aztán az igazságügyminiszter urak nem tartják el fogadhatónak, hát mit csináljunk? (Élénk derűtlenség.)

Pichler Győző: Még kiséül, hogy Plósz Sándor az egészek az oka! (Zaj.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: A legénységgel való bánásmódot is méltóztatott kifogásolni. Én, t. Ház, egy kimutatást hoztam magammal. (Halljuk! Halljuk!)

Nessi Pál: Láttam, ott voltam! (Zaj.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Nem méltóztatott bizony éni látni. E kimutatás a szolgálati hatalom áthágásáról szól. Ebből kivüláglik az, hogy a hadseregnél az ily esetek száma 385 volt.

Tisztek részéről 29 esetben követelték ez el, altisztek részéről 356 esetben. Ki van mutatva az illetékesség és fájdalom. Magyarország a legnagyobb számmal szerepel. (Felkiáltás a szélsőbaloldalon: Természetesen!) mert a magyar altisztek egy kissé hevesek. (Ellentmondás a szélsőbaloldalon.)

Ebből a kimutatásból méltóztatik látni, hogy a lesgyogrubban járunk el azok ellen, akik a legénységgel helytelenül bántanak. (Élénk helyeslés.)

Lengyel Zoltán: Hány esetet hallgatnak agyon! **Báró Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter: Ha agyonhalgatják, arról én nem tehetek!

A tiszti áthelyezésnek is méltóztatott felpanaszolni és felemlíteni, mennyire el van keseredve a honvédtisztok. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ez igaz!) Egyszerűen nem igaz, mert a tisztek nagyon jól tudják, a tábornoktól egészen a hadnagyig, hogy akár áthelyeztetnek, akár nem, egy nappal sem hamarabb, sem később nem kerülnek előléptetésre és hogy semmiféle különbséget nem okoz az áthelyezés.

Nessi Pál: Egy státusban vannak?

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Bátor voltam a Házban többször említeni, hogy egy és ugyanazon monarchiában...

Madarász József: Nem egy és ugyanaz! (Zaj.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: ... egy és ugyanazon véderőhöz tartozó különböző részekben az előléptetésben nagy különbségnek lenni nem szabad, mert különben az egyik, vagy a másik rész kedvezenebb el. Egy bizonyos egyensúlyt tehát mindig szem előtt kell tartanunk. Ez az oka annak, amit mondtam, hogy sem hamarabb, sem később nem lesznek előléptetve.

Rátkay László: Az a baj, hogy ez az oka. (Zaj.)

Pichler Győző: Mi köze a honvédségnek a közös hadsereghez!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Van közél! Mert ha a védőtörvény kimondja, hogy egy része a véderőnek, tehát bizonyos bajjáráságnak (Zaj a szélsőbaloldalon.) a honvédtisztek és a közös hadseregbeli tisztek között kell lenni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Nagyon szomorú volna, ha egy és ugyanazon véderőben, a különböző részek nem érintkeznek egymással bajjárásán. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Erre feltétlenül szükség van. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Élénk felkiáltások jobbjelöl: Halljuk! Halljuk!)

Kezében van a kimutatás 1899-től egész mostanáig arról, hogy évenként hány tisz helyezettett át a közös hadseregből a honvédségbe. Megjegyzem, hogy minden egyes áthelyezéssel a törvény értelmében az illetőknek önként kell iolyomódni, tehát hivatalból való áthelyezésnek — amiről szintén hallottam megjegyzést — nincsen helye.

Leszay Gyula: Önként iolyamodik az, amint ráparancsolnak. (Zaj a jobboldalon.)

Pichler Győző: Ausztriában parancsra még honpolgári esküt is tesznek! (Zaj a jobboldalon.)

Elnök (Csenget): Ne tessék folytonosan közbeszólni! A házszabályok tiltják, hogy a szónokot közbeszózással zavarják. Méltóztassanak tehát ehhez tartani magukat. (Helyeslés a jobboldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: 1896/97-ben — méltóztassanak megengedni, hogy ne egyenként soroljam fel az adatokat, hanem százalokokban — áthelyeztetett 18, 1897/98-ban 27, 1898/99-ben 26, 1899/900-ban 14, 1900/901-ben pedig 26 százalék. Méltóztassék már most tekintetbe venni, hogy a honvédségnél a tiszti hiány még mindig nagyon jelentékenyen érezhető. Nekem kötelességem gondoskodni a harcra képességre való tekintettel a tisztok kiegészítéséről. Honnan vegyem a tiszteket, ha nem a magyar állampolgárok sorából? (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) A közös hadseregnél szolgálnak magyar állampolgárok és akik bírják a magyar, illetőleg a horvát nyelvet és minőségűnek kitűnnek, mert csakis ezeket vesszük át, azokat átveszük. Ezen a bajon más-képp mint áthelyezéssel, segíteni nem lehet.

Nessi Pál: Abszolúte számozok kérik!

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: Kérem, szolgálok ezzel is! Hat 1896—97-ben áthelyeztek 24, 1897—98-ban 63, (Zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.) 1898—99-ben 68, 1899—900-ban 36,

1900—901-ben pedig 52 tiszteket. Remélem, hogy most meg vannak nyugtatva. (Élénk derűtlenség a jobboldalon. Zaj és felkiáltások a szélsőbalalon: Dehogy vagyunk!)

Nessi Pál t. képviselő ur panasza körülbelül összhangzásban voltak Pichler Győző képviselő urával, tehát ami az egyiknek szólt, az a másiknak is. (Az azonban különösen fel méltóztatott hozni, hogy azokra az egyéves önkéntesekre nézve, akik az első évben meg nem felelnek a tiszti vizsgánál és esetleg a második évre is visszatartatnak, a második évrnek egyáltalában semmi haszna sincs. Bocsnátot kérek. először is, hogy ha méltóztatik megnézni az egyéves önkéntesekről szóló jelentésemet, amelyet bátor voltam előterjeszteni, abból méltóztatik látni, hogy tesszem fel az utolsó évben, 1900/1901-ben a vizsgánál, csak a közös hadseregről olvasom fel, mert ott nagyobb a szám, mint a honvédségnél, 333 veltetett vissza, a vizsgát meg nem tette le betegség miatt 19, önkényű visszalepelt 27, ami a bukással egyértelmű, összesen tehát 373. Ezek közül 43 tartatott csak vissza a második évre. Ebből méltóztatnak látni, hogy iten igazságtalanságról vagy vexációról, amint mondani szokták, szó sincs. Aki csak félig-meddig igyekszik, félig-meddig jóakaratu, félig-meddig megteszi a magáét, ha nem is képes a vizsgát letenni: ezt nekik büniöl róni nem fogják. Más agyat nem lehet senkinek sem adni, mint amit az élet adott neki, ezt tehát neki abszolúte fel nem róják. (Helyeslés a jobboldalon.) Azt azonban igenis felróják, ha valaki meg nem felel — magaviseletet tanusít vagy más dolgokat követ el, mert akkor az az eset áll elő, hogy visszatartják a második évre.

Rátkay László képviselő urnak panasza körülbelül megegyeznek a többiekkel. Folytonosan hangsúlyozza ő is a közjogot. A közjog nagyon szép. (Nagy derűtlenség a szélsőbalalon.) Kell is, hogy az ember vele foglalkozzék. Hanem kizárólag csakis a közjoggal foglalkozni, úgy, amint ezt az urak kívánják: nem lehet, mert akkor bizony sokra nem megyünk. (Derűtlenség jobbjelöl.) Bocsnátot kérek, de magyar specialitás a folytonos közjoggal való foglalkozás. (Felkiáltások balról: Mert az egész világon már meg van oldva.) Mondom, kell vele foglalkozni, hiszen az alapja a mi állami életünknek. (Zaj a szélsőbalalon. Elnök csenget.)

Rákosi Viktor: Más országokban ez már rendben van, azért nem foglalkoznak vele! Felkiáltások a szélsőbaloldalon: A honvédelmi miniszter is oka annak!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Elismerem, hogy a közjog alapja nemzeti életünknek, hanem mással is kell foglalkozni, kivált a kormány azon tagjainak, akik valamegy specialis szakkal vannak megbízva, mert azoknak mással is, a saját szakmájukkal is kell foglalkozniok. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Méltóztatott citálni egy állítólagos legfelsőbb rendeletet is, hát ez tévedés, mert az törvényben van benn. Tévesen méltóztatott azt is mondani, hogy ő feisége rendelete az, hogy a magyar ezredkebe csakis magyar embereket szabad beosztani. Ez tévedés annyiban, mert megfordítva áll a dolog, amennyiben magyar embert csakis magyar ezredbe szabad beosztani, de, hogy magyar ezredbe csak magyar embert legyen szabad beosztani, az minosen megmondva sehol, de nem is lehet, mert hiszen közös a hadseregünk.

Pichler Győző: Ezt már tudja a miniszter a magyar közjogból, ezt már kitalálta! (Nagy derűtlenség a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Hiszen kérem, ahol kell, ott tudom! (Nagy derűtlenség.)

Rátkay László képviselő ur nagyon sokat beszélt arról, hogy mennyire a hazáruálás szélén mozognak mi, főleg én és a magyar kormány. (Halljuk! Halljuk!) Én azonban a hazáruálás vadját már annyira megszoktam az önk részéről, hogy az be'olyást én réam nem gyakorol. (Nagy derűtlenség a szélsőbaloldalon.) Hanem egyet kívánok Magyarországnak (Halljuk! Halljuk!) s ez az, hogy minden honvédelmi miniszter és a kormánynak minden tagja mindig olyan hazáruáló legyen, amilyen én vagyok. (Hosszantartó élénk éljenzés a jobboldalon.)

A Ház elfogadja általában és részleteiben a javaslatot.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Miután az öngyilkosságról szóló, évenként benyújtandó jelentésnek a véderő-bizottságban való tárgyalása alkalmával amugy is évről-évre mindig előterjesztem és elmondom a részleteket, a határozati javaslatot szivesen elfogadom.

A Ház így határozott.

(Napirend.)

Elnök indítványozza, hogy a legközelebbi ülés holnap tartassék s annak napirendjén lesz a ma le'atgyalt törvényjavaslat harmadik olvasása, valamint a pápa—bárhídi és a kunszentmiklós—dunapataji vicinális vasutak tárgyalása.

BELFÖLD.

Másodszor megtámadott mandátum. A Gorvó László végvári képviselő ellen annak idején benyújtott petíció a Kuria tárgyalásán a körvényező vizsavontat. A törvény ilyen esetben tudvalevőleg megengedi, hogy a határozat kifüggesztésétől számított 15 nap alatt más tiz választó ura kérhesse a választás megsemmisítését. Amint biztos forrásból értesülünk, ezt a második kérvényt a holnapi nap folyamán be fogják adni. Ez lesz az első eset, hogy egy petíciót másodszor nyújtanak be.

A kis-barosai magyarok. Megemlékeztünk volt az eloláhosodott kis-barosai magyaroknak őseik hitére való visszatéréséről s azokról az alkotásokról, melyeket az Emke ezeknek a véreinknek megtartása érdekében létrehozott. Most azt jelenthetjük, hogy az egyesület áldozatkészségének és buzgó fáradozásának eredményeképpen a visszatért magyaroknak nemcsak dísztemplomuk, hanem paplakjuk is épült s az állami kiegészítés alapján immár önálló papi állomásuk is van. Ezekkel a kulturális alkotásokkal és az ugyan-csak ottlévő állami iskolával a kis-barosai magyarok jövő sorsa most már teljesen biztosítva van. Az Emke befejezésül még népkönyvtárt és népdaloskört is szervez és ezzel be van végezve az a nemzeti munka, amely a hunyadmegyei Cserna mentén Hunyadi János egykori székhely telepésit megmenti a magyarság számára. Igen örvendünk, hogy erről hírt adhatunk és följegyezhetjük, hogy az Emke missziót teljesített, midőn áldozatot és fáradságot nem kímélve, az erdélyi magyarságot aggódo hazafielkünknek ezt a megnyugtatót megadta.

Az érsekújvári mandátum. Az érsekújvári választáson dr. Kovács Pál néppárti 419 szavazattöbbséggel választották meg képviselővé Timon Akos szabadelvű párti jelölt ellenében. A választás ellen peticiót adtak be s a petició ügyében Paiss Andor elnökelte alatt maült össze a Kuria I. választási tanácsa. A kérvényező képviselőiben dr. Ragályi Lajos jelent meg, a választást pedig dr. Piatty György és dr. Waigand József védtek.

A tárgyalás elején dr. Piatty alaki kifogásokat emelt, ezeket azonban a Kuria hosszabb tanácskozás után elvetette. A kérelmezők részéről dr. Ragályi Lajos érvénytelenségi ok gyantán előadta, hogy Kovács Pál egyik választónak anyagi előnyöket ígért arra az esetre, ha az ellenpártot odahagyja, több választót pedig megvesztegetett. Efeléssel és itatással is vádolja a kérvény a megválasztott képviselőt, akinek kortesie a legnagyobb uirlanggal járta el, hogy a törvény betűjét kijátszhasák. Fogadást ajánlottak a legnevelteségebb dolgokra s természetesen elvesztivén a fogadást, ezen a címen adhatták a bort. A kérvény mindezek igazolására tanukat is bejelent. Piatty György, a választás védője valótlannak mondja a kérvény összes állításait, amelyeket az első ponttól az utolsóig tagad. A vesztegetés jüdjára nézve kijelenti, hogy a (uvardijon kívül senki egy fillért sem kapott, az etetésre és itatásra vonatkozó vádat pedig, mint teljesen alaptalan, a leghatározottabban tagadja. Ellenzi a bizonyítás elrendelését, amely tények híján ugysem vezethet eredményre s kéri a petició elutasítását. Az elnök a védelem meghallgatása után rövid szünetet adott, amelynek végével dr. Waigand József szólaít 131 Kovács Pál választónak képviselőiben s a maga részéről is csatlakozott a választásvédő szavaihoz, aki sorra tagadta a kérvény minden állítását. Kijelentette, hogy azok a visszaélések, amelyekkel a kérvény a győztes jelöltet és híveit vádolja, épp a kisebbségben maradt jelölt részéről történtek. Állításainak igazolására arra az esetre, ha a bizonyítás elrendelének, tanukat jelent be. Ezután Ragályi Lajos mondta el választás a védelemre, majd a viszonzalvas következett, melynek befejeztével a bíróság tanácskozára vonult vissza. A Kuria úgy határozott, hogy a kérvény első pontjában említett két esetre elrendeli a vizsgálatot. Az egyik a Jakshch Mihály esete, akinek a jelölt állítólag házmeisteri állást ígért apósa bazánál arra az esetre, ha ellenfelétől ő hozzá pártol; a másik a Karsai János esete, aki állítólag nagyobb összeget kapott, hogy Kovács Pára szavazzon. A bizonyítást a kérvényezőknék tette köteleességévé a bíróság. A vizsgálat megejtésével a pozsonyi kir. ítélőtáblát bízták meg.

A pénzügyi bizottság jelentése. A képviselőház mai ülésén terjesztette be Neményi Ambrus előadó a pénzügyi bizottságnak a költségvetésről szóló jelentését. A jelentés minden részletbe behatól, alapos és érdekes méltatása a kormány előirányzatának és újabb bizonyosága annak, hogy a bizottság előadói és jegyzői pennája nagyon hivatott kézben van Neményi Ambrusnál. Nevezetes részei a jelentésnek a tisztviselői fizetések rendezéséről és a beruházásokról szólók, amelyeket a következőkben ismertetünk:

Az 1902-ik évről szóló előirányzat egyik fontos új tétele az a három millió koronát tevő összeg, mely a pénzügyminisztérium költségvetésében a tisztviselői fizetések javítása céljából lett beállítva. Ezzel azonban nincs kimerítve sem a szükséges mérve, sem a kormány- és a törvényhozásnak segítő szándéka a tisztviselői fizetések rendezése körül. Minthogy a kormány az 1902. év folyamán a tisztviselői fizetések javítása tárgyában a törvényhozás elől megfelelő javaslattal járulni szándékozik egyelőre az államháztartási viszonyoknak számbavételével javaslatot tesz aziránt, hogy a költségvetésbe erre a célra 3 millió korona mint fedezet legyen rendelkezésre.

A bizottság föllemlíti, hogy az 1902-ik évről

szóló költségvetésben 2256 új állás van rendszerezés, amely állások az érvényben levő fizetési rendszer alapján a költségvetésben máris 5,665.931 korona új terhet jelentenek. Ezeknek az új állásoknak szervezése magában véve kifogás alá nemeshetett. Annál kevésbé tehetet a bizottság esetben kifogást, mert ezen a téren csak rendszeres és következetes, az összes szolgálati ágakra kiterjedő tervnek alapján lehetséges a helyzet gyökeres javítása. Hogy így rendezés mennyire meg van olkva, annak bizonyosságát felemlíti a jelentés, hogy az 1902-ik évi költségvetésben a személyi járandóságoknak összege kitesz 183,336.990 koronát. Ez pedig összes állami kiadásainknak (a közös kiadásokat és a Horvátország belsejűkteleire fordított kiadásokat levonva) 1866 százalékt teszi. Tekintetbe veendő továbbá, hogy részben a már elötagodott törvényjavaslatok, részben azoknak a reformoknak következtében, melyeket a közvélemény állandóan sürget, a személyzeti létszám bizonyos emelése egyes kormányzati ágak körében alig lesz kikerülhet. Ennélfogva oda kell törekedni, hogy az adminisztráció egyszerűsítésével és a felesleges irások munkák kiküszöbölésével, a munkaerőknek célszerűbb és gazdaságosabb kibaszásával, valamint a megfelelő szolgálai hatáskörök megállapításával az esetleg fömerülő kiadási többletek ellensúlyozhatók legyenek. Ez alkalommal is újra nyomtatékosan utal a bizottság arra, hogy a tisztviselői létszámunk tolytonos felszökkenése és ezzel egyidejűleg a fizetéseknek emelése az adózó nagyközönség érdekének szempontjából egymással össze nem egyeztethető két eljárás. A bizottság, elismerve, hogy a tisztviselők helyzetének javítása sürős, hangsúlyozza, hogy a tisztviselői kérdés helyesen és gyökeresen csak a maga egészében és olyképpen rendezhető, hogy a fizetésemeléssel párhuzamosan oly rendszer követtessek, mely legáltalában is az adminisztratív tisztviselők létszámának további emelését megakadályozza.

Az állami beruházásokról szólvva, utal a jelentés arra, hogy közgazdaságunk számos ágának kedvezőtlen helyzete immár évek óta tart, sőt fokozódik. Habár a válságos helyzetből való kibontakozás tisztán állami eszközökkel keresztül nem vihető, mégis helyénvaló, hogy az állam a bajok enyhítésére végeit közbeleljen. Helyesül tudomásul vette ennél fogva a bizottság a pénzügyminiszternek azt a nyilatkozatát, hogy a költségvetésben foglalt beruházásokon kívül és azokon felül a kormányban szándéka a közel jövőben oly közmunkákat végrehajtani, melyek egyébként is szükségesek voltak és melyek nemcsak helyi, de általános országos érdeknek kielégítésére szolgálnak. A terveit új beruházásoknak részleteit, költségét és fedezeti módját a törvényhozás annak idején bírálni fogja és bizonyára tekintettel lesz arra, hogy elsősorban oly befektetésekre adjon felhatalmazást, melyek az ország minden részében minél szélesebb rétegeknek biztosítanak munkát és keresetet. Ily keretben és e végből a közhitel igénybevétele annak inkább megokolt, mert a tetemes beruházásoknak tulajdon rész az állam folyó jövedelméből, ill. tőltőleg pénztári készletekből teljesített. Annak illusztálására, hogy egyrészt az állami származadéok fölésegi miként alakultak, másrészt pedig, hogy a költségvetésben kívüli, a pénztári készletek terére, mekkora beruházások lettek utalva, szolgáljanak azok az adatok, melyeket 6 évre visszamenően (1895-től 1900-ig bezáróan) a bizottság felsorol.

Kiderül ezekből, hogy 6 év alatt a költségvetésileg rendelkezésre bocsátott hitelekben felül még 160-5 millió voltak képesek rendkívüli szükségletekre fordítani. Ez nem a közadók fokozásának, vagy kiméltenebb behajtásának, nem is az egyedűrságok és újemek emelkedő jövedelmének, hanem előirányzataink óvatos és szabatos voltának tudható be, annak, hogy előirányzataink a bevételeket teljesen soha ki nem merítették, a kiadások tekintetében pedig számba vették a kedvezőtlen esélyeket is.

De midőn ezeket a kedvező momentumokat a bizottság kiemeli, figyelemet azokra a momentumokra, melyek a törvényhozást új kiadásoknak megszavazása tekintetében tartózkodásra intik. Első ezek sorában az a körülmény, hogy közelebbi időben a jövedelmi felesleg előrelátóan nem fognak oly kedvezően alakulni, mint a múltban. Ennek megvilágítására ezuttal is, úgy mint a pénzügyi bizottság régebbi jelentéseit tette, a jelentésbe iktatják az állam főbb jövedelmeinek 1900-iki előirányzatát összehasonlítva az utolsó 1902-iki megieelői származadási eredményekkel.

Ebből a kimutatásból az derül ki, hogy az előirányzat az egyenes adóknál és a fogyasztási és italadóknál együttvéve több mint 22 millió koronával mögötte marad az 1900-iki származadási eredményeknek. Egyéb fontos bevétel forrásoknál, nemek, mint például a bányegy- és jogilletékeknek, ellenesek hogy kimerítettük, de meg is haladjuk az 1900-iki eredményeket.

A dícsádi mandátum. A képviselőház ötödik bíráló bizottsága ma délelött 10 órakor Müntsch Aurél elnökelte alatt ülést tartott, melyen kihirdették azokat az okokat, amelyeknek alapján a bizottságnak már régebben publikált itélete szerint Gabányi Miklós dícsádi választására nézve a vizsgálatot elrendelte. Ez indoklás kifejtji, hogy mivel az előadott adatok támaszpontokat nyújtanak arra nézve, hogy a kerületben igazítás és megfellemlítés előfordulhatott, a bizottság szükségesnek látta a felhozottak beigazolása végett a vizsgálatot a házszabályok 71. §-ának c. pontja értelmében megindítani. A vizsgálat teljesítésével Issekutz Győzőt bízták meg.

Tanárok és tanítók nyugdíjalapja. A vallás- és közoktatásügyi miniszter szombaton két jelentést terjesztet az országgyűlés elé. Egyet a felekezetek, törvényhatóságok, községek, társulatok által és alapítványokból (ide nem érve a szerzetesrendek kezén lévő alapítványokat) fenntartott iskolák tanárainak, tanítóinak és tanítónőinek számára létesített nyugdíj- és gyámintézet 1900. évi állapotáról, a másikat az országos tanítói nyugdíj- és gyámialap állapotáról.

Az első kimutatás szerint a nyugdíj-szükséglet 1900 év végén 233.293 korona volt; özvegyek nyugdíjaira, végkielégítésekre és temetkezési járulékokra 6088 korona 84 fillér fizettetett ki; nevelési járulékokra 5912 korona fordítottat. Az országos nyugdíj- és gyámintézet eszelekvő vagyona 1900 év végén 2,671.693 korona 20 fillérre rugott, 252.459 korona 47 fillérral többre, mint az előző év végén. A másik jelentés szerint az 1900. évben 7950 nyugdíjas és segélyezett részére 2,616.126 korona 11 fillér utalványoztatott, ezenkívül 6 elhalt tanítónő férje részére 1570 korona temetési járulék folyósítottat. Az árvaházakban 381 gyermek nyert elhelyezést és pedig Debreczenben 56 fiú, 72 leány, Kecskeméten 85 fiú, 76 leány, Kolozsvárott 52 leány, Hódmezővásárhelyen 11 fiú és leány. Az országos tanítói nyugdíj- és gyámialap eszelekvő vagyona volt 1900. év végén tőkékben 26,454,634 korona 60 fillér. hátrálékokban 2,443,359 korona 69 fillér, készpénzben 18,426 korona 43 fillér, ingatlanokban 750,801 korona 36 fillér; összesen 29,667,201 korona 98 fillér. miből levonva a 817,520 korona 14 fillérről terhelő illetmények összegét, tiszta vagyon gyantán 28,849,681 korona 84 fillér mutatkozik. A vagyon az 1900. év folyamán 1,027,988 korona 95 fillérral gyarapodott.

KÜLFÖLD.

A szerb trón örököse.

Budapest, január 20.

Hirtelen napirendre került a szerb trón öröklésének kérdése azoknak a tárgyalásoknak a révén, amelyeket az orosz kormány kezdeményezett Bécsben és Belgrádban.

Ezekre a tárgyalásokra égető szükség volt, mert ma Szerbiának nincs trónörököse s ha Sándor király ma odahagyná a trónt, a legnagyobb zavarok támadnának Szerbiában. Böles rendszabály volt tehát, hogy a Balkánon leginkább érdekelt hatalmak ezzel a kérdéssel behatóan foglalkoztak.

A kérdés megoldásának módozatairól a *Berliner Lokalanzeiger* a következőket jelenti:

Belgrádban tárgyalások folynak a trónöröklés kérdésének rendezése végett és pedig tekintettel arra az eshetőségre, hogy Sándor király lemond. A tárgyalásokra az ösztönzést Oroszország adta, de azokról Bécsben is tudomással bírnak. Sándor király tudatában van annak, hogy állása Szerbiában tarthatatlanná vált és most arról van szó, hogy Sándor királyt egy nagy pénzüsszeggel kárpótolják és a trónról való lemondása rábírják. A kárpótlási összeg kifizetését Oroszország garantálná és, ha Sándor király lemond, Ausztria-Magyarország bele fog egyezni abba, hogy Szerbia trónját Karagyorgyevics Péter herceg foglalja el. Ezt annál valószínűbbnek tartják, mert Sándor király teljesen kimerültnek érzi magát és nyugalomra vágyik. Nikita montenegrói fejedelem a fiának, Mirko hercegnek szeretné megszerezni a szerb trónt és e végből el is utazott Pétervárra. Belgrádban azonban azt hiszik, hogy Nikita terve nem fog sikerülni, mert Ferenc József királynak az a kívánsága, hogy se montenegrói, se orosz a szerb trónt el ne foglalja.

Igy hát az Obrenovics fejedelmet ismét a Karagyorgyevics-családból való királyt követné.

Karagyorgyevicsék eddig is vágyakoztak a szerb trónra, ámuk tehát most valóra váltódnék. Az Obrenovicsokat mindig halálos ellenségüknek tartották. A két család viszonyát jellemzi a következő interjú, amelyet ezeltől három évvel közölt a *Budapesti Napló*. Egy magas állású, Gemiben élő szerb ur ezt mondotta az újságíróknak:

— Karagyorgyevics herceg mértékten gyűlölettel viseltetik Milán iránt és ez a gyűlölet kölesönösségen alapszik, mert az exkirály tudja, hogy Karagyorgyevics fogja fiát a trónról ledönteni. Lássa, — ez egészen ismeretlen részlet! — amikor Milán király 1890-ben Párisban a Karagyorgyevics-család egyik legmarkánsabb tagjával találkozott, többek között fölvetette az eszmét, hogy fia, az akkor tizenöt éves Sándor, jegyezze el magát Karagyorgyevics Péter herceg kienéves leányával. Péter herceg ezt a föltevést heréken visszautasította.

— Miért mondott le Milán fia javára? — kérdezte az újságíró.

— Kovessé ismerik ennek a lemondásnak meglehetősen jogosult okát. Milán csakhamartisz-tába jött azzal, hogy az 1888-ban készült radikális alkotmány Karagyorgyevics Péter herceg műve volt. Pasics és a többi radikális vezér már akkor is összeköttetésben volt a trónpretendenssel és amikor Milán belátta, hogy hiába opponál, sőt hogy ellen-

kezése veszedelemmel járhat, kijátszotta az utolsó ütköztyát: *Karagyorgyevics* növekvő népszerűségével szembesült a fiát. Ez az igazi oka *Milán* lemondásának.

— De hát akkor miért tért vissza?

— Eltekintve attól, hogy *Milán* Párisból három milliárdos adósság hátrahagyásával távozott el, attól is félt, hogy a radikálisok növekvő hatalma egy szép napon fiát tönkre fogja tenni. Elvégre dr. *Dokics* volt az, aki *Sándor* királyt annak idején rábírta, hogy *Karagyorgyevics* herceget sirjára lelegez az a koszorú, amely őt a trónprezidenshez közelébb hozta. És ez lett volna *Milán* vége. Vissza is tért az ex-király Belgrádba és *Natalia* királynő, aki igen okos asszony, pro forma ki is békiilt az urával, mert belátta, hogy *Sándor* király, akit *Karagyorgyevics* rokonsevével biztosított, klszolgálatra volna magát a hatalmas trónkövetelőnek, ami által a dinasztia veszedelembé jutott volna.

— Hát *Karagyorgyevics* csakugyan áldomik a trónról?

— *Hogyne!* Nem is tagadja! A jorradalom Szerbiában már csak az idő kérdése! *Péter* herceg sokkalta eszményibb lelkületű ember, semhogy vérontást akarna, de...

— Hát csakugyan igaz, hogy Szerbiában összeesküvés van?

— Igen is, — meg nem is. Igen, mert Szerbiában tulajdonképpen két millió összeesküvő él, aki mind a demokráta *Péter* herceget rajong, — és nem, mert minosenk titkos konventikulumok, szabályszerű levelezéssel, bombával és dinamittal.

— *Péter* herceg elegejt, hogy Oroszországnak és monárkiáknak is van némi köze a szerb alakulásokhoz?

— Lásza, — válaszolt vállát vonogatva finom mosolylyal, — *Péter* herceg meg tudja várni a maga idejét. Hogy mikor jön ez el, azt nem tudom, — de bizonyos, hogy *Péter* herceg kész eszlekedni.

(A Karagyorgyevicsok.)

Karagyorgyevicsok nevezetes szerepet játszottak Szerbia történetében. *Kara Gyorgy* egyszerű parasztkatona, hajdu volt s vitézsége tette a század elejét a szerb szabadságharc vezérévé. A fia fölívte a fejedelemség, de nem soká élt benne; az unokájára már csak a trón követelése maradt. De a követelemben nem áll egyedül. *Karagyorgyevics Péter*, míg a montenegrói fejedelem lányát bírta nőül, összeesküvésnél és jelentékeny vagyonánál fogva veszedelmes ellenfele volt az *Obrenovic*soknak. De a felesége meghalt és az összeesküvés megszakadt a montenegrói fejedelmi családdal. Pénze is megfogott, mert jó részét a radikális vezetőkre költötte, hogy megnyerje őket a trónra való aspirációinak. Bármennyit is költött rájuk, eredményt nem látott s ez elvette kedvét a további agitációtól, annál is inkább, mert már pénze sem igen van rá. Mellette támadt trónkövetelőnek öccse, *Karagyorgyevics Arzén* herceg, akit ezzé *Demidov-Donato* orosz hercegnővel kötött házassága tett. A hercegszönyv dús gazdag orosz családból való, maga is nagy vagyonnal rendelkezik s ennek a révén akart a szerb trónra jutni. Fénylészésre és agitációra rengeteg pénzt költött, de ő sem bírta soká elútatni a szerb politikuskokat agitációs költséggel. Az újabb időkben hallat sokat magáról *Karagyorgyevics Alexius* herceg, aki szintén unokája a szabadsághősnek. Nőül vette *Atanaszjevics* Elisa szerb generális leányát, akinek nagy bírtokai vannak Romániában. maga *Karagyorgyevics* pedig iparvállalatokkal foglalkozik. Anyja nagyravágyó asszony, fiát rávette, tegyen nyilatkozatokat az újságokban közlé, hogy őt tekintés a szerb trón jogos követelőjének. Magát a hercegi címet, amellyel a *Karagyorgyevics*ek ékeskednek, önkényesen vették föl. Sem a szultán nem adományozta, sem a szerb szkupstina nem igazolta. A fejedelem révén sincs joguk erre, mert *Karagyorgyevics* Sándor fejedelemségéhez nem kötötték az örökösödés jogát.

Van egy *Karagyorgyevics* Boldizsár is, aki csak az utóbbi időkben kezdett szerepelni Párisban. Atyja, *Alexa*, mint orosz ezredes Ázsiában halt meg és ő anyjával, *Mis* hárnok leányával Párisba vonult vissza. s ott ének harmine esztendeje. Innen van, hogy Szerbiában nem tudtak létezésükről.

Csak mikor *Milán* leköszönt a trónról és Párisba tette át székhelyét, hallották *Karagyorgyevics* Boldizsár nevét emlegetni, mert a párisi klubokban találkoztak s *Karagyorgyevics* sértőleg nyilatkozott az *Obrenovic*sokról, nevezetesen *Milán* királyról. Csak *Milán*nak Párisban való érkezése után nyomott *Karagyorgyevics* Boldizsár új névjegyeket, melyben a hercegi korona és „duc du Serbie” jelző díszelgett.

Karagyorgyevics Boldizsár, mintán anyja nem valami nagyvagyonú nő, nem léphetett föl a trónkövetelők szokott bőkezű modorával. Ő, a „trón-

követelő” irodalommal, szerb és magyar tároák áttütelésével foglalkozott.

Mikor *Milán* hosszabb időt át Párisban tartózkodott, Boldizsár herceg Bécsbe költözött, amikor is a szépirodalomtól eltérve, politikai cikkeket kezdett írogatni és egyik bécsi lapban proklamációt tett közzé 1894-ben, melyben tudtára adta a szerbeknek, hogy ő a hős *Karagyorgyevics* dédunokája s hogy igényt tart a szerb trónra.

(*Karagyorgyevics* Sándor pöre Budapestben.)

Milán nagybátyja, *Obrenovic* Mihály szerb nagyfejedelem ellen 1868. június 10-ikén a topesideri parkban halálos merényletet követtek el. Ebbe a fejedelemséggébe *Karagyorgyevics* Sándor herceg, a korábban elűzött fejedelem is bele volt keverve, aki az időtűjt Magyarországnak lakott. Az összeesküvés magyarországi szálait egy szegedi ember, a nemrég elhunyt *Osztróvszky* József nyugalmazott kuriai tanácselnök segített kibogozni.

A gyilkosság Belgrád mellett történt, amikor Mihály fejedelem sétára indult. Az összeesküvők és gyilkosok, *Radovanovic* Pál belgrádi ügyvéd s ennek öccsei: *Lyubomir*, *Szilárd* és *György*, azokivül *Marics* Lázár, *Rogics* Szanjevot, *Tadics* Lyubomir *Petrovic* Bogoszláv, *Tanackovic* Athanasz, *Petkovic* Blagoje, *Jokovic* Vidoje, *Nomadovic* Simon, *Vuticjevic* András, *Nenadovic* Szvetozár és *Jeremic* Józsa voltak.

A gyilkos merénylet sikertűlt és *Mihály* nagy fejedelmét elvették láb alól. De az a tervük, hogy Szerbiát köztársasággá alakítsák, nem sikerűlt, mert a gyilkosokat a rendőrség elfogta s a következő július hó 28-án fűbélölte.

Az összeesküvés számai elnyultak Magyarországra is és itt főleg *Karagyorgyevics* Sándor herceg, volt szerb fejedelem, *Trjtkovic* Pál magántikára és *Stankovic* Filőp serteskereskedő ellen merűlték föl súlyosabb bizonyítékok. Ők leittek volna a politikai gyilkosság törészei, tervezői és intézői.

A szerb bíróság rövidesen végezt ezzel a három magyarországi polgárral, kik akkor Temesvárott laktak, mert in contumaciam el is ítélte őket. De a szerb bíróság ítélete Magyarországon nem volt végrehajtható.

Megindult tehát a diplomáciai alkudozás Szerbia és Magyarország között. Szerbia követelte a három bűnös letartóztatását, a bűnpör megvizsgálását s vádlottak elítélését.

Karagyorgyevicsok Temesvárról Budapestre menekűlték, ahol biztosabban érezték magukat.

A budapesti királyi törvényszék — miután a diplomáciai tárgyalások sikerre vezettek — 1869-ben Budapest el is fogatta *Karagyorgyevics* Sándor herceget magántikrával, *Trjtkovic* Pállal, valamint *Stankovic* Filőp serteskereskedővel együtt s megindította ellenük az eljárást.

A szerb bíróság azzal vádolta *Karagyorgyevics*eket, hogy az összeesküvést tervezték, szűltötte, az összeesküvőket pénzzel ellátta, hogy majd fiát juttassa a trónra. *Trjtkovic* és *Stankovic* pedig bünrészességgel voltak terhelve.

Éppen ebben az esztendőben, 1869. május 8-án nevezte ki a király a budapesti Kuriához bírónak *Osztróvszky* Józsefet, aki addig Szegeden ügyvédi irodát tartott. *Osztróvszky* József, aki a politikai pálya rögös utait minden tortúrával egyetemben megjárta, már korábban nagy figyelemmel kísérte a politikai pör minden fűszát. Pényves jogászi talentumával párosult nagy tapasztalata éppen politikai pörök vitelére predesztinálták őt. Mikor kuriai bíróvá lett, a pör legkisebb részleteit ismerte már.

A budapesti kir. törvényszék a három vádlottát fűlmentette. A budapesti kir. ítélőtábla azonban bűnösöknek találta őket s *Karagyorgyevics* Sándor herceget nyolc évi, *Trjtkovic* Pált és *Stankovic* Filőpöt pedig 4-4 évi bűrtönrre ítélte.

A Kurian *Osztróvszky* József kezeire bízták a nagyszabású s országokat érdeklő politikai pör lebonyolítását.

Jó kezekbe került a pör. *Osztróvszky* József lelke nem tudta elviselni azt, hogy csak azért ítéljenek el valakit, mert hazáját szerette. Felmentésre referálta a pört s a Kuria az ő indokai alapján fel is mentette mindhárom vádlottat.

Megható volt, — beszélt sokszor *Osztróvszky* József — mikor *Karagyorgyevics* Sándor herceg a pör bejezése után elment hozzá, a szegedi polgárember fűhöz s megköszönte neki az ő igaz, egyenes bírói fűllőgását és ítélőtűt.

— Nem fogadok el köszönetet, — felelte *Osztróvszky* József — mert én csak kötelességemet teljesítettem. Én is szenvedtem fűlsgágot azért, mert házamat nagyon szerettem s csak kicsi hijja, hogy fel nem akasztották őrte.

Karagyorgyevics Sándor herceg 1884. május 3-án halt el Temesvárott. Fia, *Péter*, jelenleg Genfben tartózkodik.

A délafrikai szabadságharc.

London, január 20.

Az alsóházban *Chamberlain* pótindítványt nyújtott be, mely szerint a kormány készen nyilatkozik, hogy a béke kérdéssel foglalkozzék lord *Kitchener* előbbi javaslatának szellemében, de nem a szöszerinti szövege alapján ama javaslatoknak, melyek most lehetetlenek. A kormány kész kijelentéseket átvenni felelős személyektől, ha vannak ilyenek. Sem *Krüger*, sem *Steyn* nem ily személyek. Azoknak a felelős személyeknek oly feltételeket kellene javasolniuk, amelyek állandó békét biztosítanak. A tartós béke első feltétele, hogy a legyűzött nemzet elismerje vereségét, amit megalázódás nélkül tehet, mert a boerok bebizonyították vitézségüket. Mi igen szivesen készek vagyunk — mondja *Chamberlain* — ha a béke helyre van állítva, a lehető legnagyobb ammissziót megadni, igazságos figyelembevétel mellett azoknak, akik szenvedtek és saját jövőndő biztonságunknak.

London, január 20.

A felsőházban *Wamys* earl bejelenti, hogy a jövő héttől a következő határozati javaslatot fogja benyújtani:

„Csupán a háború erőteljes folytatása és a boeroknak még háraban álló guerilla csapatainak megadása által lehetséges, hogy kielégítő, tartós béke biztosítsassék. A ház ezt helyesli és teljes erővel támogatja a kormány eljárását.

A felsőház a jövő hétfőig elnapolta magát.

Berlin, január 20.

Krüger elnök a *Tägliche Rundschau* egyik munkatársának a következőket mondta:

A boer köztársaságok nem kezdték volna meg a háborút, ha rá nem kényszerítették volna őket, hogy függetlenségüket és szabadságukat megvédelmezzék. Ellordították maguktól a kerdőt, amelyet az angolok rájuk szögeztek s ezt az igazságos Istenbe vetett bizalommal tették. Ne vedd bizalmadat a fejedelmekbe! ez lebegett mindig a szeme előtt, talán egyetlen eset kivételével, de ekkor is csalódtam. De igenis bizom abban, hogy Isten rá fogja kényszeríteni a hatalmakat, amelyek most messziről nézik az öldöklést, hogy valahára kimondják a megváltó szót: Hagyjátok abba a gyilkolást! Ennek a szözetnek kénytelenek lesznek engedelmessékedni. Minden Isten kezében van. Mindig halásak leszünk a közbenjárásért, mert mi nem akarunk hasznot a háborúból. Mi csak nyugalmat és tisztességes békét akarunk és ha csak egy nappal rövidítünk meg a háborút, mi örömmel üdvözlönk azoknak a nevében akiknek kimondhatatlan szenvedése ezzel meg rövidülne. De nem volnánk hátásak oly közbelépésért, amely nem számol azzal a követelésünkkel, hogy függetlenek akarunk lenni. *Oly békét, amilyent az angolok ajánlanak: előbb meghódolást, azután valami önkormányzatfűle, ilyen békét sohasem fogunk elfogadni.* Ez annyit tenne, mint a brit kövület a nyakunkba venni, amire aztán azt mondanánk nekünk: Így ni, most kedvetek szerint mozgathatjátok testeteket, kezeteket és lábatokat, megadtuk nektek az önkormányzatot!

London, január 20.

Pretóriából jelentik a *Times*-nak: Az utóbbi napokban keleti Transvaalban sok boert fogtak el, ami némi hatást tett a harcoló boerokra. *Kitchener*nek sok bizonyítéka van arról, hogy az ellenség demoralizálva van. Keleti Transvaalból néhány nappal ezelőtt kérvényt küldtek *Botha* Lajosnak, amelyben arra kéri, hogy vessen mielőbb véget ennek a borzasztó háborúnak. Az angolok elfogták ezt a kérvényt, amelyet mindössze huszoneven irtak alá; azt mondják benne, hogy azért voltak kénytelenek ezt a lépést megtenni, mert feleségük és gyermekük éheznek a koncentrációs táborokban s mert ezt az állapotot nem tudják tovább elviselni. Ugy látszik, hogy az elfogott boerok örűlnék, hogy fűlsgába kerültek. Ebből azonban nem szabad azt következtetni, hogy most a boerok tömeges kapitulációja várható. Az angoloknak folytatniuk kell az irtó hadjáratot, amit egyelőre nagyon megnehezít a lóhiány.

Kalkutta, január 20.

Legközelebb Dél-Afrikába küldenek hatuszer embert, akiket különféle indiai ezredekűl vettek ki.

London, január 20.

A Timesnak pretóriai tudósítója azt jelenti, hogy az a hír, mintha a legutóbbi időben olyan sok boer esetet volna angol fogságba, nem felel meg a valóságnak. Tévdenés alapul az az értesülés is, mintha a boerok demoralizálódtak volna. Az igazság az, hogy a boerok csapatjai minden tekintetben jól vannak szervezve, eleségük és lőporkészletük elegendő nagy. A központi fogolytelepeken tényleg tarthatatlanok az állapotok.

Graaflinet, január 20.

Sheepers boer vezért ma délután agyonlőtték. Az ítéletet, amelyet Kitchener megerősített, kihírdették. Krützinger ellen a jövő héten kezdik meg a vizsgálatot.

Kimberley, január 20.

Az angolok Griquatowne közelében szuronytámadással elfoglaltak egy boer tábor. Az angolok részéről egy őrnagy és négy ember elesett, öt ember pedig megsebesült.

Brüsszel, január 20.

Leyds ügyvivő azt mondta egy újságíróknak, hogy a boer vezérek elhatározták, hogy addig folytatják a háborút, amíg az angolok nem ismerik el a boer köztársaságok teljes függetlenségét. A boerok helyzete sokkal kedvezőbb, mint eddig volt.

Brüsszel, január 20.

Sheepers kivégzése azon az alapon történt, hogy fokföldi lázadónak minősítették, holott Sheepers azt állította, hogy ő már régen oranje állampolgár volt. A haditörvényszék azonban nem fogadta el ezt a védekezést. Sheepers egyike volt a legvakmerőbb boer vezéreknek.

Brüsszel, január 20.

A boerok körében Sheeper kivégzése nagy felháborodást és elkeseredést keltett. A Petit Bleu jelenti, hogy Botha csak ezt az ítéletet várta be s most megkezdte a véres megtorlást. A béketárgyalások véglegesen megszakadtak.

Brüsszel, január 20.

Kuyper németalföldi miniszter kudarcot vallott békemissziójával, mert a boer vezérek kijelentették, hogy utolsó csepp vérükig folytatni akarják a háborút.

Páris, január 20.

A képviselőházban Berry interpellációt terjesztett elő a hágai választott bíróság vonakodása miatt, hogy Transvaal és az Oranje köztársaság kérelmének megvizsgálásába beleboasszókozzék. A szónok csodálkozását fejezi ki, hogy Európa ebben az egyenetlen küzdelemben nem intervénál, mert hiszen a hágai konferencia határozatai csak az aláíró hatalmakra vonatkoznak. A hatalmak leljátszhatják közbenjárásukat, anélkül, hogy ezt barátságosan eljátszani lehetne tekinteni. A szónok a jelen pillanatot erre alkalmasnak tartja. Utal a Transvaalban és Oranje szabadállamban elkövetett kegyetlenkedésekre, melyek a hadijog megsértését involválják.

Clovis Hugues Európa részvételére apellál.

Lamire abbé céloz azokra a reményekre, melyeket azelőtt Transvaalban nem Franciaország, hanem más hatalmak ébresztettek, valamint egy miniszter szavaira, aki azt mondta, hogy Transvaal az angolok sirja lesz és hozzáteszi, hogy Franciaországnak arra kellene törekednie, hogy a kegyetlen háborúnak véget vessen.

Bourgeois Leon megengedi, hogy a hágai konferencia eddig nem járt minden tőle remélt eredménnyel, de nem szabad kétségbe esnünk a jövőt illetően. A hatalmak beleegyeztek Transvaalnak a konferenciából való kizárásába, hogy eredményre jussanak, de eljárásukat a jövőre nézve fenntartották. Egyébként a konvenció nem létesített kötelező választott bíróságot.

Delcassé külügyminiszter kijelenti, hogy ő nem habozna megtenni a kezdeményezést a közbenjárásra, ha ezt mindkét fél elfogadná. De eddig semmi sem jogosítja fel arra a feltételre, hogy jó szolgálatát szívesen fogadná. Ezért a hazafiság tartózkodást parancsol. A kormány nem kötheti le Franciaország külpolitikáját, amelynek kötelessége, hogy teljes szabadságot tartson fenn magának. (Tetszés.)

A kormány által elfogadott egyszerű napirendet túlnyomó többséggel elfogadták és az ülést berekesztették.

Henrik porosz herceg amerikai látogatása. A New-York Herald jelenti Washingtonból: Holleben német nagykövét tegnap kijelentette, hogy a német császár és ő maga is nagyon örül annak, hogy az amerikai kormány és az amerikai nemzet oly nagy érdeklődést tanúsít Henrik herceg látogatása iránt. Azt hiszi, hogy a kormány és a nemzet által a herceg fogadására tett előkészületek megeafolják azt az időnként föllépő híresztelést, hogy Amerikában németellenes a hangulat. Ezek a híresztelések merő rágalmak és céljuk az, hogy visszavonást idézzenek elő két nemzet között, amelyeket annyira kötelek fűz össze, amelyeknek Németország most még szorosabbra öhajt fűzni. Henrik herceg és más előkelő méltóságok kiküldése csak annak a meleg barátságának a bizonyítéka, amelyet a német császár az Egyesült-Államok elnöke és lakossága iránt érez.

A német császár új yachtját február 25-én délelőtt 10 óra 30 perckor fogják New-Yorkban vízrebocsátani. A hajó keresztanyja az Egyesült-Államok elnökének leánya, ki német nyelven mondja majd e szavakat: Meteor-ra kereszteltek. A pezsgőpalackot, amely a hajó orrán egyetlen nyomásra fölrobbanva, habzó nedvvel önti el azt, a híres Tiffany készíti. Washingtonban bizottság alakult, amely összeállította Henrik herceg amerikai tartózkodásának programját. Az eddigi tervek szerint Henrik herceg meglátogatja Cincinnati, Chicagot, St.-Louist, a Niagarát, de Philadelphia, Baltimore és más városok is óhajtánák a fenséges vendég látogatását. Számos ünnepség van készülöben és a fogadó-bizottság csak azért aggódik, hogy a szigorú vasárnapi munkaszünet a herceg ünnepies fogadását (érkezése ugyanis vasárnapra van jelezve) lehetetlenné fogja tenni.

HIREK.

Budapest, január 20.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Eötvös szász-weimári herceg állapota egyre javulóban van. — Gróf Széchenyi Miklós győri püspököt a király ma az általános kihallgatások során fogadta. — Gróf Apponyi Albert ma visszatért Budapestre. — Gonda Béla miniszteri osztálytanácsos ma hivatalos ügyben Fiumébe utazott.

— Erzsébet főhercegnő esküvője. Windischgratz Ernő herceg, Erzsébet főhercegnő vőlegényének atyja, fia esküvője alkalmából emlékrömet veretett, amelyen két angyal látható, zászlót lobogtatva. Az érem másik oldalán ez a fölírás olvasható: Erzsébet Mária főhercegnő és Windischgratz Ottó herceg esküvőjének emlékére 1902. Erzsébet főhercegnő esküvője után a főhercegnők között az utolsó helyre jut, míg most, mint a király unokája és Rudolf trónörökös leánya az etiket szerint az első volt a főhercegnők között.

— A király Budapestén. Bécsből jelenti tudósítónk telefonon, hogy a király az eddigi dispoziciók szerint február 2-án több heti tartózkodásra Budapestre utazik. 11-én nagy fogadás lesz az udvarnál, 19-én pedig Bécsbe utazik ő felsége, hogy jelen legyen a Rainer főherceg aranylakomára készülő nagy udvari ünnepélyeken. Két nap múlva ő felsége visszatér a magyar fővárosba s attól fogva több udvari ebéd lesz a budai királyi palotában.

— Új titkos tanácsos. Bécsből jelentik, hogy gróf Thun Ferenc ma délelőtt tette le a titkos tanácsosi esküt ő felsége kezébe. Az erkütelénel Goluchowski külügyminiszter és Abensperg-Traun lökamarásmester intervénált.

— Egyházközségi közgyűlés. A budapesti ágostai hitvallású evangélikus egyházközség tegnap közgyűlést tartott, melyen az egész presbyterium és az egyháztagok nagy számmal jelentek meg. A közgyűlést Bachát Dániel főesperes-elnök, mint egyházi elnök nyitotta meg s indítványára küldöttséggel hívták meg a közgyűlésre Matuska Istvánt, az újonnan megválasztott egyházfőügyelőt, kit megjelenésekor zajos éljenzéssel fogadtak. Az új felügyelő nyomban le is tette a hivatali esküt. Bachát Dániel tartalmas, szép beszéddel igatgatta be őt, mire Matuska meleg szavakkal köszöntö meg az egyház bizalmát. Ezután a közgyűlés az egyházközség szervezésére és folyó ügyek tárgyalására tért át; elfogadta és jóváhagyta az 1901-ik évi zárszámadást és az 1902-ik évre szóló költségeloirányzatot. Több kisebbrendű ügy elintézése után a közgyűlés az új felügyelő lelkes éljenzése közben elszlott.

— A porosz király Trisztben. A Trisztben időző Adalbert porosz herceg tiszteletére tegnap este a németek egyesülete díszlakomát rendezett a nagy tőzsdetereben. A lakomán 80 ember volt jelen, és pedig kizárólag német állampolgárok. A teremben a német császár melléczobra volt felállítva. Adalbert herceg a Charlotte parancsnokával, Koch tengerészeti attaséval, a Charlotte szolgálatban nem lévő tisztejeivel és 15 hadapróddal jelen meg a lakomán. Az egyesület elnöke üdvözölte a herceget és pohárköszöntőt mondott Ferenc József királyra, Vilmos császárra és a porosz királyi családra. Adalbert herceg barátságosan megköszönte az üdvözölést és a trisztai németekre írtette poharát. A lakoma után a herceg visszatért a Charlotte-ra. A herceg ma a Magnet torpedóhajón Polába ment. Ott Minutilló kikötői tengeragy, az egész tengeragyai kar, Rosetti helytartó és Rizzi polgármester üdvözölte. A herceg megnézte az arzenált és bekocsizta a várost, megtekintve a nevezetesebb épületeket. Azután meglátogatta Minutilló tengeragy nejét és 1 órakor visszatért Trisztbe, ahová délután 5 órakor érkeztek vissza. Ugyanakkor mind a nyolc osztrák-magyar torpedónaszád elhagyta Trisztet. Az osztrák-magyar ha óraj holnap reggel 7 órakor elhagyja a trisztai kikötőt. A Charlotte német iskolahajó este 9 órakor elindult Velencébe.

— Kinevezés. Temesvárról táviratozzák: Darányi Ignác földművelésügyi miniszter Molnár Viktor földpánhoz, a Temes-Bégyölggyi vízszabályozó-társulat kormánybiztosához intézett leiratával Sztty Pongrác volt országgyűlési képviselőt, miniszteri műszaki tanácsost a társulat igazgatójává ideiglenesen kinevezte. Az eddigi igazgató, Jankovich Miklós a mult hóban nyugalomba vonult.

— A spanyol Bourbonok gyászja. Donna Cristina de Bourbon, mint Madridból táviratozzák, ma meghalt 69 éves korában, a Bourbon-család egy oldalágából származott, s a trónkövetelő V. Károly öccsének volt a leánya. 1800-ban ment nőül Don Sebastiano infánszhoz, a Bourbon-család egy még távolabbi ágának sarjához, akinek második felesége volt. Ebből a házasságból négy fia született s ezek közül egy még nőtlen, három pedig morgatanikus házasságot kötött. Krisztina infánsnő 1875. óta özvegy volt és sokáig a bajor királyi udvarnál tartózkodott.

Nizzában is a halál környékezi a spanyol Bourbonok egyik fiatal sarját, don Jaime, don Carlosnak, a spanyol trónkövetelőnek fiát. A fiatal herceg oly rosszul van, hogy atyja távirati uton engedelmét kért a francia kormánytól, hogy Francia területre lépésben s meglátogassa fiát. A francia kormány ezt megengedte. Don Jaime harminckett éves. Egy héttel ezelőtt automobil-kocsizás közben szerencsétlenül járt.

— A diák-kongresszus. A Corda Fratres nemzetközi diákszövetség elnökehez, dr. Ludwig Rezsőhöz egymástól érkeznek az olasz főurak üdvözlő táviratai abból az alkalomból, hogy a szövetség kongresszusa az idén Budapestén lesz. Üdvözlő táviratot küldött Zanardelli olasz miniszterelnök, Nuncio Nasi olasz kultuszminiszter és Giacomo Cortese kultuszminiszteri államtitkár és még többen a szövetséget tagjai közül. Amint értesülünk, a kongresszusra négy-száz olasz diák jelentette be részvételét, úgy hogy a kongresszus sokkal gyénebb lesz, mint anilyen a párisi vagy a turini gyűlés volt.

— Konkoly-Thege Miklós ünnepése. A magyar királyi országos meteorológiai intézetnek szép ünnepe volt. Az intézet tisztviselői, támogatva az összes európai obszervatóriumoktól, dr. Konkoly-Thege Miklós igazgatónak, aki az elmúlt héten nagy alapítványával gyarapította hazafiai érdemét, hatvanadik születésnapja alkalmából óvációt rendezett. Az igazgatót az összes külföldi tudományos intézetek s a hazaiak és a meteorológiai intézet észlelői elhalmozták üdvözlő táviratokkal. A délelőtti órákban az intézet tisztikara az aligazgató vezetés mellett tisztelgett nagylelkű vezetőjénél. Róna Zsigmond aligazgató meleg szavakkal üdvözölte dr. Konkoly-Thege Miklóst egyuttal átnyújtván az intézet tisztikara szerkesztette ünnepi albumot. Azután következett a bécsi meteorológiai intézet tisztelgése. Dr. Pernter udvari tanácsos magyar beszédben lelkes szavakkal üdvözölte a testvérintézet vezérét, mondván, hogy a tudomány szolgál egy nagy családot képeznek, akiket a tudomány iránti szeretet tart össze. Beszédét lelkes éljenzés követte. A délelőtti órákban számtalan küldöttség járt az érdemes tudósnál. Az ünnepséget este a Hungária-szállóadában banket követte, melyen jelen voltak az intézet tisztviselői, továbbá dr. Pernter udv. tanácsos, Nedelkovic a belgrádi meteorológiai intézet vezetője, dr. báró Harkányi Béla és többen.

A modern magyar konyha kodexe:

A HÉT SZAKÁCSKÖNYVE.

Kincsestára minden gazdaasszonynak. Kiegészítője minden szakácskönyvnek.

Ára díszes kötésben öt korona. Kapható a „Budapesti Napló” kiadói-vevőirodájában, József-körút 18.

— **Európa és az acélkirály.** Egy magyar újságíró elutazott Bécsbe Budapest nagy vendége elé s beszélgetett vele. A vendég persze nagyon érdekes dolgot mondott, olyan érdekeset, amilyen ő maga nekünk itt az öreg Európában. A vendég Charles Schwab ur, a trust nagymestere, az a nevezetes gyárdirektor, akinek öt millió korona az évi gázsija, aki hatszáz ezer munkás fölött uralkodik és hét milliárd korona alapítékével rendelkező vállalkozást dirigál. Az újságíró, Vírter Ferenc kollégánk, azon a réven jutott be hozzá, hogy az amerikai oldalon végig küzdött a Kubáért vivott háborút. Schwab ur tudniillik nem igen szereti, ha a zsurnaliszták őt facsargatják úgy ki, mint ahogy trustje kifacsarja a fogyasztók millióit. Beszélgetés közben aztán a következőket mondta a trustről:

A trust jótevője az emberiségnek s ha minden kereskedelmi cikk gyártásában trustök működnek, akkor a vásárló közönség volna a nyertes; az emberek megtakarítanak pénzüket. A trust csak a kispénzű iparosokra nézve félelmetes, mert azokat — semmi kétség — önkre teszi, kizárja a versenytől. Ami pedig Európát illeti, nos — őszintén kijelenthetem — mi nem is törődünk Európával. Beviteli vámjainak magassága olyan akadály, amelylyel szembeszállani oktalanság volna. Amerikának különben is oly nagy a szükséglete, hogy egyelőre mi magunk is alig vagyunk képesek a keresletet teljesen fedezni. Új üzleti piacot mi a távol Keletet: Kínát, Japánt, Indiát fogjuk megszállani, ahova önkö bennünket nem követhetnek. Nem mi tiltjuk ezt, hanem a lehetetlenség. Mi oly olcsó áron vetjük piacra termékeinket, aminő árban önkök elő sem állíthatják. Hogy miért? Annak egyszerű a magyarázata. A sok apró részvénytársaság (ez az európai rendszer) megül az ipart, mert a sok nagyfőtésű direktor fölemészti a hasznót. Az az acélkerék amelyet Európában gyártanak, annyival drágább a miénkél, amennyivel több hivatalnok vezet a gyár könyveit. A bürokratizmus az üzletben lehetetlenség. S ez a főhiba itt önköknél. Minek a gyárban annyi hivatalnok? Kóhó kell oda és munkás kezek; minden egyébre elegendő egy lej!... Ez az alapoka az európai munkaszavargásoknak is. A bürokratizmus fölemészti a hasznót, a sok apró részvénytársaság nem képes kellőleg díjazni a munkásait. Oszlássák csak föl az irodákat és alakítsanak trustöt, nem lesz többé szocializmus Európában....

Ez azonban sohasem fog megtörténi, mert önköknél, nem hiszem, hogy volna valaki, aki lemondana a direktori jövedelméről csak azért, hogy több legyen a haszon az acélkereken....

Még egy oka van annak, hogy miért lehetetlen önköknek a mi árakkal versenyezni kelné? Nálunk, az amerikai bányák gazdagsága mellett, a nyereség rendkívül olcsó. A szén alig kerül valamibe, a vas mennyisége szinte kimeríthatatlan. De nemcsak ebben, minden másban is szinte tulságos a bőség. Ez éppen ellentétje az önkök állapotának.

Az egyedüli drága nálunk a munkaerő. De mi meg is fizetjük a dolgozó kezét! Igaz, hogy az a kéz nem is dolgozik oly kényelmesen nálunk, mint az európai kezek, de a haszna is abban az arányban nő. Aki Amerikában tud, az már vagyonnal bír....

Tagadhatatlan, hogy Schwab ur egy csomó igazságot vágott a fejünkhez ebben a pár mondatban. Ebből az úrból derék közgazdasági forradalmár is válhatnék erre mifelénk, ha vállalkoznék rá. Csakhogy azért nem járna ki neki esztendőnkint egy millió dollár.

— **A számoszi játékbank.** Az európai sajtót nemrégiben az a hír járta be, hogy egy belga konzorcium Számosz szigetén a monte-carlóihoz hasonló játékbank föllállítását vette tervbe. A konzorcium a nemzetgyűléstől engedélyt is nyert a játékbank föllállítására, *Karathodori* herceg, számoszi kormányzó pedig, pártólól terjesztette a tervet a szultán elé. Már-már reményeket fakasztott az európai játékosok lelkében a hercegi ajánlás s sokan látták már elvirágzott játékszerencsésük újraedését. A török kormány azonban véget velet ennek a reménységnek. Nem engedte meg a játékbank föllállítását s tilalmát avval indokolja, hogy a török polgári törvények tiltják a lottó- és haszárjátékot.

— **Szerencsétlenség egy fonógyárban.** Belfastból jelentik, hogy ott a Smithfield-féle fonógyár egyik oldalfa ma bedőlött és magával rántotta a második emelet padlóját. A gombolyító-műhelyekben dolgozó munkások és munkásnők a romok alá kerültek. Ed-dig tíz holttestet találtak. 18 ember megsebesült, ezek közül többen életveszélyesen. Körülbelül 15 ember elült.

— **A főváros és a tanítónők.** Sok nagy gondjai közepette a főváros tanácsa arra is ráér, hogy a tanítóit zaklassa. Illetőleg nem is annyira a tanítóit, mint inkább a tanítónőit, akikre pikkje lehet valami tanácsbeli urnak, mert a zaklatás nem új és valószínűleg nem is ér véget azzal, ami most van folyamatban. A tanács tudniillik — ugylátszik — készül valamire a tanítónők ellen, mint a hogy készült az utóbbi időben is, amikor a takarékoskodás megkezdésére az a terv merült fel, hogy le kell szállítani a tanítónők fizetését. Azzal indokolták meg ezt a nem éppen galuss javaslatot, hogy a tanítónők mulasztanak. Többet, mint a tanítók. Most újra megkezdődött a mulasztás ellenőrzése és pedig meglehetősen fura módon. Olyanformán, aminek a célját a mi véges eszünk nem tudja felfogni. Kategóriákba osztották tudniillik a tanítónőket és ilyenformán történi majd meg a megfigyelés is. Külön rubrikába tartoznak a lányok, másíkba az asszonyok és harmadikba az özvegyek. Az a kérdés hogy melyik csoport produktív a legtöbb mulasztást — s ha aztán meglesz a statisztikának az eredménye is, hát mi következik ebből? Valami olyan szabály, amely az egyesek mulasztásáért az egész kategóriát bünteti? Ilyesmit mégse lehet föltételezni a magisztrátusról. Ha pedig nem ez következik belőle, hát mire való az egész csoportosítás és csoportonkénti megfigyelés. — A fővárosnak van fegyelmi szabályzata, ami egyformán kötelező mindenkire nézve, aki a főváros szolgálatában áll. Tessék azt szigorúan venni lánnyal, asszonnyal, özvegygyel szemben, ha tanítónőről van szó — s ezzel lelkiismeretesen teljesítette kötelességét az ellenőrző főúr. Ez az új találmány azonban mit sem ér. Tessék elhinni.

— **Falkenhagen.** Ez csak egy név, de mindenki, aki egy kicsit nézi csak az életet, tudja, hogy típus voltaképpen. Eddig annyit tudtunk erről a német földbírtokos fiatalúról, hogy elszerezte Bennisgen tartományi tanácsos feleségét, a klub, amelybe mind a két ember járt, kinyitotta a férj szemét, párba következett s ebben a csábító halálra sebezte a férjet. Bennisgen hamarosan meg is halt, Falkenhagen pedig elutazott. Most már azt is tudjuk, hogy hova utazott és mit csinált szombat éjjel. Szombat egész éjjel Falkenhagen Berlinben dözsölt, ahány mulatója a német fővárosnak csak van, abban mindenütt megfordult, szórta a pénzt és a leányzóknak, akik támogatták a szórakozásában, elhencegett azzal, hogy ő küldte a másvilágra Bennisgent, a tartományi tanácsost. Így vigasztalódott, így ölte a buját a derék ifju, amiért meggyalázott s a halálba expedált egy férjet és több-gyermekes családapát, akit közéleti működésében és értekes egyéniségében fogva nagyon becsülték ismerősei és polgártársai. Falkenagont, az ifju nőhódító földbírtokost különben mulatózása közben szombat éjszaka párbaivetség dolgában el is fogták. Még volt nála egy csomó pénz, amit bufejelítésül elparazolhatott volna és találtak nála leveleket Bennisgenről, azaz hogy özvegy Bennisgenről. Mert az ifju bírtokos karjaiba szédült asszony a férje megölése után is küldött leveleket a szive emberének. Aki, mint Berlinből most lefestik, ámbár huszonhat esztendősen, mégis úgy hat, mint egy sovány, ráncos, görbehátú, ötven esztendő aggastyán. Tehát még csak nem is dallás, ellenállhatatlan Don Juan és azokból következtetve, amit szombat éjszaka Berlinben csinált, még csak nem is lehet valami szívvel, tartalommal teli férfi, akibe egy asszony belevezethet a lelkével. Ellenben klubtag volt, s szerelem kellett neki, amely elűt a sablonról. Regényíróknak való feladat inkább, szétboncolni annak a tartományi tanácsosnának a lelkületét, akit így el tud bódítani és rabul tud tartani még a férje meggyilkolt testén túl is egy ilyen közönséges legény, ámbár akad már írásmű néhány arról a milióról, amelyben az ilyen szerelmeskedések megsebetnek. Osszekeverülnek asszonyok fiatal férfikkal minden komolyabb lelki összefonódás nélkül, csak inkább véletlenségből, brutalizálás útján egymással lesznek s aztán kisebb-nagyobb, de mindenesetre nem tulságosan hosszú idő múlva elszakadnak, tulsyomán nagy csömörrel, vagy egymásrauntással s az asszony rejtget egy családost s lejjebb züllik, a férfi, egyébként klubtag, elkönyvel egy viszonyt, hogy hamarosan egy másik után vesse magát.

— **Az alsó-idecsi zendülés.** Az alsó-idecsi város zendüléséről *Szászröngből* ma ezt jelentik: A csendőrök összesen tizenegy lövést tettek s ebből tizenhárom golyó talált. *Véber János, Kosár Ilie, Lapus János, Réner János, Konderth Katalin és Konderth Mihály* életveszélyesen megsebesült. Tegnap éjjel *Konderth Mihály* meghalt s a többiek életbenmaradásához sincs remény. *Sattler Tamás, Réner János, Leprieh Tamás és Fejzer Mihály* súlyosan, *Karsli Katalin, Velsor János, Lapus Tamás* pedig könnyebb sérülést szenvedett. A nép az egyik csendőr legyveret összerítte. A sebesülteket két kórorvos gyógyítja.

— **Ugorka-termés — télen.** Falbnak igazza volt: igen enyhe télünk lesz. Sőt a nyári évszak határozott jelei mutatkoznak. Az *Alkotmány* például teljes ugorka-szezonban él, amint azt vasárnapi számában *Egy miniszter és egy levél* című híresekje mutatja. Ez a hír azt beszéli, hogy Lajosfalva lelkészének könyvtáradományt kérő levele, amelyet gróf *Szechenyi Gyula*, ő felsége személye körüli miniszterhez intézett, azzal a megjegyzéssel érkezett vissza, hogy: „talán Molnár apát segít! Hogy lehet zsidó-liberálisok fordulni!!” Ez a hagyományos bors- és paprika-lében fejtálatl hir oly tetszetős, hogy önkéntelen eszünkbe juttatja a *Párisi élet* híres harmadik felvonását, melyben Gondremark bárónak egy, eselődekből és diákokból rögtönzött társaságot mutatnak be a párisi high-life szalónja gyanánt. Nem tudjuk, mely forrásból merítette az *Alkotmány* azt az ostoba koholmányt, csak azon csodálkozunk, hogy egy lap, amely a komolyság igényével lép föl, olvasóközönségét avval meri megsejténi, hogy komoly részében ily izetlen mesék nyugodt bevételére, sőt elhívására képesek tartja. Lehet azonban, hogy véletlenül akad ember, aki azt a hazugságot elhiszi. De az már szigorubb beszámítás alá esnek, ha a néppárti hirlap egy ilyen véletlent kívánt evvel a köztisztletben álló miniszter rovására kijhasználni.

— **Az idegenek Romániában.** A Romániában letelepült idegenekre vonatkozólag a román kormány új törvényjavaslatot készített. E törvényjavaslat leg-szigorubb paragrafusa szerint, azokért az idegenekért, kik Romániában munkát vállalnak, a munkaadó köteles adót fizetni. Ezen az indirekt uton teszi lehető-lenné a kormány, hogy idegenek munkát kapjanak Romániában. Igen súlyos pontja a javaslatnak az is, mely azt mondja ki, hogy közmunkát csak románok vagy naturalizált románok vállalhatnak el s hogy azoknak az idegeneknek, akik a rájuk kiszabott hatóságai rendszabályoknak nem felelnek meg, a fölszólítás után huszonnégy órán belül el kell hagyniuk az országot. Az új törvényjavaslat éle nem a romániai zsidók ellen fordul, inkább nemzet-i védelem a célja s azon törekvés szolgálatában áll, hogy a románok jussanak munkához elsősorban. Balkánizű törvény, mely a munka szabadságát és a munkaversenyt korlátozza. Szerencsére, az európai törvényhozás szellemét nem fogja belolyásolni az, hogy Romániában mit csinálnak s senki sem fogja elhinni, hogy a nemzeti munka védelmének ez a brutális törvény lesz az orvossága. Ha a romániai munkásnép épp olyan jó, épp olyan tanult és épp olyan versenyképes lesz, mint a külföldi munkás, minden erőszakos rendszabály nélkül is kiszoríthatja a külföldi munkásokat.

— **Józan emberek kocsimája.** Egy pécsi polgár, Feinsilber Róbert Frigyes, akiről mi itt Budapesten nem tudjuk, hogy vendéglős-e, boltos-e vagy egyszerűen csak jólelkű ember, kocsimát nyitott a józan szegény emberek számára. Melegdől szoba felét s az intézmény szervezetét ő maga írja le a *Pécsi Napló*-ban. Azt mondja a többek között:

A Jókai-téren a 2. szám alatt — egyelőre a téli hónapokra — egy szeszmentes melegítő helyiséget nyitottam munkanélküliek és munkát keresők számára. Ezen helyiség fűtve lesz és újsá-gokkal ellátva s aki egy alkoholistes teát, kenyérral és szilvaival élvezni akar, ezért összesen 10 fillért fizet.

Azonban a melegítő helyiségben oly személyek is tartózkodhatnak ingyen, kik vagy saját ennivalójukat e költik, vagy egyáltalában semmit sem óhajtának elkölteni.

Részeg embereknek a bemenet tilos. A melegítő hely csak nappal áll nyitva. Ha valakinek józan munkásra szüksége van, ilyet ott első sorban talál.

Ez a szeszmentes melegítő helyiség arra való, hogy falai közé csalogassa az olyan szegény embert, akinek ez ideig a pálinkás-butik volt a melegedő szobája és a pálinka a melegítője. Derék igyekezet — s kiváncsian várjuk a pécsi újságban annak a följegyzését is, hogy vajjon lesz-e publikuma az új lokalitásnak.

— **Halálozás.** Marosvásárhelyi *Helétya György*, a kisbírtokosok földhitelintézetének tisztviselője Budapestén elhunyt. Temetése ma ment végbe a német-ölgölyi temetőben, ahol megjelentek a földhitelintézet tisztviselői, élükön a vezérigazgatóval.

— **Letartóztatott kivándorlók.** *Török-Szt. Mik-*lósról írják: Három héten belől a negyedik kivándorló csapatot tartóztatta le a csendőrség tegnap a ruttkai vasuti állomáson. A kivándorlók áramegyeiek Jablun-káról valók: 5 férfi, 4 nő, 708 koránál találtak náluk. Hir szerint a tél folyamán hetenkint vándoroltak ki emberek Jablunka vidékéről Amerikába utlevél nélkül; köztük hadkötelesek is. Valamennyien akadály-talanul kerültek Amerikába.

— **Öngyilkos katoná.** Budweisban a gyalogségi kaszárnyában egy *Reissess* Vencel nevű 28. gyalog-ezredbeli szakaszvezető Mannlicher-puskájával föbe-lötte magát. Tettének oka ismeretlen.

— **Égő tehervonat.** Nagy vasuti szerencsétlenség történt ma délután Trauttmansdorff közelében. A 143. számú tehervonat, amely ma reggel indult el Budapestről Bécs felé negyven vagonnal, közöttük három petróleumos káznokcsival, délután egy óraker Trauttmansdorff mellett kiskilott. A baleset egy történt, hogy az egyik petróleumos vagon tengelye eltörtött és erre a kocsii fölöladalt fordult. Mire a mozdonyvezető a vonatot megállította, a petróleumos vagon már felborult. Darabokra tört és a petróleum előntötte a sintestet. A mozdonyból kipattant szikrák meggyújtották a petróleumot és az egész vonat lángba borult. A vasuti személyzet alig tudott a lángtengerből kimenekülni. Négy főköz súlyos égési sebeket szenvedett. A mentés nagyon nehéz, mert a lángban álló negyven vagon körül sűrű, fojtó a füst. Délután még mindig tíz méternyi magasságra csaptak a lángok a tehervonat felett.

— **Házasság.** Lukács Ferenc és Fischer Gusztáv utódaí óég társilónke eljegyezte Glücksthal Irént Glücksthal Gyula leányát.

— **Miss Stone.** Konstantinápolyból táviratozzák: Az amerikai megbizottak, akik Miss Ellen Stone szabadon bocsátása ügyében tárgyalnak, tegnapi levelet kaptak Miss Stonétól, melyben ez közli hogy ő és Zulkán jó egészségben vannak. A váltásdíj iránt folyó tárgyalásokat az amerikai hittérítők által gyűjtött összeg alapján folytatják.

— **A kapitány előtt.** A Szegeci Napló mondja el a következő vidám dolgot:

A kapitányi hivatalban az idézettek és panaszosok között ott áll egy reggel egy Greg falusi gazda, kezében az idézéssel. Déltájban rákerül a sor s nyujtja oda a cédulát a kapitánynak.

— Elnun van-e, — mondja, — nem tudom, me hivattak.

A kapitány megnézi sorba az aktákat, végre az egyikből kitünik hogy a subás egy tehenet járat a legelőre a sziken, de csak borju után fizeti a tübért.

— No, az nem úgy van, — mondja a gazda. — Borju az csak, nem tehen.

— Már hogyné volna tehen?

— Nem tehen, — mondja újra a subás — mert nem vót annak még sohse borja.

A kapitány beismeri ugyan, hogy a felelet logikus, de tudja azt is, hogy nem igaz. De a gazda is érezheti ezt, mert nagyon nézi csizmája orrát. Es megszólal újra:

— Borju az uram, ha én mondom!

Ebben a pillanatban beszalad a hivatalba egy hölgy, utána egy legény. A hölgy eimondja a rettenetes igazságtalanságot ami vele esett, hogy a kutyáját be akarja fogni a sintér, mivel nincs a nyakán bárca, csak egy szalag.

— Igaz ugyan, — mondja a hölgy — hogy minces a nyakán bárca, de az az otromba pléhdarab nem is az ilyen kutyára való, hiszen ez akkora csak, mint az öklöm.

A gazda, aki eddig a büntetés alól való menekülés gondolatával tépelődött, birtelen közbeszóli:

— Mondom, hogy akkora, mint egy borju...

A hölgy haragosan fordul a subáshoz s odavágya:

— Nem igaz!

A subás visszavág:

— Tanukat is hozhatok rá, bizonyítja a felső szomszédom is.

— Mit?

— Hogy akkora, mint egy rugott borju. Még fia se vót neki.

— Persze, hogy nem vót, — felelt vissza a hölgy pirulva — mert nem is lehet neki fia. De az nem igaz, hogy akkora volna, mint egy borju.

A subás nem enged:

— No mán pedig hiába beszél a téns kisasszony, mer az akkora!

A hölgy most idegesen kitér:

— No hát ez már mégis szemtelenség, miért avatkozik maga az én ügyembe?

— En? — felel a subás s kezefejével egyet simít kajla bajuszán. — Hát avatkozik én a maga ügyibe? Hiszen én a tehenemről beszélek!...

Erre azután megszólal a kapitány is:

— No, látja kend hogy mégis tehen a borju?

— Hm! — köszörtült egyet a torkán a gazda — hát ha ennyit finansolják érte az embört, oszt a kisasszony is gagyog!...

— **Veszedeles koldusok.** Nagy-Szalontán, mint onnan írják, már négy hónap óta pusztít a vörheny. A város közegészségügyi bizottsága minden óvintézkedést megtett a járvány tovatverjedésének megállítására és mégis eddig száztizenhat megbetegedés fordult elő. Az iskolák már nyolc hét óta zárva vannak. A betegeknek körülbelül egy harmadrésze halt meg és most is még nyolcvanhat beteg van ápolás alatt. A bizottság hosszas vizsgálat után megállapította, hogy a járványt a város sok koldusa terjeszti, amiért is a legerélyesebb rendszabályokat léptették életbe velük szemben.

— **Robbanás.** Nagy riadalmat keltett tegnap délután a Károly-körnton egy robbanás. A Gerleóczy-utca sarkán lévő, villamos világosítást szolgáló földalatti kábel fedő vaslemezt, az alatta összegyűlt gáz hatalmas dörrenéssel felvetette. A robbanás szerencsére semmi kárt sem okozott. A villamosvilágítási társulat megindította a vizsgálatot a rendőrséggel egyetemben, hogy a robbanás okát kiderítse.

— **Halottrablás.** A rendőrség érdekes bűnügyben nyomoz mostanában. Azzal vádolnak egy nőt, hogy beturakodott egy vagyonos, beteg özvegyasszony biza mára és mikor az meghalt, pénzt, értékpapirjait, takarékpénztári könyvét magához vette és a jelentkező örökösöknek azt mondta, hogy az elhunyt neki árandékozta ingóit. A Soroksári-utca 14. számú házban lakott özvegy Baranyai Géza. Teljesen egyedül, visszavonultan él és férjének rámaradt vagyonából tartotta fenn magát. Rokoniak Budapesten nem voltak csak Kis-Ujszálláson él két unokaöccsese, elhalt nővérének két fia Garbai Ferenc és András. Mindketten nőjüknél nevelkedtek gyermekkoruk óta, s csak felnőtt korukban kerültek el tőle. E hónap elején özvegy Baranyainé beteg lett. Ez időtájt egy szegény asszony kezdett hozzá eljárni, akinek ő mindig juttatott egy kis meleg ételmaradékot. Mikor Baranyainé nagyon rosszul érezte magát, ez az asszony ajánlkozott, hogy az oldalán marad és ápolni fogja. Baranyai Gézáné egy-két nappal később meghalt. Haláláról névtelen távirat értesítette a Kisujszálláson lakó unokatestvéreket. Ezek a temetésre feljöttek Budapestre és néniük lakásán találták özv. Stresszer Sándornét, aki elmondotta, hogy Baranyainé halála előtt neki adta minden pénzt, takarékpénztári könyvét és ingóságait. A két fiatalember mindegyikének följajlott száz-száz forintot és egy bazilika-sorsjegyet. A takarékpénztári könyvön elhelyezett pénzt, ami 2—3000 forintra rughat, fölvetette és beköltözött a soroksári-utcai lakásba, ahol már egészen otthonosan intézkedett. A két testvér tudva azt, hogy néniük, aki nekik nevelő-anyjuk is volt, nagyon szerette őket, kizártnak tartják, hogy vagyonát másra, mint reájuk, hagyhatta volna. Megbizták erre dr. Székely Dezső ügyvédet, hogy Stresszer Sándorné ellen, aki alighanem a halott asszony holmiját vehette csak magához, halottrablásért tegyen főjelentést. A bűnvádi eljárás folyamatban van.

— **A telefon és táviró állomás áthelyezése.**

A budapesti helyközi távbeszélő és távirat állomást már a legközelebbi napok egyikén át fogják helyezni. Eddig ele az egyesített állomás a Ióposta épületének koronaherceg-utcai jobb sarkában volt, most pedig az épület balsarkát, a jelenlegi pénzeszérték földadó hivatalának helyiségeit fogja elfoglalni. Változás annyiban áll be, hogy a tervek szerint a telefonállomás váróterme, amely eddigelő is különösen a torgalmas délelőtti órákban szűkeket bizonyult, még kisebb helyre szorul és így az eddigi kényelmetlenséget még fokozni fogja. Hovatovább mindjobban bebizonyul, hogy a Ióposta épülete minden irányban szűkké vált és nem segített ezen az sem, hogy az igazgatóság most már a szomszédos szervita-ház egyik jó részét kibérelte.

— **Régi-égek gyára.** Varsóból táviratozza tudósítónk, hogy Kievbén a rendőrség egy régiség-hamisító gyárat fedezett fel. A hamisító szövetkezet rajzok és minták után készített ezüst „régiségeket”, amelyeket egy kievi régiségkereskedő hozott torgalomba. A hamisítókat a kereskedővel együtt letartóztatták.

— **Haro a brigantikkal.** Macchienben, Civita-Vecchia közelében véres összeütközés volt a csendőrök és a brigantik között. Mariani rettegett rablóbandája megtámadta a csendőröket, akik életre-halálra védelmezték magukat. Mariani és két társa elesett és két csendőr halálosan megsebesült.

— **Elveszett tárgy.** Ma, hétfőn délután négy óra tájban a József-körnton a Rákóczi-tér és Népszínház között levő részén elveszett egy velencei himzésű értékes zsebkendő. Női név van rajta. A zsebkendő kedves emlék, s nagy örömet okoz az, aki VIII. Déry-utca 9. I. 10. szám alá hozza. A megtalálót jutalomra is számíthat.

— **Családjának gyilkosa.** Kaiserslauternben egy Schmidt Kázmér nevű kereskedő meggyilkolta egész családját: feleségét és két gyermekét egy cseléddel együtt holtan találták lakásukon. A vizsgálat kiderítette, hogy a lakást gondosan elzárták s aztán a befűtőt kályhák kúrúit betömtek s a szénigáz elpusztította a szerencsétleneket. Schmidt Kázmér ellen annyi terhelő bizonyíték szolgált, hogy nyomban a borzalmas tett lefedezése után letartóztatták.

— **Megszökött titkár.** Bécsből jelentik, hogy a Residenz klub titkára, Böhm Ferenc körülbelül 30—40.000 korona eliskasszása után megszökött.

— **Öngyilkos hivatalnok.** Salmen Vilmos segesvári születésű 30 éves hivatalnok ma délután a Deák Ferenc-utca 21. szám alatti lakásán szíven lötte magát és meghalt. Holttestét az orvostani intézetbe szállították. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— **Sikkasztó pénztárnok.** Bécsből jelentik, hogy Kohn Tivadart, a bécsi ügyvédjelölt és hivatalnokok betegesítő pénztárának pénztárosát tegnap este letartóztatták. A pénztár kára körülbelül tízezer korona.

(x) **Fratelli Deisinger** küld Fiuméből 4¼ kgr. legf. Santos-kávét 5 irt 46 krért bérmentve.

(x) **50 év óta közkeveltségnek örvendenek** köhögés rekedtség, torok és lélegzési szervek működésé-
dési zavarainál a világhírű Egger-féle mellpasztillák. Doboza 1 és 2 korona. (Próbadoboz 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

(x) **Tartalékos tiszték** legnagyobb bizalommal fordulhatnak egyenruhák beszerzése végett *Tüller Mor és Társa* intézetéhez, Budapestben, IV. Váci-utca 35.

A honvéd-zenekar.

Peterson dán kapitány és Bartoldi dán zenetanár ma Budapestre érkeztek, hogy az I. honvéd gyalogezred zenekarának összeállítását és szervezését tanulmányozzák. A követhető utbaigazítással szolgálhatok nekik:

A kávéházban.

Egy kávéház kell a bandának,
S a kávéháznak banda kell.
S ha a dal végén taps viharzik,
A banda rá'dással felel.
Mint Zeus hajdan az Olimpon,
Ugy dirigál büszkéu Bachó,
S a vig ütemre tapsra csattan
Sok apró, rózsás kis kacsó.

Az utcán.

A banda jó, a banda jó, elől a sok gyerek,
Ablak kinyílik, zug a kürt, a dob büszkén pereg.

Elöl egy őrmester halad, büszkén és peckesen,
Van kurjongás, vigság, öröm, ahol csak megjelen.

A házak közt harsogva zeng a könnyű, játszi dal,
És mindenki ütemre lép, mindenki fiatal.

A kis ló büszkén lépeget. De szép is a világ!
S a nagydobos, mint a vihar, a dobba belevág.

Szép szobalányok állanak az utcán sorialat,
Az első honvéd-zenekar őrségre így halad.

Bálon.

A kürt, a dob tilos a bálon,
A zene oly lágy, mint az álom,
A sok derék honvédzenész,
Mélán női szemekbe néz!

Bachó legszebb mosolylyal ajkán
Néz át a párok forgatagján.
A keze szinte meg se moccan,
Úgy dirigál kéjjel, titokban.

A ragyogó, fényes teremben
Bódító parfüm árja lebben.
Mecsillan a lányok szeme,
... De szép is a honvédzene!

B.

Raboljon el már, no!

— *Jelenet a macedon határon.* —

A rabló (meqlát egy angol hölgyet): Pfaj, de utálatos! (El akar szaladni.)

A miss: Gyáva fickó! Nem szégyelli magát? Már egy nőtől is megijed?

A rabló: Az ijedség és undor két különböző fogalom... (El akar menekülni.)

A miss: Nem, nem! Tessék itt maradni! (Megfogja a karját!) Igy, ni!

A rabló: Hallja, ne erőszakoskodjék velem!

A miss: Szamar! Csak a maga javát akarom, nem érte?

A rabló: Hagyjon... hagyjon...

A miss: Nem akarom bünye csábítani, csak jellem, hogy milyen érdekes ez a helyzet. Ime egy erős rabló és egy védtelen nő áll szemközt egymással. A vidék elhagyatott... száz verszinyire van a legközelebbi ház... a hölgyért a szabad Amerika a legnagyobb anyagi áldozatokra is képes volna... a rabló viszont...

A rabló: Nagyon utálok ön. Alácsszolgálja.

A miss (visszahuzza): Várjon... A rabló viszont egész életére el van látva pénzzel, hála a rossz rendőri viszonyoknak... bőség, kényelem, jólét, gazdagság, uraság, bor, sör, pálinka, fehér kalács, tejeskenyér, mazsolaszósz, usupa jó dolog vár rá, ha...

A rabló: Csak ne volna ön olyan nagyon utálatos!

A miss: Arra a kis időre behunyhatja a szemét. A rendőrség nem is sejtí, hová lettem... elrejteth az erdőbe... óriási váltásdíjat kérhet értem...

A rabló: Hát... hát...

A miss: Sehol egy lélek... nagy váltásdíj...

A rabló: Hát... bizony...

A miss: A lapok közlik az arokpét... én megírom memóriáimat...

A rabló: Isten neki... nem bánom...

A miss: Belegyeztek? Oh, mily öröm! Oh, derék albán! Oh, kitűnő macedón! Es nem lesz velem semmi gondja. Ugyan raboljon el már, no! Meglássá, jól fogom magamat viselni. . .

A rabló (mihözben elrabolja): Csak azt ne!

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Ankett a városi vám tárgyában.** Ma délután tartották meg azt az értekezletet, amelyet a városi vám tervezete dolgában Halmos János polgármester hívott össze. Az elnöklő polgármester előadta, hogy ebben a fontos ügyben a főváros hatósága meg akarta halgattani az illetékes szakköröket s azért hívta össze az értekezletet. A tanács részéről meghívtak legnagyobbobbrészt megjelentek. Meghívta a tanács a budapesti kereskedelmi- és iparkamara, az Országos Iparegyesületet, a budapesti kereskedelmi csarnokot, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet. Csak a kereskedelmi- és iparkamara nem küldött ki képviselőket, mert azon az állásponton van, hogy a kövezet-vámost, vagy más néven városi vámost meg kell szüntetni.

A tárgyhoz először Neuschloss Marcell szólt. A leghatározottabban ellene van a városi vámnak s el fogadja a kereskedelmi és iparkamarának azt az álláspontját, hogy a megadóztatásnak ezt a nemét teljesen el kell törölni. Ebben a nézetében megerősíti a mutatózó ipari és gazdasági pangás is.

Mauthner Adolf abban a nézetben van, hogy a nagykereskedők nem bírájk meg a fővárosi vámost s így kénytelenek lesznek a fővárosban kívül tartani telepeket. Ez pedig nagyobb kára lesz a fővárosnak, mint amilyen haszon lenne a fővárosi vámostól. Javaslja, hogy szakok szerint állapítsák meg a díjakat.

Schreyer Jakab csatlakozik az előtte szóló indítványhoz, amelyet kiegészíteni kíván azzal, hogy össze kell gyűjteni az adatokat arra nézve, hogy mi az összes áruforgalom. Brusz Dávid sem helyesli a tervezetet a mai alakjában. Kravsz Lajos és Déry Károly a malomipar szempontjából helytelenítik a tervezetet, Forster Géza és Baross Károly szerint a jognyújtási adót és a városi vám kérdését együtt kell tárgyalni. A többi felszólalók: Gelléri Mór, Radány Dezső és Fenyesy Adolf is óva intenek az ipar és kereskedelem újabb megadóztatásától, mire Vasslievics János tanácsos reflektált az egyes felszólalásokra, a többi közt lehetetlenségnek mondta a formális statisztika összehállítását.

Halmos János polgármester szóltál föl ezután. Kijelenti, hogy mindig azt vallotta, hogy a főváros, sőt az állam egyik legerősebb aipia az ipar és kereskedelem. Sajnos, a mi iparunk és kereskedelmünk még nem eléggé erős sőt még a megévő gyöngye állapotát is megtámadta az általános rossz közgazdasági helyzet. De márszint nem kell feledni, hogy a főváros az utóbbi évtizedekben óriási arányokban emelkedett, de fájdalom, amaz attributumok nélkül amelyek a valódi világörösök föntartását alkotják. A főváros lakossága szaporodott, de nem gyarapodott a lakosság vagyonosságára. Epp ezért minden módot meg kell ragadni abból a célból, hogy a főváros jövedelmei — a polgárság súlyos megterhelése nélkül — szaporodjanak. Ezt az új bevételi forrást tehát eltörölni nem lehet, bármennyire jogosult is az ipar és kereskedelem köréből fölhangozó panaszkok.

Ami tenni lehet, az nem más, mint hogy gondoskodjunk arról, hogy az új vámtételek senkit súlyosan ne terheljenek. Szívesen hozzájárul ahhoz, hogy a tervezetet, lehetőleg a történet kifogások szem előtt tartásával, átvizsgálják s az élesen mutatózó anomáliákat megszüntessék és jobban csoportosítsák az egyes árucikkeket. Kijelenti, hogy a tervezetet visszaadhatja az ügyosztálynak, hogy a kiküldötték közbenjártával vizsgálják át a tarifát. (Helyeslés.) Az ülés ezzel véget ért.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Lotti ezredeséről,** ha csillagaik volnának, el lehetne mondani, hogy velük született meg a Magyar Színház ideai szerencséseje. Hétfőn, a színházak hagyományos róssz napján, zsuolt ház kacagta magát mámorosra e bolond színjátékon. Figyelttem egy kővér embert. Hogy mit csinált, igazán nagyszerű. Hajlongott, ugrált, törülközött, az örömet közele a szomszédaival, melengette, simogatta a fűöslegeit és mindezek tetejébe ötperecent visszhang-kacagásokat művelt, amint újra észbe jutott a színjátékos urak egy-egy mókája. És ez hírt viszi a darabnak, bizonyosan. Az ilyen széles mulatásban van a siker. Fedák kisasszony a darabnak szerepe és tehetsége szerint is középpontja, valóságos csodálkozásba ejtette a közönséget játékának, tartásának, öltözékeinek, tulajdó humorának roppant változatoságával. Pajkos eszes, naiv, csalfainta, pergő, vidám és farszthatatlan. Minden szavának, mozdulatának, ötleetének kész, biztos a hatása és immár ez új művésznő tehetsége iránt annyira megalapozódott

a közönség bizodalma, hogy minden vállalkozása siker. Igen kedves, maszkban meglepő volt Ráthonyi, mindvégig kacagató Boross és Sziklai.

** **Goldmark új dalműve a Magyar Operában.** A napokban adtuk hírt róla, hogy Goldmark Károly, hírneves zeneszerző hazánkfia, teljesen elkészült *Berlichingeni Götz* című új operájával, melynek szövegkönyve Góthének hasonló című drámája után készült. Teljesen megbízható forrásból értesülünk, hogy Goldmark és a M. kir. Opera igazgatója közt tárgyalások folynak abban az irányban, hogy az új dalműnek a budapesti és ne a bécsi udvari Operában legyen az első előadása. Goldmark dalműve, értesülésünk szerint, még az idei évadnak lesz kimagasló művészi eseménye.

** **A Hubay-Popper-kvartett** ma tartotta negyedik kamarasertét a Royal-szálló termében szokott nagy és distingvált halgatóság előtt. Hubay Jenő briliáns művészetét, hegedűjének tizes, poétikus, előkelő tónusát már csak ezeken a hangversenyeken élvezheti a budapesti közönség. Mellette Popper Dávid a második great attraction, ez a féhérujú virtuóz, akinek a művésze csupa virágzó ifjúság; akinek a gondolkája úgy énekel, mint a legszebb, legmelegebb emberi hang. A második hegedű játszója, Kemény Rozsó szintén az igazi művészek komoly és nemes gárdájához tartozik; és negyedik farsuk, a mélyhegedű Szeremi Gusztáv, méltó módon csatlakozik hozzájuk. Nem esoda, hogy ez a vonósnégyes társulat, ez a kitűnő ensemble, még a mai nyomott viszonyok közt is ahol Sauer, Burmester és Hubermann félig üres termekben játszanak, állandóan nényes közönséget tud vonzani. A vonósnégyes társaság ma Schubert G-dur négyesén kívül Koessler János F-moll vonós hatását mutatta be *Sabathiel Rezső* és *Schiffer* Adolf közreműködésével. Koessler munkája magas színvonalon áll, mint minden, ami ennek a komoly, nagytudású és inspirált mesternek a tollából kikerül. Koessler alkotó ereje nemcsak a le fogja győzni azokat, akik benne csak az akadémikusan képzett tudóst, a szabályok mesterét látják. A kontrapunkt tudósai nem irnak olyan szerzőt és adagiot, mint amilyent ma este Koessler hatóságban hallottunk. Ezekben a részletekben gondolati, kedélyi, poézis párosul a kidolgozás tükéletes szépségeivel. Koessler olyan zeneköltő, akiben a tudás nem nyomja el az inspiráció frissességét; aki szabad óráiban éppen úgy átengedi magát az alkotás nemes, ábrándos hangulatának, mint akármelyik bohém-költő.

Bizonyos, hogy a közönség is ezen a nézetben van, mert a scherzót után általános, zajos taps harsant föl, mely addig csattogott, amíg a halgatóság soraiban ülő szerző utahagyta helyét és a pódium előtt köszöntö meg az őszinte, meleg ovációt. A mai est meglepetést is hozott. Piros lapok adták tudtúl a hangversenyre gyülekezőknek, hogy *Zur Mühlen* dalénekes ur rekoldtsége miatt sürgönyileg lemondott és helyette Koenen hollandi dalénekesnő log Brahms-dalokat énekelni. Koenen kisasszonyt egy bécsi ágens expedialta Budapestre, momentán, minden előzetes tárgyalás nélkül. Senki sem ismerte a teremben, a közönség legnagyobb része a nevét sem hallotta. De az igazi művészetnek nem kell reklám. Koenen kisasszony már az első dala megnyerte a közönség szimpatiaját. Alt-hangjának jöleső lágyasága kellemes hatást tett, amit az intelligens, szép előadás csak fokozott. Főelőnye a pianó alkalmaszásban, a hang fokozatos elhalkításában áll. Ezt az előnyt főleg egy ráadásul adott *Mendelssohn*-féle dalban tüntette ki. A közönség ezzel a váratlan cserével nem járt rosszul. Tapsolta is melegen, sőt megtörtént, hogy a Royal aranyapok szolgája — nyilván tévedésből — a Koessler Jánosnak szánt babérokoszort is a hollandi kisasszony lábai elé helyezte. (d. e.)

** **A Vigszínházban.** A *Vigszínházban* ma a képviselő urat adták, holnap, kedden pedig ismét A dada kerül színe. *Varsányi* Irén gyöngykedése, amelyről tegnap hírt adtuk, oly muló természetű, hogy a művésznő a mai pihenő után holnap ismét eljászhatja Bolygó Kis Erzsébet szerepét. *Guthi* és *Rákosi* vidám bohózatát egyébként ma is szívesen fogadta a nagyszámú közönség, amely különösen sokat tapsolt Hegedűs Gyulának, a képviselő személyesítőjének.

** **Ádám és Éva.** A Népszínház nagyszerű operettje, *Ádám és Éva* ma csaknem megakadt diadalmas után. Kevés hujja, hogy más darab nem került helyette színe, aminek, hogy gyöngye szójátékkal éljünk, a címszerep félőnek *Ádám-Szirmay*nak váratlanul bekövetkezett erős rekedtsége lett volna az oka. Az előadást azonban ugyszólván az utolsó órákban megmentette *Szerdahelyi*, a színháznak ez a derék tagja, aki vakmerőséggel határos önfeláldozással, rögtönzött próba után ugrott be a szerepbe. A változást a zsuolt színháznak *Fői* Béla főtűttár jelentette be közvetlenül az előadás kezdete előtt s a közönség elnézését és türelmét kérte. A közönség nagy örömmel élvezte végig a pompás operettet. Szerdahelyi derekasan állta a nehéz feladatot, amelyet

magára vállalt, játszóta, énekelte a szerepét kitarításal, a rendkívüli körülményekhez képest egészen elfogadhatóan és férfias, daliais természetével jó partnere volt *Kéry* Klárának, aki ebben az operettben méltó, kitűnő és hálás szerepet kapott. Fényes kedvvel játszott, egyéniségének, illusztris művészetének sokféle színével, változatosságával valóságos hódította a közönséget. A pompás Vette-paródiának ma is kacagató hatása volt. A derűtség előidőzéséhez nagyban hozzájárult *Kovács*, aki pazar volt kifogyhatatlan komikumával. Nagyon kedves volt *Bojár* Tereska, *Harmath* Ilona, *Szabó*, *Ujvári*, mindannyian tetszetek.

** **Arany-est az Urániában.** Az Urániában holnap kedden este tartja meg *Tordai* Grail Erzsi urnő *Arany* János költészetéről való előadását. A nagyközönségnek még élénk emlékeztében vannak azok a sikerek, melyeket Tordai Grail Erzsi *Petőfői* tartott előadásai révén elért s éppen ezért általános érdeklődéssel tekint mindenki a recitátor-művésznő újabb vállalkozására meg, melyvel a művésznő *Arany* költészetét akarja bemutatni. Az előadásra jegy rendes áron váltható az Uránia pénztárában.

** **Coquelin a német császárnál.** Röviden már említettük, hogy a német császár kihallgatáson fogadta a *Berlinben* vendégszerelő francia színművészt, *Coquelin*-t. A kihallgatás háromnegyedóra hosszat tartott s a művész és a császár közt a francia színművésztől és a művész *Molière*-alakításairól folyt. A császár azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretné *Coquelin*-t *Cyranoban* látni s márciusban, amikor visszatér *Berlinbe* meg fogja nézni.

— Ma, sajnos, — mondta a császár, — nem mehetek a színházba, hanem magam helyett elküldöm önnek a fiaimat!

A trónörökös este meg is jelent az udvari páholyban.

** **Jancsi és Juliska a Scalaban.** *Humperdinek* ismert dalműve, a *Jancsi és Juliska* a napokban bemutatásra kerül a *milánói Scalaban*. A dalművet egy kisebb *milánói* színpadon már előadták, de akkor az előadás fogatékossága miatt nem volt sikere. A *Scalab* nagy gondal készítette elő a bemutatót.

** **Don Francesco de Souza.** A Fővárosi Orfeumban ma este fellépett Don Francesco de Souza királyi kamaranékes, a lisszaboni opera tagja, a portugál király unokaöccse. Ennyi cím mellett még komoly művészetet is hozott magával, amelylyel ma este nagy sikert aratott. Hatalmas erejű, kitűnően iskolázott baritonja erőteljes zengéssel tölötte be az orium nézőterét. A *Bajazzók* Prologijában és a *Carmen* Torreador-dalában egyaránt érvényre jutott a nemes portugál művésze. A közönség bőséges elismerésben részesítette éneket, amely még akkor is megérdemelte volna ezt a tetszést, ha Don Francesco de Souza, aki a kontinens legkövérebb énekes, nem volna címzetes márkí, több lovagkereszt tulajdonosa és többszörös milliomas. Még négy estén lép fel az Orfeumban ahol az első estén csak igazán nemes művészetével arathatott sikert azon a színpadon, ahol egyéb produkciókhoz szokott a közönség.

** **Egy olasz operaszerző halála.** *Rómából* táviratozzák, hogy *Marchetti* Fülöp, Olaszország operaszerzőinek egyik legünnepelettbje, szombaton meghalt. 1856-ban született és számos operái közül *Rugys Blas* című dalművével, mely 1869-ben került bemutatásra a *milánói Scalaban*, küzdötte fel magát hazája első szerzői közé. Későbbi dalműveinek kevésbé volt sikere. *Marchetti* 1881 óta a római *Cecilia*-akadémiának elnöke volt.

** **Hegyi Aranka színésziskolája.** Holnap, kedden délután 3 órakor lesz a *Hegyi* Aranka színésziskolájának a vizsgálati előadása, amelyet maga a kitűnő művésznő vezet. A vizsgálati előadást az Uránia-színházban tartják meg.

** **Diákok mint statiszták.** A bécsi *Deutscher Volkstheater* a jövő évadban egy érdekes újítást tervez. A darabjaiboz stüktéses statisztákat, egyes németországi városok mintájára, a felsőbb iskolák tanulói közül akarja összeállítani. Egy-egy statisztának előadásontként 60–80 fillér a díja, de minthogy ezt a csekély díjazást a színház nem ajánlhatja tel a statisztáló diákoknak, az igazgatók egy-egy szabadjeggyel akarja jutalmazni őket.

** **Vidéki színészet.** A *tesesvári* színházban nagy sikerrel elevenítették föl Laube drámáját: *Esszei grófot*. A címszerepet *Klenovits* György hatatosan és elismerésre méltó művészettel játszotta. A legtöbb jelenést megtapsolták; harmadik felvonásbeli nagy jelenése után pedig nagyon sokszor kihívták a lámpák elé. Jó alakítású produktaik: *Tóth* Ilonaa, *Horváth* Paula, *Hadrik*, *Leővey*, *Sebestyén* és *Pázmán* Ferenc is.

** **Operaelőadás a Telefon Hírmondóban.** *Wyns* Charlottevál, a párisi Opera Comique tagjának vendégfellépésével ma este a *Carmen* kerül előadásra a nagy kir. Operaházban. Az opera ez előadását a Telefon Hírmondó teljes egészében közvetíteni fogja, s így az előzetek odahaza a lakásokon is végighallgathatják Bizet operáját. Az opera közvetítése után az est folyamán érkezett újdonságait olvastatja fel a beszélő előg, majd annak bevezetésével 11 óráig még *cigányzenét* közvetít a közönségnek a szórakoztatására a Telefon Hírmondó az Elite- és az Emke-kávéházban.

Az Elektra szerzőjénél.

Budapest, január 20.

Perez Galdes neve két évvel ezelőtt egyszerre lett híressé. Ezt a hírnevét az addig külföldön nagyon kevésbé ismert spanyol drámaíró Elektra című drámájának köszönhetné, mely a szó igazi értelmében valóságos forradalmat idézett elő Spanyolországban.

A darab éle a jezsuiták ellen fordult s ahol csak előadták Spanyolországban, mindenütt forrongást okozott. A legtöbb városban véres utcai tüntetések és harcok követették az Elektra előadását.

Azóta Perez Galdes drámája sok külföldi színpadon is színe került és erős drámai akciójával nagy sikereket aratott. Nem egy helyen a cenzura nem engedte színpadra a darabot. Az Elektra a Nemzeti Színház műsor-tervében is szerepelt egy darabig, de azóta semmi hír felőle. Ugy látszik, a színház elalotttól a szándékától, hogy előadassa.

Perez Galdes mindenestre egyike lett az érdekes drámaíróknak s ez megokolja azt, hogy már előre tudomásul vegyünk nemrégiben elkészült új darabjáról, mely a madridi Teatro Espanolban — Spanyolország első színházában — fog előadásra kerülni.

A darab címe *Lélek és élet*. Négyfelvonásos dráma. A spanyol drámaíróit felkereste egy madridi újság dolgozóitársasága, hogy megtudakoljon egyet-mást a darabról.

— Nem fogunk újra csatákat vívni? — kérdezte.

— Miattam nem! A darabnak semmi tendenciája nincs. Most az egyszer csak drámát írtam. Senkinek se hágoz benne a tyukszemére. Ismétlem az *Alma y vida* (Lélek és élet) tisztán irodalmi mű. Moreno Matidnak, aki *Elektrám* cimszerzőpé olyan tökéletes művészettel játszotta, ugyszólván hálából, már régebben megígérttem, hogy darabot írok a számára. Aztán meg ígátott a gondolat, hogy a tizennyolcadik század érdekes műveit drámailag feldolgozzam.

— Történelmi drámáról van hát szó?

— Nem; csak a háttér történelmi. Személyei éppenséggel nem hisztórikusak. A darab cselekménye Spanyolországban játszák, néhány évvel a francia forradalom kitörése előtt, de semmiféle történelmi eseménynel kapcsolatban nem áll. Inkább erkölcsrajza annak a kornak és a vallási kérdéssel semmi összefüggésben nincs. Személyei a társadalom különböző rétegeiből vannak összeválogatva. Egyik felvonásában úri hölgyek és lovagok egy pástort-játékot adnak elő...

— Akkor hát először lesz alkalmunk mint költőt üdvözölni?

— Csakugyan az első versek, amelyeket elkötvettem s megvalloim, a verselés nem is ment valami könnyen.

— És a darab hősnője?

— Egy ifjú hölgy, aki vidéken lakik egy nemesi családnál. Gyöngéd, finom teremtés, de szellemileg előkelő, nagyratörő...

— Mint Mariana? (Az Elektra hősnője.)

— Ugy van, mint Marianda! A szerep megalkotásánál Moreno Mathild fizikai és művészi egyéniségére voltam tekintettel. Ha az ember egy kis színpadi gyakorlatot szerez, új művének a megteremtésénél önkénytelenül is némi tekintettel van azokra a személyekre, akik játszani fogják.

A *Lélek és élet*, mint már említettük, egyik kiemelkedő eseménye lesz az ideai spanyol színműirodalomnak.

MŰVÉSZET.

Erzsébet királyné emléke. Az Erzsébet királyné szobrára hirdetett művészi pályázat holnapután, január 22-én jár le. A pályaműveket e határidőig a városi Igéti Műcsarnokba kell beküldeni. A tervezett emlékszobor egy tízed természetes nagyságnyi mintáján kívül mellékelni kell a Szent György-tér tervrajzát, külön leírásban megjelölni az emlék anyagát és a kivitel módját, továbbá az emlékmű költségvetését. A bizottság most, az utolsó napon is figyelemzeteli a pályázatokat, hogy a pályázat titkos, a pályamű jellegével látható el és ugyanazon jellegét viselő oly zárt levélke kíséretében adandó be, amely a szerző nevét és lakását tartalmazza.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya ma délután Thán Károly elnökielte alatt ülést tartott. Kirschák József előterjesztette értekezését. Bolyai Jánosnak egy dolgozatáról, Szily Kálmán Korda Dezsőnek kísérletek az elektrostatikai erőter mozgásának mágneses hatásáról című értekezését, König Gyula Bauer Mihálynak „Az irreducibilitás egyenletek elméletéhez” című munkáját, Hógyes Endre bemutatva

Árkóczy József tanárnak „Adatok a leptorix-kérdéshez” című dolgozatát. Végül Mágocsy-Diets Sándor Hollós László kecskeméti tanárnak „Magyarországi gasteromicetái (hasgombái)” című művészies kivitelű jelentős munkáját terjesztette a tudós társaság elé.

Pastor fido.

— Versek. Irtá Pásztor Árpád. 1899—1902. —

Budapest, január 20.

Pastor fido. A hű pástör. Guarini írta meg a történetét lágy, melódikus olasz versekben. En is ismerem egy Pászort, aki hű és ragaszkodó természet és maga is szépen dalol. Am ez a Pásztor nem jár naplított rónán, hanem Budapest boulevardjain, az aszfalton; árnas ligetek édes magányában nem a csalóagnak, nem a paocsirtának, nem a csaosógó forrásnak, nem az erdők figyelmes ekhójának énekel, hanem egy nagyon is zajos, kényes és szórakozott mondaine-közönségnek, ahonnan sokszor éppen a legszebb, leggyöngédebb versre nem jön semmiféle visszhang.

A Guarini pastor fidoja boldogabb a mi Pásztorunknál. De a mi Pásztorunk igazabb, mint az olasz pástör. A Guarini pástora barok-pásztor, antik-utánzat, Teokrit idilljeiből és Virgilius eklogáiból van összegyűrt. Mindig a szabad természetben jár, de a hangja nem természetes. Mindig a mező friss fűvét tapossa, de kimért menüette-lépésekben, a szalon-hős édeskedés mosolyával. Ellenben a mi Pásztorunk lelke igazi naiv erős pástör-lélek, aki még Bohémiában sem romlott el; aki még a New-York-kávéház cinikusan elmes levegőjében is megőrizte valamt a pusztán boldog pástör nagy mézázásából; aki egy kissé maga van a legnépesebb zsírokon is, a legvidámabb kollegák éjjelező társaságában is; akiből a legtrivább ióvárosi élet sem tudja kiűlni a nemesebb dolgokra való sovárgást, a tiszta hangulatok szűziességét. Operett-librettókat ír és a szerkesztőségben bravuros rimeket rögtnöz, mint verselő zsurnaliszta, de a kenyérkereset gondolai közt sem lankad el benne az igazi költő, aki erős szárnyakon emelkedik föl a poézis magas levegőjébe; nem lankad el benne a pástör, aki mindennél jobban szereti a magányosságot, ahol kedvére kontemplálhat, szeméit a csillagos égboltra szögezzén.

Pásztor Árpád most megjelent versköteté négy részből áll. Az első rész címe: *Vándoruton*. A második: *Arlecchino dalai*. A harmadik: *Olasz emlékek*. A negyedik: *Angolból*. A három első részben 1899-től 1902-ig írt eredeti verseit kapjuk. Az utolsó részben Poe Edgar, Rudyard Kipling, Shelley verseiből ad virtuóz fordításokat és az angolok poézisét néhány malajdallal és legendával toldja meg.

A *Vándoruton* című ciklusban büszkének és gyöngédnek, ábrándozónak és merész satirikusnak, idealistának és kételkedőnek, szelid boldogságra sovárgónak és a társadalmi újjászületés nyugtalan sürgetőjének mutatja magát. Az első dalban (*Az én népem*) önértékes daccal csatlakozik azokhoz, akiknek kenyér se jut tán néhanapra s magukat mégis gazdagnak hirdetik, mert lelkükben o t ég a Dél minden virága, fénye. A rákövetkező versben himnuszt énekel az édes anyjához. Az anyai szeretetnek ebben az apotheosisában tanuságot tesz romlatlan lelkének egész nemes gyöngédségéről. Nagya kell becsülnünk azt a költőt, aki így tudja szeretni az édes anyját. A Sasban a tömegtől félreértett, kigunyolt nagy lelket allegorizálja, aki a profanum vulgus aljas viágárból a saját magas és magányos világába menekül. Gyöngyörű vers az *Egyenlőség* című. A kihűlt földön két ember marad utolsónak: egy koldus és egy király. Egyenlők vagyunk most már, mondja ő felsége; mindent megosztunk majd utunkon; amit találunk, kettőnké lesz! — Ehes volt mind a kettő és egyszerre akadt meg a szemük egy csonttá fagyott kenyérdarabban. A király serényebb volt, utána kapott a kenyérnek, megragadta... azután elfutott vele a koldus elől, aki siró kacajjal, kegyetlenül gunyos kacajjal néz a szaladó király után. A *Havas gyopárban* az ideális törekvések vértanuit magasztalja és az *Augusztusi éjben* az emberi nagy törekvések, a fényes ambíciók hiábavalóságát hirdeti.

Az égre fényt a hold ezüstje szőtt.
Az éj miénk! Akkor lelkünk szabad!
Könnyelmű, vlg, újságró csapat;
Kinn ültünk épp' a kávéház előtt.

Mindnyájunk szíve fölnevelt egy álmat,
Száz tervet szült az ifjú fejezet:
Az örökletben hogy vivunk helyet,
Ha majd leráztuk a bús napi-jármot.

S sz égen fonn, — csupán egy pillanat!
Hatalmas, izzó tűzvonat fakadt,
Fénylő csillag robant az éjbe le.

Elhaltattunk mindnyáján hirtelen...
Előbb övé volt még a végtelen,
S már az se látszik, hogy hol volt helye.

Ugyanez a hangulat szülte a *Homok* című költeményt is, míg a *Meteorban*, a *Vulkánban*, a *Példázatban* és a *Hólapátolokban* a nyomorultak szenvedését, a militarizmus igájában senyvedő népet, a régi világ összeomlását és a tüzes romokon egy jobb, nemesebb emberiség világra jöttét dalolja mély részvétellel és lángoló vágyakozással. A *Mért nem, Szeptember a sétatéren*, *Hoffmann meséből* és a *Bucsu* című versekben pedig a költő rezignációnak és a mulandóságnak emel lírai emlékszólopokat. Ez a sok szín és hangulat mind egy erőteljű duzzadó és alkotásra szomjas költői vénának a sugártürése.

Arlecchino dalában a költő *Tabarin* finom, poétikus kiadásának látszik. A szép, széke és könnyelmű Columbinát szereti. Columbiná kacér és hűtelen, de Arlecchino nem tud menekülni tőle és bánatos, édes strófákat dalol róla; könnyeinek ragyogó csöppjeiből fon gyöngyszort a széleséyes, bájos leányunk. Ime, a bolondos Arlecchino tarka köntösében is megtaláljuk a pastor fidót, a hű pástort, aki akkor is híven és igazán szeret, amikor méltatlannra pazarolja szerelmét. Ebben a ciklusban is van egy szép, mélyen igaz allegória. *Bárkósbén*, a külvárosi kutyában a nagy, primitív szerelmet festi; azt az embert, aki ideális boldogságra sovárog, de nagy szenvedélyével egyedül marad, mert a kiszemelt finom teremtés, a rang és a konvenció kényes kicsi rabja, megrádján fut előle.

Az *Olasz emlékekben* Itália melankolikus szépsége, a ragyogó élet és az elmúlás tájádalma ihletti Pásztor Árpádot. Végigment Itália legszebb pontjain, látta Velencét és a forum romanumot, merengett az olasz partokat ostromló kék tenger klasszikus vizén. A tenger végtelen hatalmáról énekel ő is, mint Byron a *Childe Harold* negyedik énekében, a felségesen szép bejező stanzákban:

Thou glorious mirror, where the Almighty's form
Glasses itself in tempests...

Nem a Byron pathosát utánozza. A maga hangján beszél s ez a tónus modernebb könnyebb, de igazi poétára val, aki egy-két vers-szakban gyöngyöket tud felhozni a tenger mélységeiből. A modern hang még föltűnőbb a *Tengeren* című vers csattanójában, ahol egy képzelt hajótörés rémes leírása után a kapitány ezzel a prózai kérdéssel fordul a saját fantáziájától borzongó orvoshoz:

— Törökhoz, doktor, nem lesz harmadik?

A kötet utolsó részében, a fordításokban, Pásztor Árpád mint a nyelv művésze hívja ki dicséretünket. Poe Edgar briliáns technikája, szövevényes, tulgazdag rimelése rendkívül nehézséget gördít az átültető elé. Ezt az egymásba fonódó, egymásba csengő tömördek rimet Pásztor a Poe sajátzerű hangulatával együtt meglepő sikerrel adta vissza. A többi versben is első-rangu fordítónak bizonyul, aki erőltetés nélkül, dallamosan szóaltatja meg magyar nyelvünkben az idegen poézist.

Pásztor Árpádot ez a kötet a rohamos fejlődés stádiumában mutatja. Gazdag hangulatai megkapó kifejezéssel párosulnak. Gondolatköre szélesedik. Nyelvének a zenéje tisztul. Formájában a tartalom hévét vagy szokatlanságát az émi kezdő lélek nyugodt és plasztikus művészete szépíti meg.

Ábrányi Eml.

Nyiltér.

4.75

10%-os amortizációs jelzőlog-kölcsönöket (töketörlesztés és kamat) közvetít teljesen megbízható szakember, csak nagyobb összegekben.

Ajánlatok „B. S.” jellege alatt e lap kiadóhivatalába kértnek.

(Az e rovat alatt közlőtteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

VIDÉK.

— (Összeférhetlenség a megyében.) Nagy-Becskerekéről táviratozzák: Torontálmege mai közgyűlésén dr. Kardos bizottsági tag indítványt tett, hogy a megye adjon be kérvényt a képviselőházhoz az összeférhetlenségi törvénynek a megyei törvényhatósági bizottságokra való kiterjesztése iránt. Az indítvány felelt napirendre térték. A kibukott és vizsgálat alatt álló tisztviselőket hosszabb vita után nyugdíjazták. Nagybecskerek városa ma közgyűlést tartott, melyen megtagadták az igazságügyi palotára kért ingyentelket.

— (Bízalom a főispánnak.) Turóc-Szent-Mártonból írják: Arvamegye tegnapi közgyűlést tartott, amelyen Lavolta Kornél indítványt tett, hogy Csülaghy

közpénz és a megyei tisztikárnak, egyik fővárosi lapban megjelent támadásokkal szemben bizalmat szavazzanak. Az indítványt 108 szóval 8 szavazat ellenében elfogadták.

FARSANG.

(Operaházi álarocsbál. Ma este tartották meg az Operaházban az álarocsbált, amelynek az intéző körök nagy anyagi sikert jósoltak. Minthogy a mulatság tiszta jövedelme az Operaház Nyugdíjintézetéjére esik, mindenesetre kívánatos, hogy a játékonnyel minél nagyobb hasznot lásson. A mai est számára nagy költséggel a nézőtériből és a színpadból óriási báltermet rögtönöztek. A nézőteret a színpad magaslatára emelték, — a színpadból pedig sátorzerű alkotmányt rögtönöztek. A zenét a 32. gyalogezred zenekara szolgáltatta, — továbbá egy cigánybanda is, amelyet csardás-táncok számára fogadtak fel. Volt egy kis vizes és egy restauráció is. Mikor egy óraker a bált elhagytuk, még mindig nagyon kevés vídamságot és kevés publikumot konstataitunk. De talán voltak felülzárások. Amit szívólvól kívánunk az Operaház Nyugdíjintézetének.

(Thea-estély a Budapesti Pincér-Együletben. Kifünöng sikerült thea-estélyt rendezett ma este a Budapesti Pincér-Egyület a sajtó helyiségeiben. Az estélyt táncmulatsággal és tombolajátékkal egyesítették. A mulatságra, amelyet Aczél Miksa, az egyület írárdhatatlan háznagya rendezett, nagyszámu közönség volt jelen, amely reggelig a legjobb hangulatban maradt együtt.

EGYESÜLETEK.

(A budapesti V. kerületi Polgári Kör) közügyi bizottsága mai ülésén elhatározta, hogy a kávéházak és vendéglők járdafoglalása tárgyában kényvint intéz a fővárosi tanácshoz a járdafoglalási díjak köztii aránytalanságok megszüntetése végett. Egyben az V. kerületi bizottsági tagok konferenciájára elé is terjesztii ezt az ügyet. Elhatározta továbbá, hogy az ingatlan forgalom megkönnyítése végett az átruházási százaléknak olyképpen való mérséklését fogja kérelmezni a pénzügyminiszteriumnál, hogy egyrészt az átruházási időközkhöz képest az illeték fokozatosan állapittassék meg, másrészt pedig az árverésen eladott ingatlanok illetéke az árverési vételár alapján szabassék ki.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Tévedés vagy lopás? Lamotte Gyula, a fővárosi egyesült takarékpénztár egyik tisztviselője pár hónap előtt meglötte magát. A kórházban gyógyították sebéből, s amikor felépült, a rendőrség letartóztatta. Letartóztatásának oka az a füljelentés volt, amelyben az egyesült takarékpénztár azt panaszolta, hogy Lamotte a vizsgálat során azzal védekezett, hogy ő tévedésből fizetett ki 12.500 koronát egy olyan betéti könyvekre, amelyre 120 korona és 55 fillért fizetett be a betevő. Az ügyészség a vizsgálat befejeztével vádiratot adott be ellene s erre a vádiratra dr. Gál Jenő Lamotte védője kifogásokkal felelt, amelynek tárgyalását a váditanács a mai napra tűzte ki. Ma azonban dr. Gál Jenő visszavonta kifogásait azzal az indoklással, hogy a végtárgyaláson megejtendő bizonyítás derítse ki ennek az ügynek minden részletét. Lamotte ügyében nemcsakára megtartják a tárgyalást.

§§ A zöldségáros sajtópöre. Maass Zsigmond, ki a Városligetben zöldséget árul, még tavaly azt tapasztalta, hogy valami rohad körülötte. Nem a zöldség, hanem egyéb valami. Ez nem lehet más, mint korrupció, gondolta, figyelő állásba helyezkedett s látta, hogy konkurrensai, a városligeti bódé-bérlők részletesen sugdolódnak és pénzt gyűjtenek. Azonnal tollat fogott és cikket írt a Népszava című szocialista újságba. A cikkben annak a gyanújának adott kifejezést, hogy az állványbérlők azért gyűjtöttek pénzt, hogy megvesztegessék Szeverényi Gyula readórellenőrt és Siskó városligeti felügyelőt. A gyűjtést Piek Adólv rendezte, kiról azt írta a tüzes zöldségáros, hogy a rendőrök hálából még akkor sem büntették meg, amikor a többi állványbérlő mind büntetést fizetett, mert kukoricát lözött. A readórellenőrt és Piek Adólv nyomban megindították a sajtópört. A budapesti büntető törvényszék esküdtbírósa ma tárgyalta a sajtópört Zsitvay Leó elnökletével. A vádat dr. Magyar István királyi ügyész képviselte, védő dr. Bácz Dezső volt. A vádolt előadta, hogy Piek és többi konkurrensa folyton süttögtak, s ő azt hitte, hogy ebből vesztegetés lesz. Később tudta csak meg, hogy a gyűjtőt pénzen Piekék nagy társas vacsorát akartak rendezni. Mikor a cikkely megjelent, a botrány miatt a vacsora elmaradt és mindenki visszakapta a pénzét. A vádolt kihallgatása után dr. Bácz Dezső védő előterjesztést tett, hogy a rágalmozó állítások valódiságának igazolása végett engedlessék meg a

bizonyítás. A törvényszék helyt adott a védő kérésének. A bizonyítás során a tanuk vallomásából a megvesztegetés ténye nem nyert ugyan beigazolást, egyéb, a városligeti árúbódék árverése, városi és rendőri felügyelete körüli szabálytalanságok és üzelmek azonban oly nyilvánvaló módon tüntek ki, hogy a védelem az iránt tett előterjesztést, hogy ennek az ügynek elbírálása után az iratok tényszerűen át az illetékes fővárosi hatósághoz megvizsgálás és megtörítés végett. Dr. Magyar István királyi ügyész vádbeszédjében maga is elismerte a városligeti árverési hiénák sápoló szövetkeztének létezését, de büntetést kért a vádoltal szemben, mert a megvesztegetésre vonatkozó tényállítás beigazolást nem nyert. Dr. Bácz Dezső védőbeszédében a vádoltot elmentését kérte, mert ennek jóhiszeműsége minden kétséget kizárólag beigazolást nyert. Az esküdték verdiktje marasztaló volt, mire a törvényszék Maass Zsigmondot 8 napi joghátra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte rágalmozás vétségéért. Együttal elrendelte a törvényszék az ítélet jogerős emelkedése után az ügyiratoknak a székesfővárosi polgármesterehez leendő áttételét. Az ítélet jogerős.

§§ Letartóztatott kórikus. Májusban történt, hogy Rosenzweig Lajos budapesti születésű kórikus, aki dalcarnokban volt szerződötve, a bécsi országos törvényszék kéthavi joghátra ítélte. A kórikus kerekelt oldott s azóta köröztek, míg végre ma letartóztattak.

SPORT.

*. Országos amatőr-vívóverseny. A magyar vívómesterek egyesületének országos amatőr vívóversenye ma vette kezdetét a Vigadóban. A versenyzők teljes számban jelentek meg és pedig hat kezdő vítvő, négy haladó vítvő, huszonnegy kezdő kard-és tizenegy haladó kardvívő. A zsűri elnöke: Szabó István országgyűlési képviselő, tagjai: Algya Sándor, Asbóth Jenő, Akay Alajos, dr. Ballagi Géza, Berényi Gyula, Bertl László, Csik Imre, Gáspár Artur, Hajós Zsig, Hentaller Lajos, dr. Háromy László, dr. Kerestessy József, dr. Krasznay Ferenc, dr. Lisznyey Tihamér, dr. Nagy Béla, dr. Nagy László, Orbán Pál, dr. Payz Gyula, dr. Pelz István, Sándor Pál, dr. Stetner László, Tabody Zsolt, ifj. Vojnic Sándor.

Halász Zsig, a végrehajtó-bizottság elnöke üdvözölte a zsűrit és a versenyzőket s azután innépölyesen átadta a vezető szerepet Szabó Istvánnak, a zsűri elnökének. A verseny a juniorok mérkőzésével kezdődött. Elsők lettek: Mészáros Lóránt, Regényi József és Tóth P. Ezek fogják holnap este 7 órakor a döntő küzdelmet kezdeni.

A seniorok vítvő-versenyében Mészáros Ervin, Lestyánszky L., dr. Porteleky László és tasanádi Szántai S. vettek részt. A mérkőzés magas nívón állott. Elsők lett: Mészáros Ervin, második Lestyánszky, harmadik Porteleky, negyedik Szántay. Délután kard-verseny volt. Tiszteletdíjakat küldtek: A honvédelmi miniszter, az Országos Kaszinó, a budai tornászok, a magyar tisztviselők országos egyesülete, Halász Zsig, Arlow, Rákossy, Víz, Lovas vívómesterek iskolája. Az érmek és oklevél remekül sikerültek.

Holnapra Fehérvári és Hegedűs miniszterek, Gromon és Szilimsky államtitkárok, Berzeviczy Albert és mások ígérték megjelenésüket. A közönség körében igen nagy az érdeklődés, főképp a grand akadémia iránt, melyen az ország legjobb vívói fognak részt venni.

*. A nizzai nagy díj. Az év első nagy versenyé mindjárt meghozta az év első szenzációs meglepetését a tegnapi nizzai nagy díjban. A 100.000 frankos díjat, melynek a startnál Gilbert és Guindál voltak a favoritjai, távirati jelentésünk szerint Madame Rickotti Gratin nevű öreg lóva nyerte meg, mint olyan outsider volt, hogy győzelmére (10:720) hetvenkétszeres pénzt fizetett a totalizátor. A győztest Turner lovagolta. Második szintén outsider Karapette lett Lierri előtt. Ami akadályversenyben nagy ritkaság, a győztes erős küzdelem után rövid leghosszal nyert.

TÁVIRATOK.

Bécs, január 20. Ma jelent meg az osztrák püspökök pástori levele, amellyel a novemberi általános püspöki konferencia határozott meg. A pástori levél hangsúlyozza a katolikus egyetem létezésének szükségességét.

München, január 20. Ciessen titkos tanácsos, hírneves orvos és therapeutha halálán van.

Berlin, január 20. A birodalomgyűlés ma folytatja a munkanéküliség elleni intézkedések tárgyában benyújtott interpelláció tárgyalását.

Németország és Venezuela.

Willemstad, január 20. (Reuter.) Venezuelából jelentik, válaszolva a Németország által támasztott ama követelésre, hogy intézzék el azokat a kártéri-

tési követeléseket, amely károkat a lázadások a német állampolgároknak okoztak, Castro elnök tudatta a német követéssel, hogy hajlandó e követelést tárgyalás végett a legközelebbi kongresszus elé terjeszteni. A forradalom lassankint tovább terjed.

A francia képviselőház.

Páris, január 20. A képviselőházban Bernard (nacionalista) indítványt nyújt be az előzetes letartóztatás tárgyában és panaszokdika a Montmartre-en tegnap történt letartóztatások miatt. Egyuttal indítványának sürgős tárgyalását kéri. A sürgősséget 271 szavazattal 211 ellenében elvetik.

Következik a külügyi költségvetés tárgyalása.

Rouanet mekökölja interpellációját az örményországi mészárlások tárgyában. Azt mondja, hogy a tolvajok rablóknak és gyujtogatónak Örményországban állandó szerveztük van és azt kérdezi a külügyminiszter, hogy az örményeket megvédje.

Deicassé külügyminiszter azt válaszolja, hogy Franciaország a mitlenéi kérdésben nemcsak állampolgárai érdekét tartotta szem előtt, hanem erkölcsi érdekeit is. A miniszter utal arra, hogy milyen kötelezettségeket vállalt Európa az örményekre vonatkozólag a berlini kongresszuson. Lehetetlen tehát Örményország érdekében a hatalmasságok előzetes megegyezése nélkül beavatkozni. Mindazonáltal Franciaország ismétlen lépéseket tett Konstantinápolyban az örmények érdekében. De nem arról van szó, hogy a szultántól bizonyos előjogokat csikarjanak ki az egyik vagy a másik nemzet számára, hanem egyenlő igazságot és biztonságot kell szerezni valamennyi nemzetiségnek. Ha ezt a célt elérhetjük, isazán jó politikát és valóban emberséges munkát végeztünk. Senki sem vonhatja kétségbe, hogy Franciaország valóban erre a célra törekszik. (Helyeslés.) A kamara azután 280 szavazattal 235 ellenében elfogad egy határozati javaslatot, amely a kormány nyilatkozatát helyesli.

Spanyolország vatikáni követése.

Madrid, január 20. Pidal vatikáni spanyol nagykövet lemondott állásáról. A lemondást elfogadták s utódjául a bécsi nagykövetet szemelték ki, kinek a helyére Ayerba márkit fogják kinevezni.

Rhinali dolgok.

London, január 20. A Standard-nak sanghai jelentése szerint Pekingbe az a megbízható hír érkezett, hogy Tungjuszang-ot január 15-én Sensziben, Kanszu tartományban, a kormányzó palotájában kivégezték.

Washington, január 20. A kantoni amerikai konzul azt táviratozza, hogy bennszülöttek Nanhhsingban (Kvantung), Kantontól északnyugatra 250 mértföldnyire, megölték egy francia hittérítőt.

A barcelonai sztrájk.

Barcelona, január 20. Az ércgyárosok tegnapi gyűlést tartották és elhatározták, hogy a munkásoknak a kilencórai munkaidőre vonatkozó követelését visszautasítják. A sztrájkolók elhatározták, hogy minden áron folytatják a sztrájkot s így kovés kilátás van a megegyezésésre.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, január 20. Félhivatalos jelentés szerint holnap fogják közöztetni a sőjvédéki jegyek kamatlábának 3%, illetőleg 3% -ra való leszállítását.

Brüsszel, január 20. A nemzetközi cukorkonferencia újra megkezdte tanácskozásait.

Pétervár, január 20. A tőzsdekamatlábát 5-7 százalékra szállították le.

Lipsc, január 20. Itt bizottság alakult, amely könyvkereskedelmi bankot fog alapítani. Az alaptőke 20 millió marka lesz.

New-York, január 20. (Terményádsze.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 5/16 (8 5/16), jan.-ra 7.97 (8.01). Aprilisra 8.13 (8.16). New-Orleansban helyben 7 1/16 (7 1/16). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphiamban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 9.87 (9.95). Rohe és Brothers 10.10 (10.10). — Tengeri irányzata gyenge. Január 63. — (68 1/2) Májusra 68. — (68 1/2). — Juliusa 68 1/4 (67 1/2). Buza irányzata gyenge. Píros ősz helyben 87 1/2 (89 1/2). Január —. — (—). Márciusra 85 1/2 (86 1/2). Májusra 84 1/2 (86 1/2). Juliusa 84 1/2 (85 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1. — (1 1/4). — Kétes: fair Rio T. sz. 6. — (6 1/2). Jan.-ra 5.55 (5.90). Aprilisra 5.75 (6.15). — Liszt: Spring Wheat clears 2.90 (2.90). — Cukor: 2 1/2 (2 1/2). — On: 23.87 (23.75). — Rész: 11. — (11 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, jan. 20. (Terményádsze.) (Zárlat.) Buza irányzata gyenge. Január 75 1/4 (77 1/2). Májusra 79 1/2 (81. —). Tengeri irányzata gyenge. Január 60 1/2 (61 1/2). — Zsír: Január 9.25 (9.47). — Májusra 9.65 (9.75). — Szalonna short clear 8.90 (8.85). — Sertéshús: január 16.57 (16.77). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Ha van anyád még ...

Ha van anyád még, reggel-este
Áldd érte jó Istened,
Forró imád az égbe szálljon,
Hogy az Úr téged így szeret.

Ha van anyád még, sohse félj te,
Ha ront is rád ezernyi vész,
Fogd meg kezét, mint hajdanában
S jószágos, hű szemébe nézz.

Ha van anyád még, 6 előtte
Tárjad föl vörzö sebedot,
Mindenre tud egy jó tanácsot
S a seb, meglássad, begehod.

Ha van anyád még, el ne hagyjad,
Ha csábit is a fény, a hir.
Magányos éjen, hogy ne lássák,
Éretted szivdobogva sír.

Ha van anyád még, reggel-este
Áldd érte jó Istened,
Ha már 6 nincs, te néked elvész
Legdrágább kincsod, mindened.

Feleki Sándor.

† **Jolanda királykisasszony.** Az olasz királyi udvarban fontos kérdés körül folyik mostanában élénk vita. A kicsi Jolanda királykisasszony életének hetedik hónapjába lépett és már kiszalajtott ajkán néminemű hangokat, amelyekről azt állítják, hogy az *apát* és *anyát* jelentik. Ez a két gyarló szó azonban nagy háborúságot okozott. Mert a kis fenségét két dada is őrzi: az egyik, miss Dickens, angol nő, az igazi dada pedig egy Cinti nevű piemonti menyecske, olasz asszony. A miss magának tulajdonítja a nagy érdemet, hogy a parányi királykisasszony beszélni tud, amely állítást az olasz dada rágalomnak jelenti ki. Érvei is vannak. Ha — ugymond — a misztóli tanulta volna Jolanda a két szót, angolosan ejtené ki a szavakat, pedig valójában a legtisztább olasz kiejtéssel mondja. A két ellenség ingerülten néz most egymással farkasszemet. A vita minden még befejezve, a megoldás akkorra következik, majd ha a királykisasszony igazán beszélni tud már. Angol, vagy olasz lesz-e az első szava? Az esélye mind a két félnek egyforma. Mert hát a királykisasszonynyal miss Dickens sürűbben van együtt, viszont az egész Quirinában egyéb szó nem hallatszik az olasznál. Ebből tehát még veszedelmes vihar kerekedhetik. És a magva ennek a jövődöbéli viharak nem annyira az ambíció, mint inkább az a hagyományos római szokás, hogy a dada ajándékot kap a szülők-

től, mikor a kicsike első szavát kiejti. A király és a királyné sokat mulatnak a két vetélkedő hülygőn.

† **Növénynevek eredete.** Linné, a rendszert teremtő nagy botanikus tudvalegőleg előszeretettel nevezte el a még le nem irt és névtelen növényeket, híres természettudósok, főleg botanikusok nevével és igen sok esetben szellemesen alkalmazta elnevezéseit. A többek között így módon örökölte meg Bachman (Rivinus) lipcsei tanár nevét, az örökzöld Rivinával, kinek a botanika terén szerzett érdemeit elővühetetleneknek tartotta. Az Alpesekben tenyésző sötétviolet virágú Bartsiat, a vele szoros barátságban volt Bartsch nevű orvos és természettudós emlékére nevezte el. A Commelina, Észak-Amerikában tenyésző növényt, amelynek két nagyobb és egy kisebb levele van, a három Commelin testvérrel keresztelte el, akik közül kettő tényleg nevet szerzett magának az irodalomban, de a harmadik testvér nem tűnt föl. Egy nagyon szabálytalan növény a Plukenetia, a legnagyobb mértékben bizarr ötleteiről nevezte el Plukenetnek köszöni nevét. Különös módon emlékezett Linné John Brownallus egykori barátja és követőjéről, aki később, mikor upsalai tanár, majd abói püspök lett, legelkeseredettebb ellenfelévé vált. Linné Hortus Cliffortianusában elsőbb egy a földön kuszó álcás virágú növényt Brownallia demissanak nevezett el (demissus = kuszó, alázatos). Majd midőn e növénynek egy merevszárú lennálló új fajtát ismert meg, azt Brownallia elata (elatus, magas, büszke) keresztelte el, ami egészen meglelelt, büszkévé lett, egykori barátja jellemének. Végre egy harmadiknak a Brownallia alienata (elidegenedett) nevet adta, amit kétértelműségénél fogva a megváltozott viszonyokra, valamint Brownall megháborodására is lehet vonatkoztatni.

† **Fecondité.** Franciaországban A. Ballestre és Giletta de Saint Joseph színes ábrákkal és grafikonokkal gazdagított kimerítő statisztikát közöltek hivatalos adatok nyomán. A 651 francia város lakossága 13,190,721-et tett ki és hat év alatt (1892—1897) 1,749,943 haláleset fordult elő, az az 1000-re 22.12. Ezen, minden korosztályra kiterjedő halálozásból a 0—1 éves gyermeke 298,368 haláleset jutott (azaz 1000 lakosra 3-9 haláleset évente és 1000 halálesetből 187-10 esett 0—1 éves korra). A legnagyobb halálozás a gazdag Nord départmentben volt (1000 halálre 283-67 kised); míg a sokkal szegényebb Gers dép. a legkisebb számokkal szolgált (1000 halálesetre 80-51 kised). Kétségtelen, hogy számos haláleset elkerülhető lett volna. A munkásvárosok, a nagy ipari központok, a tengeri kikötők a kisedek halandóságában előljárnak. A közölt statisztika sok tekintetben hiányos adatokat adott egyes halálozási okokról; így Caen és Poitiers városok hivatalos adatai nagyon megbízhatatlanok. A diarrheia az esetek negyedrésében oka a kisedek halandóságának, néha

harmadában, sőt felében is (12 városban); az iparvárosokban jobban dühöng, mint a földet művelőkben. E részletes adatok alapján lehet csak eldönteni a teendőket, melyek Franciaországban különös fontosságúak, mivel a csökkenő születések miatt népessége szaporodását csak a világrajzottek gondos megfigyeléséről várhatja. A szűkség intézkedések volnának a közegészségügyi statisztika jobb szervezése; a beszolgáltatók adatok ellenőrzése. Az államnak törvényt kell alkotnia a közegészség megvédéséről és azt végre is kell hajtania, épp úgy, mint a betegápolási törvényt is; köteleessége módosítani a gyermekek védelméről szóló törvényt s annak hatáskörét kiszélesíteni. A városi hatóságok feladata az anyák segélyezése és megakadályozása annak, hogy korán munkába álljanak; szervezni a munkálások higiénéjét, feltüntetni a dajkaságba adott kisedekre s tejet szétosztani.

† **A punos szó keleti eredetéről.** A szesz italok élvezete tiltva van a mohamedán Keleten. Mindamellett több olyan szeszitalnévhez jutottunk Európában, melyek Keletről veszik eredetüket. Ezek közé tartozik a *punos* szó. A perzsa nyelvben *penc* ötot jelent. Ugyanezzel a névvel jelölték egy keverék italt, melynek előállításához ötféle emre volt szükség. És pedig fahajra, rumra, teára cukorra és vaniliára. Ez itallal, úgy látszik, az angolok ismerkedtek meg legelőbb, mert a *penc* perzsa szó az angolos kiejtés formájában jutott bele az európai nyelvekbe, többek közt a magyarba is. Az angol ajk a *punos* szóban levő u hangot u és a közötti hangnak, *puncs*-nak ejti és ilyenformán támadt a német *pantschen* és a magyar *panosol* alak is. Ime, egy perzsa szó, mely angol és német közvetítéssel jutott el hozzánk és kétféle alakban honosodott meg nyelvünkben.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

K-1. A *frak* szó eredete sok vitára adott már alkalmat. Francia vélemény szerint a *frak* lengyel eredetű szó, a németek viszont azt vitatják, hogy a *frak* egyenlő a *Wrack* szóval, mely „kabát-törredék” jelent. Legvalószínűbb, hogy az angol *frack* szóból származik, mely az egyszerű kabát neve. A tizen-nyolcadik században a lovasok és gyalogosok egyaránt bő kabátot viseltek, melyet a lovasok a lovaglás megkönnyítése végett kétfoldalt gombbal megerősítettek. Mivel a kabát bélelése más és más színű volt, idővel minden csapatnak más színű bélelést adtak, innen erednek a mostani hajtókák, melyek az egyes ezredek megkülönböztető jelei. A tizen-nyolcadik század közepén már a katonák kabátját úgy szabták, hogy azoknak előrészt rézsut kivágták. Ilyen katonai

REGÉNY.

TÜZZEL-VAÁSSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(143)

— Az igaz, Mihály, hogy nagy dolgokat vittünk véghez Varsóban, de Isten meentsen attól, hogy hosszabb ideig ott tartózkodjunk. Mondhatom, hogy elpuhultunk volna, mint a híres karthagóiak, akiket a kápuai puha élet teljesen tönkretett. És a legveszedelmesebbek az asszonyok. Azok valamennyiünket romlásba vinnének, mert jegyzed meg, hogy nincs veszedelmesebb valami, mint az asszonynép. Még a magamfajta öreg legény is bomlik utánuk ...

— Ej, hadd el! — vágott közbe Wolodyjovskij.

— Már sokszor gondoltam erre, mert bizony ideje volna már, hogy eszemre térjek, csakhogy nagyon heves még a vérem. Te csendes ember vagy, én azonban nagyon ingerlékeny vagyok. Most majd más életet fogunk folytatni. Néha néha már igazán nagyon hiányzott nekem a verekedés. A mi zászlóaljunk alaposan kivetheti még a részét a háborúból. Samoscs alatt még sok zavaró népség van, azokkal elmulathatunk a hercegisasszony keresése közben is. Viszont fogjuk látni Skrzetuskit és azt az óriást is, azt a lútván gémet, a komlókarót, Longinust, akit már rég nem láttam.

— Most vágyakozol utána, ha pedig látod, nem hagysz neki békét. Ugy jár a szája, mint a motolla és úgy nyújtja a szavakat, mint a eszmadia a bőrt. Ereje rothentő van, de esze nagyon kevés. Aki a kezei közé kerül, azt össze tudja sajtolni úgy, hogy a bordái bökik ki a bőrt, de a mellett a legkisebb gyerek is jégre tudja vinni.

Nem hallatlan, hogy ilyen gazdag ember akkora tökfilkó legyen?

— Hát csakugyan olyan gazdag?

— Micsoda? Mikor megismerkedtünk, olyan teli bugyellárisa volt, hogy a markába sem fért és úgy cipelte magával, mint valami nagy kolbászt. Olyan kemény volt, mint a kő, hajlítani se lehetett. Ő maga beszélte, mennyi faluja van, — de ki tudná eszében tartani azokat a tatár nevetket! Valóságos birodalma van. A Podbipianta-család igen előkelő abban a répatermő országban.

— Nem tuzoloz te egy kicsit? Kérdezte Wolodyjovskij.

— Nem én, csak ismétlem azt, amit tőle magától hallottam, pedig ő soha életében nem hazudott, mivelhogy nagyon buta hozzám.

— No, akkor Annuska a szó szoros értelmében nagy ur felesége lesz. De a Longinus butaságáról szóló véleményeddel nem értek egyet semmiesetre sem, mert ő igen értelmes, tanult ember és szükség esetén nagyon okosan gondolkodik. Az igaz, hogy nem valami nagy szónok, — de hát az Isten nem adott mindenkinek olyan szapora nyelvet, mint a tiéd. Az pedig tagadhatatlan, hogy kitűnő lovas és nemes gondolkodású ember. A legnagyobb bizonyítéka ennek az, hogy te magad is szereted.

— Valóságos Isten csapása! — morogta Sagloba. — Csak azért kívánom már látni, hogy Annával megbosszantsam.

— Azt nem tanácsolom, mert veszedelmes volna. Longinust, mint a vaját kenyérré lehetne kenni, de ebben a dologban könnyen elveszti a türelmét.

— Hát csak vesztse el. Ugy leütöm a fülét, mint a Duncowskiét.

— Hadd el! Az ellenségeimnek se tanácsolnám, hogy ezt megkísértsék.

— Csak jöjünk össze, aztán majd elvállik. Saglobának a kívánsága gyorsabban teljesült, mintsem hitte volna. Mikor Konskwalába értek, Wolodyjovskij elhatározta, hogy itt megpihennek, mert a lovaik igen elfáradtak. Ki tudná

elmondani a két jó barát csodálkozását, mikor az első nemében, akit a korcsma sötét ivójában megláttak, Longinusra ismertek.

— Hogy vagy, pajtás? Mennyi idő, mennyi sok idő telt el, amióta utóljára láttuk egymást! kiáltott Sagloba. Nem koncoltak től a kozákok? Longinus megőlelte és megcsókolta a két lovat.

— Ez igazán szép, hogy találkoztunk, ismételte és az arca csak úgy ragyogott az örömtől.

— Hova tartasz? — kérde Wolodyjovskij.

— Varsóba, a herceghez.

— A herceg nincs Varsóban. Elment Krakóba a királylyal, hogy a koronázáskor a jogart vigye előtte.

— Pedig Weyher Varsóba küldött levéllel és azzal a kérdéssel, hogy a herceg ezredeivel mi történjék, mert — hál' Isten — Samoscsban nincs már szükség reájok.

— Akkor hát nem is kell elmened, mert mi éppen ez ügyben hoztunk parancsokat.

Longinus nagyon elkomolyodott. Erősen kívánczolt már a herceghez, hogy viszontláthassa az udvarát és az udvarában különösen egy bizonyos valakit.

Sagloba jelentősen hunyorgatott Wolodyjovskij felé.

— Mégis elmegyek Krakóba, szolt egy kis gondolkodás után. Azt parancsolták, hogy adjam át a levelet, hát átadom.

— Gyerünk be a vendégzobába és melegítessünk egy kis sört magunknak, szolt Sagloba.

— Hát ti hova indultatok? kérde Longinus.

— Samoscsba, Skrzetuskihoz.

— Az ezredes nincs Samoscsban.

— Hát hiába mennénk? Hol van?

— Valahol Krosycsin alatt; hajtóvadászatot rendez a csészelékre. Chmielnickij ugyan visszavonult, de az emberei gyujtogatnak, rabolnak és gyilkolnak mindenfelé utközben. A walecki starosta Rogowskit küldte ki ellenük.

— És Skrzetuski is vele ment?

(Folytatása következik.)

kabát mintájára zabott frakot a polgári rend csak a héteves háború után kezdett viselni s Angliában csakhamar az előkelők viseletévé lett. A frak egészen a jelen század első negyedéig színes kelméből készült, és arany vagy ezüst gombokkal volt díszítve; csak 1848 felé kezdtek kizárólag fekete kelméből készíteni. A francia forradalom után a nők is viseltek egy frakhoz hasonló derékat, melyet *caracónak* vagy más néven *longue vestnek* (hosszu derék) neveztek. Spencernek neveztek egy rövid kabátkát, mely testhez álló, szűk ujjú, néha magas gallérú volt. Ez női ruhadarab, amely alighanem lord Spencer-től vette nevét. A mese ugyanis azt tartja, hogy a lord egy ebéd alkalmával sokat talált inni, amitől egy székre dőlvé elaludt. A szék azonban igen közel volt a kályhához, úgy, hogy a lord habitusa tüzet fogott s mire fölérredt, már derékiig legett. A lord nem igen bándkódott a dolog fölött, behívta insását és körülvágatta a megmaradt részt; állítólag így született a spencer.

Sz. J. Budapest. A beküldött statisztika közléseinek nincsen aktualitása. Mivel értékes dolog, kivételesen megőriztük néhány napig; átveheti a rovat vezetőjénél a délutáni órákban.

H. J. Nagy-Bajom. Rendelje meg az Iparosok olvasótárát, ebben sok alkalmas dolog van. A Lampel-Róbert-éle könyvkereskedésben (Andrássy-ut) megkaphatja.

E. G. Szepsi. Semmi alapja nincs annak a dolognak. Nekünk is föltűnt a képtelen föltevéseknek az a sorozata amely a dologgal kapcsolatban megjelent, de kár azokat komolyan venni.

Cs. K. Szeged. Molnár Ferenc Egy gazdálalt csónak története című regényét, amely Singer és Wolner kiadásában jelent meg, lapunk kiadói hivatalában is megkaphatja 2 koronáért.

Léval előzetes. 1. Abrányi Emil írta. 2. Nem azonos. 3. Mert e hibázhatk. 4. Mikédsi körökben van különbség. 5. Üzletvezetéstől illik.

F. J. L. A. Z. (S.)-sel jegyzett cikkeket dr. Soltész Adolt, az (L.) jelűeket Lyka Károly írja. 2. Elutazhat, előbb azonban be kell jelentenie a katonai hatóságoknak; a sorozata haza kell jönnie. 3. Valószínűleg jövőre jelenik meg.

B. E. Kolozsvár. Azt a jelzót kell előre tenni, amellyel nyomtatékot akar adni a dolognak. Helyesebb, ha a magyart teszi előre.

E. V. Salgó-Tarján. A *Budapesti Közöny* kiadóhivatalától kérje az illető számat.

Videki. Legjobb, ha az anyakönyvezető utján terjesztik az alispán elé a kérést.

D. I. Hont-Börzöny. Szíves készségét köszönjük; szívesen közöltük a dolgot.

M. M. Budapest. A darabot *Heltai Jenő* fordította, forduljon hozzá (Pál-utca 3.), ő adhat utbaigazítást.

Önkéntes. Ha értékes az anyag, nem veszedelmes a dolog. Szíves üdvözléteket viszonzozunk.

Soh. O. A Pallas-lexikonban a regény, kereszténység és szuggerabilitás címek alatt találhat utbaigazítást.

Előzetes fia. Az Országos Iparegyesület (Uj-utca 4.) megbízható címet ad, ha hozzá fordul.

S. M. A. Nevezett lap adhat erre választ; kicsinyes apróságok ezek, amelyeket senkinek tart számon.

K. E. Szerajeto. Szíves készségét köszönjük. A tárcát rendes fordítónknak adtuk át.

D. L. Budapest. A beküldött versekről hónaponta egy-egyzer közös bírálatot írunk.

Iren; R. D. Lucia = Zöldi Márton; (H-u) = Hajdu Miklós; Pont = Sváb Tivadar; P. = Pásztor Árpád.

M. S. Sárosi. A bizottság a Sas-utca 5. szám alatt van. (Elnöke: Lánzy Leó.) A kérvényt ott bírálják e.

K. S. Agh-Csernyő. Köszönjük, el vagyunk látva.

D. E. K. Kis betűvel kell írni azokat a szavakat.

Cz. B. Kajna. Köszönjük, el vagyunk látva.

egyesület alapszabályai is módot nyújtanak ilyen irányú működésre, a végrehajtó-bizottság javaslatot fog tenni a levelező-tagok választása végett és azok névsorát jóváhagyás céljából az igazgatóság elé fogja terjeszteni. Az igazgatóság ehhez az előterjesztéshez hozzájárult.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest* pénzben 39.— korona, áruban 39.50 korona. *Bécsben* a kontingentált készáru 34.80 korona pénzben, 35.20 korona áruban.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.) *Vöröshere*mag. A piac helyétze továbbra is napról-napra szilárdul, amennyiben a kínált állandán gyenge, ellenben a kereslet gazdák részéről oly élénk és különösen egyes uradalomk oly nagy mennyiségek után kérdőzősködnek, hogy ilyen érdeklődést más évek időszakában még soha sem észleltünk. E szerint oly jelenséggel állunk szemben, mely azon ítelevésre jogosít, hogy az idei forgalom a múlt évinél jóval nagyobb lesz. *Lucerna.* Magyar termést e héten sem ajánlottak, francia és olasz származású magunk ára e héten is kevésbé emelkedett. *Muharmagot* nem ajánlanak, *bükönnyben* csendes az üzlet, ellenben minden faj *fümag* irányzata igen szilárd.

Jegyzések 50 kilónként *Budapest*en érve: *Vörös heremag* 50.—60.— K., *lucernamag* 50.—55.— K., *muharmag* 50.—8.50 K., *tavaszi búkkő* 8.—8.50 K., *téli borsó* —.— K., *baltaim* 16.—16.50 K.

Liszt. (A *Budapesti Napló* tudósítójától.) Az elmúlt hét lisztüzlete a hét elején némileg élénk, míg később lanyba volt; eladás nem sok történt, a készáru-organom kielégítő volt. A lanyha irányzat dacára az árak megtartották a hét elején érvényben volt árakat, melyek a múlt héthez képest a buza szilárdasága folytán ismét emelkedtek. A külföldi csekély megrendelés érkezett; a takarmánycikknek változatlanok.

Átlagos *budapesti* jegyzések 50 kilogrammonként zsakostól:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ar kor.	14.90	14.40	14.—	13.70	13.40	12.90	12.60
	7		7½	8			
	11.20		10.20	6.—			
	Finom korpa:			Goromba korpa			
Ár:	korona 4.70		4.80				
	Dara:			A B C			
				15.50 14.70			

Budapesti konzum-marhavásár. Január 20-án. Felhajtott 931 darab ökör, 20 darab bika, 48 darab tehén, 5 bivaly, összesen 1004 darab szerb marha. Árjegyzések: Elsőrendű szerb ökör 51—55 koronáig, kivételesen — korona, második 43—49 koronáig, szilány 36—42 koronáig, bikákért 46—52 koronáig, tehénkért 35—38 koronáig, bivalyokért — koronáig métermázsánként. A felhajtás 400 darabbal nagyobb volt a multhetnől, a szükséglet ellenben kisebb, valamint azon körülmény, hogy a bécsi mészárosok is kevesebbet vásároltak, az árak általánosságban lanyha irányzat mellett 1—2 koronával mm.-kint hanyatlottak.

Juhvásár. (A *budapesti* marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 630 darab juh, — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 38.—1-től 42 l.-ig, kivételesen — l. — kg.-kért, (vagy 38.— k.-től 42.— k.-ig páronként), középmínőségű ürü 33 l.-től 37 l.-ig, kivételesen — l. — kg.-kért, vagy 24.— k.-től 32.— k.-ig páronként, kosokért — l.-től — l.-ig kivételesen — l.-től — l.-ig, vagy — k.-től — k.-ig, középmínőségű vgyapjas — l.-től — l.-ig, kivételesen — l. kg.-kért, vagy — k.-től 45 k.-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérig, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként — korona, szerbiai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anyajuhokért 30—34 fl. kgkint (24—31.60 K.-ig páronként), kisejtetett juhokért — fillér kgkint (— korona páronként) kecskéik — korona páronként. Elsőrendű minőségek árat nem változtak, középmínőségűek 1—2 fillérrel kgkint hanyatlottak.

Budapesti sertés-konsumvásár. A terencvárosi petróleum-rajokodónál lévő székes-tóvárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1902. évi január 20-án. Készlet 978 darab. Érkeztet 1604 darab. Összesen 2582 darab. Eladott 2000 darab. Maradt 582 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 89—92 koronáig, 220—250 kilogramm sulyban 89—92 koronáig, 320—380 kigr. sulyban 88—92 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 88—90 koronáig. Malac ——— korona. Az irányzat élénk.

Bécsi vágómarhavásár. Január 20-án. (Sajátindó-sítónk telefonjelentése.) A st.-marsi központi vásároscarnokban ma megtartott vágómarhavására felhajtott: 3198 darab magyar fajtájú, 1092 darab galíciai fajtájú, 65 darab bukovinai fajtájú, 848 darab német fajtájú, összesen tehát 5503 darab szarvasmarha. Nagy ajánlat folytán az elsőrendű marhák ára 2 koronával mm.-kint hanyatlott.

Jegyzések: 100 kilogrammonként 60 sulyban: magyar hizókör 1. minőségű 66—70 fillér, kivételesen 72.— fillér, II. minőségű 57—65 fillér, III. minőségű 48—56 fillér, galíciai hizókör 1. minőségű 68—72 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 60—67 fillér, III. minőségű 52—59 fillér, német hizókör 1. minőségű 74—80 fillér, kivételesen 84 fillér, II. minőségű 66—71 fillér, III. minőségű 64—65 fillér. Legelő ökör 44—52 fillér, bika és tehén 100 kilogrammonként 38—60 korona. Kivételesen — korona, 100 kilónként, fogyasztási adóval együtt.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, január 20.

Szilárd irányzat mellett 24000 métermázsza buza került forgalomba változatlan árakkal.

Rozsot 5 fillérrel magasabb áron jegyezték. Zab ártartó volt, finomabb minőségű áru néhány fillérrel emelkedett.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 79½ k. 9 K. 62½ l., 100 mm. 79½ k. 9 K. 52½ l., 1000 mm. 79 k. 9 K. 57½ l., 100 mm. 78½ k. 9 K. 45 l., 100 mm. 78 k. 9 K. 50 l., 100 mm. 78 k. 9 K. 45 l., 100 mm. 78 k. 9 K. 45 l., 100 mm. 77½ k. 9 K. 42½ l., 100 mm. 77 k. 9 K. 45 l., 400 mm. 77 k. 9 K. 40 l., 70 mm. 74½ k. 9 K. — l.

Fehérmegyei: 150 mm. 78 k. 9 K. 47½ f. *Pestmegyei:* 400 mm. 77½ k. 9 K. 30 l., 100 mm. 77 k. 9 K. 40 l., 200 mm. 77 k. 9 K. 27½ l., 100 mtr. 77½ k. 9 K. 28½ l., 500 mm. 76 k. 9 K. 27½ l., 200 mm. 75½ k. 9 K. 27½ l., 1100 mm. 75 k. 9 K. 15 fillér.

Bácskai: 100 mm. 78 k. 9 K. 30 l., *Szerbiai:* 3000 mm. 72 k. 8 K. 41¼ l., *Romániai:* 500 mm. 76½ k. 8 K. 95 l., 400 mm. 76½ k. 8 K. 95 l., 700 mm. 74 k. 8 K. 65 l., *Raktárúri:* 2500 mm. 78½ k. 9 K. 45 l., 2800 mm. 77½ k. 9 K. 45 l., 700 mm. 77 k. 9 K. 45 l., 4000 mm. 76½ k. 9 K. 30 l., 2000 mm. 76 k. 9 K. 30 l., 2500 mm. 77½ k. 9 K. 32½ l.

Mind három hónapra. *Rozs:* 600 mm. 7 k. 75 l., 200 mm. 7 k. 50 l., 200 mm. 7 k. 47½ l., 200 mm. 7 k. 45 l.

Arpa: 400 mm. 6 k. 20 l., 100 mm. 6 k. 10 l., 100 mm. 6 k. 10 l.

Zab: 300 mm. 7 k. 85 l., 100 mm. 7 k. 62½ f., 100 mm. 7 k. 60 l., 100 mm. 7 k. 55 l., 200 mm. 7 k. 47½ l.

Köles: 100 mm. 4 k. 40 l. *Készpenzfizetés mellett.*

A készáru hivatalos jegyzése a *budapesti* áru-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektolitrenként is kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára	
		K.-től	K.-ig		K.-től	K.-ig
Tiszavidéki uj	76	9.06	9.30	80	9.40	9.60
"	77	9.11	9.30	81	—	—
"	78	9.20	9.40	82	—	—
"	79	9.32	9.45	83	—	—
Fehérmegyei	76	9.30	9.40	80	9.40	9.65
"	77	9.46	9.46	81	—	—
"	78	9.10	9.26	82	—	—
"	79	9.26	9.40	83	—	—
Pestvidéki	76	9.26	9.40	80	9.38	9.45
"	77	9.93	9.40	81	0.—	0.—
"	78	9.10	9.26	82	—	—
"	79	9.16	9.32	83	—	—
Bácskai	76	9.26	9.40	80	0.—	0.—
"	77	9.26	9.40	81	0.—	0.—
"	78	9.06	9.26	82	—	—
"	79	9.16	9.32	83	—	—
Bécskai	76	9.16	9.32	80	—	—
"	77	9.16	9.32	81	—	—
"	78	9.—	9.—	82	—	—
"	79	9.—	9.—	83	—	—

Egyéb gabonafélék	Kilós	Kilogramm ára	
		K.-től	K.-ig
Rozs uj elsőrendű	70—72	7.60	7.66
" másodikrendű	—	7.40	7.51
Arpa tiszta	60—62	6.10	6.20
" szűrt	62—64	6.70	6.80
Zab elsőrangú	60—62	6.70	6.80
Tengeri búza	39—41	7.30	7.50
Repe	—	6.—	6.—
Köles	—	4.60	5.—

A határdöntéslet folyamán a következő kőlések történtek:

Áprilisi buza 1902.	9.24—9.27—9.28—9.24
Októberi buza 1902.	8.40—8.39—8.40
Áprilisi rozs 1902.	7.76—7.78—7.76—7.74—7.75
Áprilisi zab 1902.	7.48—7.49
Májusi tengeri 1902.	5.40—5.41—5.39
Augusztusi reepe 1902.	12.40—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902.	9.24	penz 9.25	áru
Októberi buza 1902.	8.40	"	8.41
Áprilisi rozs 1902.	7.75	"	7.76
Áprilisi zab 1902.	7.48	"	7.50
Májusi tengeri 1902.	5.39	"	5.40
Augusztusi reepe 1902.	12.40	"	12.50

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisra 1902.	9.24—9.26
Buza októberre 1902.	8.40—8.42
Áprilisi rozs 1902.	7.76—7.77
Áprilisi zab 1902.	7.49—7.50
Májusi tengeri 1902.	5.40—5.42
Augusztusi reepe 1902.	12.40—12.50

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde kedvező külföldi jelentésekre igen szilárd irányzatot tanusított. Ezáltal nagyobb mozgalom volt a helyi értékek piacán is, különösen Köz-uti-és Városi villamos-részvényekben mutatkozott élénk kereslet.

A déli tőzsdén ugyancsak kedvező hangulat uralkodott, bár a forgalom nem volt oly nagy, mint délelőtt.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 652.75—656.— Magyar hitelrészvény 671.—674.— Leszámitóbank részvény 429.— Jelzálogbank részvény 472.—473.— Rimamurányi részvény 493.—499.— Koronajáradék 95.75—95.85. Allamvasuti részvény 661.—662.50. Városi villamos-vasut részvény 298.—301.— Közüti vaspálya részvény 600.50—605.— korona. A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 95.72—95.90. Regale váltás

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület igazgatósága tegnap délelőtt lovag Falk Zsigmond előkötete alatt ülést tartott, Dr. Soltész Adolt új jelentést tett az egyesületnek a most lefolyt negyedévben kifejtett működéséről. Gróf Széchenyi Imre örömet fejezte ki ama ga dag és sokoldalú működés fölött, amelyről a jelentés beszámol, csupán arra a pontjára nézve kér felvilágosítást, amely a hazai beszerzési források további megjelenésére vonatkozik. Az igazgató jelentette, hogy a kiadvány költségeinek fedezése iránt az egyesület felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, aki hajlandónak is nyilatkozott egy, az egész ipari terület ismertető Iparos-cimtart kiadásában az egyesület támogatni. Ezzel szemben az egyesület egy negyedévenként megjelenő, inkább a speciális iparcikkre ismertetéssel célzó kiadvány szerkesztését tartaná célszerűtöbbnek, amely mellett a miniszter a maga hatáskörében gondoskodik az említett cimtart kiadásáról. Egy ilyen időszaki füzet kiadásának támogatását illetékes helyen kiküldésbe helyezték. Az igazgatóság ezt a jelentést helyeslőleg vette tudomásul.

Az egyesület által évenként kiadni szokott ezüst-és bronzérmekre az idén 24, az ösztöndíjakra 19 pályázat érkezett.

Az igazgató előterjesztette, hogy a levelezőtagok hatáskörének kiterjesztésére, illetőleg külföldi levelező állások szervezésére vonatkozó indítványát a végrehajtó-bizottság elvleg helyesli és minthogy az

101.80. Magyar hitelrészvény 673.—673.50. Ipar- és kereskedelmi bank részvény 50.—. Jelzálogbank részvény 471.50—473.25. Leszámlitólbank részvény 429.—432.—. Osztrák hitelrészvény 654.25—653.75. Kereskedelmi bank részvény 2538.—. Magyar Asztal részvény 170.—175.—. Drasche léglégárrészvény 315.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 566.—568.—. Rimamurányi vasmű részvény 496.—497.—. Adria Hajózási részvény 433.—433.—. Közuti vaspálya részvény 604.—605.—. Városi villamos vasút részvény 301.50—302.25. Déli vasút részvény 79.—. Államvasút részvény 622.50—624.50 korona.

Utóhíradás. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 654.—. Magyar hitelrészvény 672.—. Leszámlitól 431.50. Rimamurányi vasműrészvény 497.75. Osztrák-Magyar államvasúti részvény 662.50. Közuti vasút 605.—. Városi villamos vasút 301.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 45.—53.— korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, közepszemű 47.—49.— korona nagyszemű 50.—56.— korona. Disznózsír: budapesti 53.—53.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 42.—42.50. korona. 3 darabos 45.—45.50 korona. sült — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50—15.— korona 12 darabos — korona. 100 darabos 15.75—16.— korona. 85 darabos 18.50—19.— korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona. 100 darabos 15.75—16.— korona. 85 darabos 17.25—17.50 korona. Szilva: slavóniai — korona. szerbiai 17.25—17.50 korona. azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, január 20. (A Budapesti Napló telefontelefontése.) A gabonáüzlet nyugodt volt és az árfolyamok alig változtak, hogy a külföldi tőzsdék javult árfolyamokat jelentettek, az irányszat kedvezőbb lett és vásárlások fordultak elő. Zárlatok buza 2. rozs és tengeri 1 fillérrel emelkedett, zab megmaradt tegnapi állományságán.

Buza tavaszra 9.43—9.44—9.43, rozs 8.—8.01—7.99, zab tavaszra 7.79—7.79, tengeri május—júniusra 5.69—5.66—5.67 korona. Zárlatok: tengeri május—júniusra 5.70 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előzőszenen kedvező hangulat uralkodott. A déli tőzsdén jó volt az irányszat. Később általában élénk hangulat uralkodott. Az árak nagyon szilárdak.

Zárlat tartott, Berlinre szilárd. Bécs, január 20. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyárak 119.75. Ízsa és szegedi kőolaj 152.75. Magyar vasúti kőolaj ezúttal 101.—. Magyar keleti vasúti állami kőolaj 119.80. Magyar kőolajok és pénzvilág bank —. Rimamurányi vasút részvény 499.—. Magyar koronajárak 96.—. 4%-os Magyar földherm. kőolaj 94.85. Magyar hitelbank részvény 670.—. Magyar nyeresémi kölcsön sorsjegye 182.—. Kassa-oderbergi vasút részvény 305.—. Magyar keresk. bank 2510. Magyar cukoripar 1745.

Bécs, január 20. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os papírjárak 101.—. 4%-os osztr. aranyárak 120.50. 1860-os sorsjegye 147.50. Osztrák hitelrészvény 405.—. Angol-osztrák bank 1605.—. Bécsi bankjegyzet 434.—. Osztrák-magyar bank 1605.—. Déli vasút 78.—. Dunagőzhajózási részvény 833.—. Dohányrészvény 380.—. Császár és királyi arany 11.32. Német bankváltó 117.20. 4 2/3%-os osztr. arany 100.85. Osztrák koronajárak 97.45. 1864-iki sorsjegye 226.—. Osztrák hitelinstitúciós részvény 654.—. Unionbank 550.—. Osztrák Lándorbank 422.—. Osztrák-magyar államvasút 663.50. Elbavölgyi vasút 453.—. Alpesi bányarészvény 418.50. 20 frank. arany 19.32. Londoni váltó 239.20 Bécsi iramway Ltt B. 281.50. Bécsi. iramway Ltt A. 285.50. Lúptó kőb 395.—. Az irányszat gyengébb.

Bécs, január 20. (A Budapesti Napló tudósítójának

telefontelefontése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 654.25. Magyar hitelrészvény 673.—. Angol-Osztrák bank 263.90. Bécsi bankjegyzet 454.—. Union bank 550.50. Lándorbank 424.—. Osztrák-magyar államvasút részvény 663.50. Déli vasút 78.—. Elbavölgyi vasút 452.—. Eszaki-nyugati vasút részvény 449.25. Dohányrészvény 289.50. Rimamurányi vasút 496.50. Alpesi bányarészvény 423.—. Májusi járadék 100.70 Magyar korona járadék 95.60. 100rk sorsjegyek 101.—. Német birodalmi márká 117.26.—. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, január 20. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárak 101.—. 4%-os osztrák aranyárak 102.80. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárak 96.75. Osztrák-magyar államvasút 142.10. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltó 85.25. Magyar vasúti beruházási kölcsön 103.—. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 146.20. Általános villamosági Edison 195.—. Gelsenkircheni 172.50. Laura-kőb 193.—. 4 2/3%-os ezüstjárak 100.80. 4%-os magyar aranyjárak 101.25. Osztrák hitelrészvény 206.25. Déli vasút 20.25. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216.15. 4%-os új orosz kölcsön 96.—. 100rk dohányrészvény —. Olasz járadék 100.60. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 167.—. Harpon 164.90. Az irányszat gyengébb.

Paris, január 20. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyárak 101.25. Magyar koronajárak 96.75. Osztrák hitelrészvény 206.40. Osztrák-magyar államvasút 142.30. Déli vasút 20.25. Eszaki-nyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegyek 216.15. Buschtchradni —. Orosz bankjegyek —. (Ultimeo) Lombard —.

Paris, január 20. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 705.—. 4%-os osztrák aranyárak —. Osztrák Lándorbank —. 3%-os francia járadék 100.77. Ottomanbank 560.—. 3 1/2%-os francia járadék 102.17. Alpesi bányarészvény —. Déli vasút —. 4%-os magyar aranyjárak —. Parisi bankrészvény 100.41. Olasz járadék 100.10. Franca törleszt. járadék 94.84. Osztrák Kőhidetelintézet részvény —. 100rk dohányrészvény 314.—. Az irányszat szilárd.

Frankfurt, január 20. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárak 100.05. 4%-os osztrák aranyárak 102.75. Magyar koronajárak 96.60. Osztrák-magyar bank 116.—. Déli vasút 20.50. Elbavölgyi vasút 114.—. Londoni váltó 204.05. Bécsi bankjegyzet 115.20. Villamos részvény —. 3%-os magyar aranykölcsön —. 4 2/3%-os ezüstjárak 100.95. 4%-os magyar aranyjárak 100.90. Osztrák hitelrészvény 206.40. Osztrák-magyar államvasút 142.50. Eszaki-nyugati vasút 110.20. Bécsi váltó 852.05. Parisi váltó 812.33. Union bank —. Alpesi bányarészvény 211.—. Az irányszat szilárd.

Frankfurt, január 20. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 206.30. Német bank 207.80. Disconto 186.90. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkircheni 178.75. Harpon 164.50. Laura-kőb —. Olasz járadék —. Szilárd.

Hamburg, január 20. (Zárlat.) 4 2/3%-os ezüstjárak 101.05. 1860. sorsjegye 148.—. Déli vasút 20.25. 4%-os osztrák aranyárak 103.25. Osztrák hitelrészvény 206.40. osztrák-magyar államvasút 142.25. Olasz járadék 100.40. 4%-os Magyar aranyjárak 102.—. Az irányszat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszarnok jelentése.

Január 20. A sertésüzlet irányszata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. Magyar elsőrendű: Oreg nehez (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) 90—92 fillérig. Oreg közép (páronként 300—240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehez (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 94—95— fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 90—92— fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. II. Magyar s edett: Nehez (páronként 280 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. III. Romaniai: Nehez (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehez (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. V. Szerbiai: Nehez (páronként 260 kilogrammon felüli súlyban) 88—90 fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 86—88 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérig. Sertésleltés szám 1902. január 18. napján volt készlet 26.379 darab. — 1902. január 19. napján felhajtott 1039 darab. 1902. január 19. napján elszállított 1494 darab. 1902. január 20. napjára maradt készletben 25.942 darab.

Napirend.

Naptár. Kedd, január 21. — Római katolikus: Ágnes sz. — Protestáns: Ágnes. — Görög-ország: (január 8.) György. — Zsidó: Scheb. 13. — Nap két: 7 óra 21 percek. — Nyugszik 4 óra 27 percek. — Hold két: 3 óra 2 percek délután. — Nyugszik: 4 óra 42 percek reggel. A földművelésügyi miniszter jogad délután 5 órakor. Nemzeti Szépművészeti Akadémia, nyitva délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők. Országos Képző és metszetkiváltás az Akadémiában zárva. Iparművészeti Múzeum délelőtt 9—1-ig. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9-től 1 óráig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig. Belépődíj 1 korona. Nemzeti Szalon állandó kiállítása d. e. 9 óratól este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér. Magyar nők műkiállítása (Váci-utca 24.) d. e. 10 óratól este 8-ig. Belépődíj 60 fillér. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3—8 óráig. Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény (továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletpolitikusok árusításokat is eszközöl) a városi igyekezetek nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 8 óráig. A külföldi kirándulások központi igazgatósága (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, január 20. A depresszió a botteni-öböl, a magas légnyomás pedig nyugat és közép Európát borítja. Európában az idő enyhén és tulnyomás száraz volt. Esők csupán Olaszországban estek. Hazánkban az idő száraz volt, erős éjjeli leheléssel. Kihűlés: Száraz és nappal enyhé idő várható, éjjel helyenkint erős fagygal.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Dunas, Kőrös, Tisza), date (Jan. 20.), and water level measurements in meters and centimeters.

Advertisement for 'FERFIK ÉS NOKNEK' featuring 'Sanid labdacsek' (sanitary pads) and 'Magyar Király' pharmacy. Includes text about quality and availability.

Forgalmi kimutatása a bosznia-hercegovinai vasutaknak

1901. december hóról. Forgalmi hosszúság 770 kilométer.

Table showing traffic statistics for Bosnian-Herzegovinian railways. Columns include 'Időszak' (Period), 'Szállított' (Transported) with sub-columns for 'személyek száma' (number of passengers) and 'Áruk tonnában' (goods in tons), 'Bevétel' (Revenue), and 'Összehasonlítás az előző 1900. évvel' (Comparison with previous year) with sub-columns for 'bevétel' and 'különbözet' (difference).

Sarajevo, 1902. január 13-án.

Schwach, igazgató.

Legjobb Legjobb Legjobb PAPI PAP PAP

Advertisement for 'GIJNER JANOS' featuring various types of paper and stationery. Includes a list of products and prices.

MENYASSZONYI KELENGYÉK IZLÉSES ÉS DIVATOS KIVITELBEN.

MENYASSZONYI KELENGYÉK 200-2000 KORONAIG

AJÁNL

LUSTIG EDE, KEREPESI-UT 2.

NŐDIVAT ÉS FEHÉRNEMŰEK RAKTÁRA

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK GYORSAN ÉS PONTOSAN ESZKÖZÖLTETNEK. KIVÁNATRA ÁRJEJZÉK ÉS MINTA KÜLDETIK.

BEBÉ KELENGYÉK 50 KORONÁTOL 150 KORONAIG.

ALMA PITTATOTT 1876

SZABOTT ARAK

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle injekció és labdacsook

a legjobb és leghatásosabb azerek új és régi huy-csóbantalmaknál — huy-csöggyulladások és fo-lyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóbajok nélkül. — Pontos haszná-lati utasítás minden megrendeléshez melléke-lik. Egy adag ára, friss bajoknál **Kor. 3.20**, idült régi bajoknál **Kor. 5.-**, postán küldve csomagolásért 50 fillérrel több, portó nélkül.

A valódi készítmények **forrástára:**
Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. és Andrásy-ut 26.
Sziveskedjék ezen hirdetését kívánni és megőrizni.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosai (a bécsi és buda-pesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

D. B. KAJDAGSY,
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő-
orvos

Electrotherapiai rendelő-intézete
IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota
(Atjárom és lift használható).

A legelhanyagoltabb huy-csöggyulladásokat, legu-lyosabb huy-csöggyulladásokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait

Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legújabbban olajnyira fel-
kavart és hatásában páratlan sikert

**Electro-Massage
vagy Psychrophor**

által, magomléseket, nőknél férfelyőist befec-kerendése nélkül, a legmakacsabb börtettségé-
ket, valamint ifjúkori bűnök következtében be-
állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létre-
jött hátegerőcsököt gyógyít a legújabb gyógy-
mód szerint teljesen és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délieltől 9 óráig 4 óráig; este 7-8 óráig
Nőknek egy mint férfiaknak külön be és kijárat
Külön váróteremek.

Levelekre díjlanlanl szemmel válaszolunk; eset-
leg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

„Reuma-szesz”

orvosi tekintélyek által kit. ell. a. Kúszar. Bámulatos slyros és
báris hatású, a test bármilyen áldalmat, u. m. reuma,
csuz, ischias, köbcsény, szagantás, szurd, nyílalás
stb. ellen. Fog- és fejtájdás 3 perc alatt megszűntet.
1 üveg 1 korona, erősebb ágyar 2 korona, 40
fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszerházaiban, ugy-
sintén a kószló

Widder Gyula gyógyszerésznél
S.-A.-Ujhely.
Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest,
Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszerháza
„Nador”-hoz.

Alarcos ruhák szöveteiből,
a legjobb atlasször szaténból
vagy egyéb jó szöveteiből jól
varrva.

Giger-Ellyny tollas 8.50 frt.
Clown, remete, medva, angol,
lengyel-zsidó stb. öltönyök da-
rabja 3-6 frt. Ceoportok áru-
gödményrel.

Cotillon-rendjelek
100 drbja 60 kr. cotillon-rendjel-
választék, egy 4 darabot tartal-
mazó börtök 3-20 kr.

Tomboiak és juszabárok
számára a legújabb válasz-
ték a maggyarad-ellisen hírtól
lan árúelkeleknek, közöltük igen
mutató és értékes darabok
100 darabonként 4, 5, 10, 20-40
100 frt.

**Alagnyabb és legértékesebb
Cotillon-tourok**
a legújabb választékban, leg-
jobb anyagból, kollekták,
12 személyre 4.80 frt.

Trefás hangszerek
Bígitóphoz trefás hangszerek száma, 6 személyre 2.50 frt.,
12 személyre 4.80 frt.

Conffett (Coriandell-papirszeletek),
a legmulatósabb, mulatásokról, piknikre és bálokra, 100
szekónként 2.70, 4.50 és 6 frt.

Papírkigyók (dobára) 100 drb 55 kr.
A legszebb és legértékesebb báll dísz
az új ünnepi gurítandó, eznek szorokozatlyova má 5 kr.
Táncrendek, pompás minták, kívánatra barmutatásnak.
Dustarimán, színes árjegyzék ingyen küld.

Rix farsangi-árak üzlete, Bécs II. Praterstrasse 16.
Telefon 2299. Távirat-cím: Rix, Bécs II.

Modern és jövedelmező géberendezések

TÉGLAÉGETŐKHOZ

tetőfedő cserépgyártáshoz,
* * * esőgyártáshoz, * * *
tűzálló téglák gyártásához,
továbbá:
cementlapok préseléséhez,
* * salakköprésekhez, * *
* * * aprózó gépeket, * * *

szállít kitűnő és szolid kivitelben

Zeitzi vasöntő- és gépgyár-részvénytársaság

Köln-Ehrenfeldi főkösztálya
(ezelőtt LOUIS JÁGER)

Vizsgálati-állomásunk ingyen áll használatra.
Kimerítő árjegyzék és költségvetés ingyen.

Meghívó.

Az „Alberti-Irsai Takarékpénztár Részvénytársaság”
XVIII-dik évi rendes közgyűlését
1902. február hó 5-én (szerda) délután 2 órakor fogja saját hely-
ségében megtartani, melyre a t. részvényesek ezenel megnvatnak.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére 2 tag választása. 2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1901. évi üzleteredmény-
ről és a mérleg előterjesztése. 3. A mérleg jóváhagyása, az osztalék meg-
állapítása és a felmentvény megadása. 4. Ügyvivő-igazgató fizetésének meg-
állapítása. 5. Tíz igazgatósági-tag, esetleg egy felügyelő bizottsági-tag
választása. 6. A Szányi és Németh-féle házak vételének bejelentése. 7. Özv.
Rákos Lajosné kegydíja. Irsán, 1902. évi január hó 15-én. Az igazgatóság.
A jelentések és a mérleg az intézet helyiségében megtekinthetők. Jogjaikat
gyakorolni kívánó részvényesek részvényeiket le nem jart szelvényeikkel
együtt 1902. február hó 2-ának déli 12 órájáig a pénztárnál letenni kötele-
sek. Ha ezen közgyűlés nem volna határozatképes, ugy az újabb közgyűlés,
tekintet nélkül a jelenlevők számára, 1902. február hó 19-én, délután 2 óra-
kor fog megtartani.

Mérleg számla 1901. évi december 31-én. Vagyon: Háza korona
50285.-; Felzserelések 3087.52; Óvadékok 15.200.-; Váltó kölcsön
40-623.20; Kötvény kölcsön 126941.77; Jelz. váltó kölcsön 326161.-; Jelz.
kötvény kölcsön 33032.-; Előleg kölcsön; 400.-; Előre fiz. visszl. kamat
2880.06; Értékpapírok 2533.28; Pénztár készlet 20350.70; Teher: Részvény
tíke korona 100.000.-; Tartalék alap 60018.-; Betétek 411774.08; Heti beték
13578.84; Visszelszámoltás 348561.-; Jótékony adak. alap 588.18;
Óvadékletelvék 15200.-; Osztalék fel nem vett 88.-; Almeneti kamat
9430.85; Folyó számla 7226.93; Nyereség 24830.65.

Veszteség nyereség számla 19. 1. évi december 31-én. Veszteség:
Napbiztosítási és felügy. díjak korona 668.-; Betét kamat 21444.60;
Heti betét kamat 547.90; Tiszti és szolgá. fizetés 5219.94; Folyó költségek
2647.71; Adó számla 6559.31; Visszl. váltó kamat 23474.42; Nyereség át-
hozat 1900. évről 4300.-; Nyereség 20.530.65; Nyereség: Házber korona
1762.44; Kölcsön kamat 69928.01; Díjak 9402.08; Nyereség áthozat 4300.-.
Irsán, 1901. évi december hó 31-én.

Margócsy Gusztáv s. k. pénztárnok; Beneda Pál Antal s. k. könyvvizető;
Dr. Illés Jakab s. k. igazgató; Molitorisz Sámuel s. k. igazgató; Dr.
Szontagh Antal s. k. ig.-elnök; Dobronovszky Gyula s. k. igazgató; Re-
vuczky János s. k. igazgató; Kovács Pál s. k. igazgató. Megvizsgálta és
minden tételben helyesen találta a felügyelőség: Pető Fülöp s. k. f. biz
tag; Dr. Pilug Sándor s. k. f. biz. elnök; idb. Berger Lipót s. k. f. biz. tag.

Pályázati hirdetmény.

Alulirt hivatalnak 1902. évben mintegy 110.000 drb
6-féle nyelven nyomtatott könyvalaku és 6 iv terjedelmű
külön készíttési naptárra van szükség, melynek szállítá-
sára a m. kir. földmívelésügyi miniszter rendeletére ezenel
pályázatot hirdet.

A szöveg közé mintegy 90 kliché lesz nyomandó,
melyeket az illető vállalkozónak rendelkezésére bocsájunk.
Erdeklődőknek a mintát és a szállítási feltételeket
díjmentesen megküldjük.

Ajánlatok, melyekhez az ajánlott ár 5/0-a készpénz-
ben vagy óvadékképes papirokban bánatpénz fejében
csatolandó,

február hó 1-ig
nyújtandók be alulirt hivatalnál.

Szegzárd, 1902. január hó 16-án.
**Országos m. kir. selyemtenyészési
felügyelőség.**

!Legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Az **őszi és téli idény** bealtával van szre-
necsem a nagyérdemű vevőközönség figyelmét
Kerepesi-ut 6. szám alatti (föld-
szint és I. omelet) már 23 óta jó hí-
nében fennálló

női divat- és konffetiő-áruházamra
felhívni, hol is a legújabb

**őszi és téli kabátok,
paletok, gallérok**

a legszebb és legfinomabb kivitelben, vala-
mint nagy raktár angol- és francia
divatkeimek, selyem-, posztó- és
flanelloncsok, dus választékban pontos
és szolid kiszolgálás mellett megszere-
hetők. Céget a n. 6. közönség b. figyelmé-
be ajánlvá teljes tisztelettel

Politzer József
Budapest, VII., Kerepesi-ut 6. sz.
a Nemzeti színházzal szemben.

!Legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Az Athenaeum iród. és nyomdai r. társ.
kiadásában megjelent:

**A gyámsági és
gondnoksági ügyek**

rendezéséről szóló
törvényczikkek

(1877: XX. és 1885: VI.)

Utalással a későbbi törvényekre s a kiadott
miniszteri rendeletekre.

Kimerítő betűrendes tárgymutatóval.

Ára 1 kor. 60 fillér,

Kapható az Athenaeum részvény
társulatnál, Budapest, VII. ker.,
Kerepesi-ut 54., valamint minden
könyvkereskedésben.

Joseph Williams & George Henry White Swansed-
ban, (Angolország) **8353. számú**

Ujtások tömbükben hengerelt vagy sajtolt
lemezeknek, különösen bádozlemezeknek
szétválasztására szolgáló berendezéseken
című magyar szabadalmára

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. W. 231” alatt Mosse
Rudolfhoz, Bécs, I. Seilerstätte 2. intézendők.

**A MAGYAR
KERESKEDELMI
TÖRVÉNY**

(1875. évi XXXVII. t.-cz.) kapcsolatban az azt kiegészítő vagy módó-
sító törvényekkel és rendeletekkel, valamint a m. kir. Curia, a
kir. ítélőtáblák és más bíróságok elvi határozataival. Összeállította

Dr. NAGY FERENCZ

2-dik teljesen átítozott kiadás. Kimerítő tárgymutatóval. Ára erős
vaszonkönyvben 6 korona. Néllözhetetlen segédkönyv a gyakorlat
emberé (ügyvédek, bírák, kereskedők stb.) és a szigorlatokra,
valamint az ügyvédi vizsgára készülő számára. — Megrendelhető a

**LAMPÉL ROBERT-FÉLE
(WODIANER F. és FIAI)**
csász. és kir. udvari könyvkereskedésben
Budapest, VI., Andrásy-út 21.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1902. január hó 21-én.

Wyna Charlotte vendégfelléptével.

Carmen.

Opera 4. felv. Zenéjét szerzerette Bizet, Szövegét írták Meilhac és Halévy L. Fordította Ábrányi Emil.

Személyek:

Don José	Kertész	Lilas Pastia	Gonda
Escamillo	Takáts	Carmen	Wyna Ch.
Dancsaire	Várdi	Micela	Wlassák
Remendado	Kiss	Frasquita	Berts M.
Zaniga	Kornai	Mercedes	Payer M.
Morales	Mihályi		

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. január hó 21-én.

Demimonde.

Színmű 5 felvonásban. Irta Dumas Sándor. Ford. Felek Miklós.

Személyek:

Nanjac Rajm.	Mihályi	D'Ange báróné	Lánczy
Jalin Olivér	Náday	Santisné	Gerő L.
Tomerins	Gál	Verniere	Szacsayvóné
Richard	Hetényi	Sancenaux	Török I.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. január hó 21-én.

Lotti ezredesei.

Énekes bohózat 2 felvonásban. Irta Rudvard Stone. Fordította Faragó Odón. A dalok verszövegét írta Mérei Adolf.

Személyek:

Ton Dawentry	Sziklai	Barley	Szilágyi
Harriet	Sziklainé	Mister Morvay	Iványi
Jean Dickson	Boross	Mister Bibb	Kalocsay
Kitty	Turcsányi	Miss Kate	Sellő
Ramsajnah	Ráthonyi	Esmeralda	Iványiné
Lotti	Pedák	Elsie	Tomcsányi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testvérek** zeneműkereskedésében Kossuth-Lajos u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. január hó 21-én.

A d a d a.

Erkölcrajz 3 felvonásban. Irta Bródy Sándor.

Személyek:

Bojgó	Szerény	Frigyesné	Haraszthy
Bojgóné	Nikó	Elza	Harmat
Erzsébet	Varsányi	Nagypa	Vendrei
Viktor	Góth	Nagypa	Rostagni
Péter	Pethes	Ábel	Hegedűs
Frigyes	Fenyvesi	Szakácsné	Gazsi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. január hó 21-én.

Ádám és Éva.

Operett 3 felv. Irták Blum és Toché. Zenéjét szerz. G. Serpette. Ford. Bálint Dezső és Makai Emil.

Személyek:

Ádám	Szerdahelyi	Corbonlonius	Szerdahelyi
Éva	Küry	Gynthia	Bojár
Adramalek	Kovács	Marcellus	Delli
Lucifer	Németh	Galena	Kovács K.
Asmódi	Harmath	Benoit	Szabó
Gábor	Nyári M.	Régaldard	Ujvári

Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. január hó 21-én.

Arany-est.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Ma először:

Dirkens Annie

Jegyek d. e. 10-15-ig és 5-6-ig és az esti pánszínház, továbbá méretekkel áru jegyek az elővetélt dohány-üzletekben.

Az állandó jegyek nem érvényesek.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Ma keddén:

másodszor lép föl

Don Francisco de Souza

kir. portugál kamaraszínház és líszínház operaból.

Először a

Párisi Fono-Kinema-Színház

Sarah Bernhardt, Coquelin

felléptével.

Továbbá:

Chung-Ling-Soo

Tarka Színpad. Angyalvadászok.

Francisco de Souza vendéjátéka csak

éjféltől, 24-ig tart.

A téllkertben reggel 5 óráig Vörös Elek egyzenekara hangversenyez.

Petánovits

METROPOLE-SZÁLLÓJA

A téllkertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról

kitünő zenekara játszik.

Kiárusítás!

50%-al olcsóbb mint bárhol

függő lámpákban

Ortner Rezső és Tsa

porcellánfestő-iptelep Teréz-körút 32.

Pénzkölcsön sorsjegyekre

majdnem a teljes árfolyamig, olcsó kamatra.

Elzalogosított sorsjegyeket

saját pénzünkkel váltunk ki, azokra nagyobb és olcsóbb kölcsönt adunk, vagy megvesztjük a sorsjegyeket teljes napi áron és ugyanazokat csakély havi részletekben vissza eladjuk, a különbözetet készpénzben kiadjuk. Kérjük a sorsjeggy beküldését. Vidéki megbízásokat gyorsan csekkelről és ingyen felvilágosítással szolgálunk.

Szalai és Társa bank- és váltóüzlete

Budapest, Erzsébet-körút 12. (Dohány-utca sarak.)

E HÉTEN!

Karácsonyi vásárról visszamaradt áruk.

Jól mosható Volleok méterje ... 15 és 22 kr.

Mosó Zephirek csikós és Chinée minták méterje 15 és 20 kr.

Stefania flanel sötét színekben méterje ... 26 kr.

Francja gyapju Delaine méterje ... 33 és 55 kr.

Női posztók sötét színekben méterje ... 35 kr.

Uj divatú csikós ruhaszövetek 120 cm. széles méterje 55 és 85 kr.

Homepun 120 cm. feltűnő jó minőség mtrje 85 kr.

Francia Costume posztók 120 cm. széles mtrje 98 kr.

WEINER MÁTYÁS

női-divat-áruházban

BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 3

Minták a vidékre ingyen és bérmentve.

A „KIS LAP”

mely a 7-12 éves gyermekek legkedveltebb képes újsága, harminczegyedik évfolyamával lép immár olvasói elő.

Szerkesztik: Forgó bácsi és Roboz Andor.

A „KIS LAP” hetenként a lehető legváltozatosabb tartalommal jelenik meg.

A „KIS LAP” kiváló írók tollából megjelent közleményei a legkülönbözőbb tárgykörből merítik. Hosszabb és rövidbe elbeszélései, csengő-bongó versei a hazaság emberszeretete és a kitartó, becsületos munkásság elveit plántálják a gyermek lelkébe.

A „KIS LAP” komoly és vidám hangvételű elbeszélések kívül közli uterársokat, meséket és hangulatos rajzokat barmirtani a természet ezernyi szépségét.

A „KIS LAP” nagy súlyt helyez a gyermekek ethikai nevelésére; a nagy emberek életét vagy életük egy-egy jellemző szakaszát adomaszeri apró közleményekben ismerteti, a kézi ügyesség fejlesztésére is szerető gondot fordít: magyarszatokkal kísért rajzokban tanítja meg fiatal közönségét arra, hogy mint készítheti el ugyazóval semmiből, kis papír- vagy fadarabkákból barmaga a játékaikat és mint multatgatási környezetét büvészetes-teremtő tudományos alapanyagok mutatóanyagokkal.

A „KIS LAP” mindezek mellett közli különféle rejtélyeket, találos meséket és a megfogó köztudományi utalmakat sorsol ki.

A „KIS LAP” időközönként pályázatokat hirdet, hogy a gyermekek elméjét munkára serkentsék és a szép stílus iránti érzéküket már ezen a fokon fejlessze.

A „KIS LAP” rajzai és képei a művészi nevelés leghatásosabb előmozdító: könnyedek, a gyermek képzeletéhez szölk, nagyobbára vidám jökedvet és egészséges humort árasztanak.

A „KIS LAP” előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

A „Budapesti Napló” előfizetői

a „KIS LAP”-ot

kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 6 kor.-ért, félévre 3 kor.-ért, negyedévre 1.50 kor.-ért.

A „KIS LAP” ezen kedvezményes előfizetési összege a „Budapesti Napló” utalványán is beküldhető.

Ober-Seltersi ásványvíz-forrás természetes Selters-víz

Az Ober-Seltersi ásványvízforrás vize hírneves gyógyvíznek van elismervé, különösen mell, gégé és hurutos bántalmaknál. Az idegeket erősíti és az emésztési szervek működését helyreállítja.

Kapható minden fűszerkereskedésben.

Gránátár:

Budapest, VII. Huszár-utca 5. sz.

Fogászati

rendelő intézet, Budapest, Váci-körút 5. sz. II. em.

Fogszedés, foglömés, műfogak stb.

Szaktarvoni kezelés. Műszaki díjazásban.

Rendelés 8-5. Szegényeknek ingyen.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Nincs előadás	Az ember tragédiája	A képviselő ur	Katalin	Lotty ezredesei
Csütörtök	Aida	Tárgma királynő	Rontó Pál	Ádám és Éva	Lotty ezredesei
Péntek	Tristan és Isolde	A szerencse	A képviselő ur	Ádám és Éva	Lotty ezredesei
Szombat	Zsidónő	Karácsonyi álom	A dada	Szókimondó asszonya	Lotty ezredesei
d. u. Vasárnap este	—	Az aranyember	A képviselő ur	Kurucfuria	A kikapós patikárius
	Villars dragonyosai	Tárgma királynő	A dada	Ádám és Éva	Lotty ezredesei

A modern magyar konyha kódoze:

A Hét

szakácskönyve

Kincses-tára minden gazdaasszonynak.

Kiegészítője minden szakácskönyvnek.

Ára díszes kötésben öt korona.

Kapható a Budapesti Napló kiadó hivatalában VIII. József-körút 18. szám.

ÉN Z T

SORSJEGYEKRE ÉRTEK PAPIROKRA

(Viaszszalagokból tot-száz szorinti kisbőrt részletekben is) bármennyi összegben igen olcsón ad

Kövér Armin

bank- és váltó-üzlet

székhely: V. kerület, Széchenyi u. 17. A. Fényes-körút 9

Gróf Cziráky-palota.

„Le Délice”

Legjobb Vergé cigarettapapír.

Legkedveltebb Vergé cigarettahüvely.

Vezérügynökség Budapest: Goldzieher Géza, Budapest, Sas-utca 29.

